

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2011

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Beata Nowak

Maria Beba

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Andrzej Dudziak).....	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Tomasz Mizerkiewicz – Czesław Miłosz w świecie nowoczesności	19
Andrzej Dudziak – Spory ekonomistów, czyli Polska w początkach XXI wieku	29
Urszula Cimoch – Polska Akademia Nauk	40
Bibliografie osobowe: Henryk Mikołaj Górecki	54
Krzysztof Komeda-Trzciński	57
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Jan Janusz Tycner – Pochylona nad cierpieniem	60
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	85
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego	92
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	111
V. KRONIKA.....	117

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Rok 2011

Międzynarodowy Rok Chemii

Międzynarodowy Rok Lasów

Rok Turystyki Rodzinnej w PTTK

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na II kwartał 2011 roku. Szerszy zestaw dat na II kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

K w i e c i e ń

	IV		–	Miesiąc Pamięci Narodowej
	1 IV		–	Międzynarodowy Dzień Ptaków obchodzony od 1906 roku na mocy konwencji o ochronie ptactwa użytecznego
(355)	1 IV	1656	–	Król Jan Kazimierz oddaje Polskę pod opiekę Matki Boskiej, tzw. „śluby lwowskie”
(115)	1 IV	1896	–	Ur. Pola Gojawiczyńska, pisarka (zm. 29 III 1963)
	2 IV		–	Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci obchodzony od 1967 roku w rocznicę urodzin Hansa Christiana Andersena
(225)	2 IV	1786	–	Ur. Edward Raczyński, mecenas sztuki i nauki, założyciel biblioteki w Poznaniu (zm. 20 I 1845)
(115)	2 IV	1896	–	Ur. Franciszek Raszeja, lekarz, profesor Uniwersytetu Poznańskiego (zm. 21 VII 1941)
(125)	3 IV	1886	–	Ur. Władysław Tatarkiewicz, filozof, estetyk, historyk sztuki, nauczyciel i wychowawca wielu pokoleń polskich humanistów (zm. 4 IV 1980)

- (115) 3 IV 1896 – Ur. Józef Czapski, malarz, eseista, krytyk sztuki, autor wspomnień, pisarz emigracyjny (zm. 12 I 1993)
- (20) 3 IV 1991 – Zm. Graham Greene, powieściopisarz i dramaturg angielski (ur. 2 X 1904)
- (100) 4 IV 1911 – Ur. Waclaw Čtvrtek, pisarz czeski, autor książek dla dzieci i młodzieży (zm. 6 XII 1976)
- (20) 4 IV 1991 – Zm. Max Frisch, pisarz szwajcarski (ur. 15 V 1911)
- (115) 5 IV 1896 – Inauguracja w Atenach pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich
- (70) 5 IV 1941 – Zm. Franciszek Kleeborg, generał, dowódca grupy operacyjnej „Polesie” w kampanii wrześniowej 1939 r. (ur. 1 II 1888)
- (110) 6 IV 1901 – Ur. Marian Hemar (właśc. nazw. Jan Maria Mescheles), poeta, satyryk, komediopisarz (zm. 11 II 1972)
- (40) 6 IV 1971 – Zm. Igor Strawiński, kompozytor rosyjski (ur. 17 VI 1882)
- 7 IV – Światowy Dzień Zdrowia obchodzony od 1950 roku w rocznicę wejścia w życie międzynarodowej konwencji zawierającej statut Światowej Organizacji Zdrowia – WHO
- (355) 7 IV 1656 – Zm. Krzysztof Arciszewski, polski podróżnik i żeglarz, generał artylerii, ur. w Rogalinie (ur. 9 XII 1592)
- 8 IV – Międzynarodowy Dzień Romów obchodzony od 1971 r. z inicjatywy Światowej Rady Romów
- (70) 8 IV 1941 – Zm. Eugene Marcel Prevost, pisarz francuski (ur. 1 V 1862)
- (70) 8 IV 1941 – Zm. Mariusz Zaruski, generał, taternik i żeglarz, pierwszy naczelnik Tatrzańskieo Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (ur. 31 I 1867)

- (385) 9 IV 1626 – Zm. Francis Bacon, angielski filozof, pisarz i mąż stanu (ur. 22 I 1561)
- (190) 9 IV 1821 – Ur. Charles Baudelaire, poeta francuski (zm. 31 VIII 1867)
- 11 IV – Światowy Dzień Chorych na Chorobę Parkinsona proklamowany przez brytyjską królową Elżbietę w 1997 r.
- (150) 11 IV 1861 – Zm. Tytus Działyński, mecenas sztuki, wydawca, założyciel Biblioteki Kórnickiej (ur. 24 XII 1796)
- 12 IV – Międzynarodowy Dzień Kosmonautyki i Lotnictwa obchodzony od 1969 roku w rocznicę lotu (1961) Jurija Gagarina
- (150) 12 IV 1861 – Początek wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych Ameryki (zakończona 9 IV 1965)
- (50) 12 IV 1961 – Pierwszy lot kosmiczny Jurija Gagarina
- 13 IV – Światowy Dzień Pamięci Ofiar Katynia obchodzony w rocznicę opublikowania przez Niemców w 1943 r. informacji o odkryciu w Katyniu masowych grobów oficerów WP zamordowanych przez NKWD w 1940 r.
- (25) 13 IV 1986 – Pierwsza w historii oficjalna wizyta papieża, Jana Pawła II, w synagodze
- (120) 14 IV 1891 – Ur. Stanisław Helsztyński, anglista, prozaik i publicysta (zm. 14 IV 1986)
- (95) 14 IV 1916 – Ur. Wojciech Żukrowski, prozaik, poeta, reportażysta, eseista, krytyk literacki (zm. 26 VIII 2000)
- (25) 14 IV 1986 – Zm. Stanisław Helsztyński, anglista, prozaik i publicysta (ur. 14 IV 1891)
- (25) 14 IV 1986 – Zm. Simone de Beauvoir, francuska pisarka, filozof, feministka (ur. 9 I 1908)
- 15 IV – Międzynarodowy Dzień Kombatanta

- (25) 15 IV 1986 – Zm. Jean Genêt, francuski powieściopisarz, dramaturg i poeta (ur. 19 XII 1910)
- (20) 15 IV 1991 – Początek działalności Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) z siedzibą w Londynie.
- (215) 17 IV 1796 – Ur. Stanisław Jachowicz, poeta, bajkopisarz i pedagog (zm. 24 XII 1857)
- (100) 17 IV 1911 – Ur. Herve Bazin, pisarz francuski (zm. 17 II 1996)
- (30) 17 IV 1981 – Zm. Ludwik Sempoliński, aktor, reżyser, tancerz i pedagog, autor wspomnień (ur. 18 VIII 1899)
- 18 IV – Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków obchodzony z inicjatywy UNESCO od 1984 r.
- (110) 18 IV 1901 – Ur. Laszlo Nemeth, pisarz węgierski (zm. 3 III 1975)
- (40) 19 IV 1971 – ZSRR umieścił na orbicie pierwszą w dziejach stację orbitalną „SALUT 1”
- (25) 20 IV 1986 – Zm. Aleksiej Arbuzow, dramaturg rosyjski (ur. 13 V 1908)
- (280) 21 IV 1731 – Zm. Daniel Defoe, powieściopisarz angielski (ur. 1660 – dokładna data nieznana)
- (195) 21 IV 1816 – Ur. Charlotte Brontë, powieściopisarka angielska (zm. 31 III 1855)
- (65) 21 IV 1946 – Zm. John Maynard Keynes, ekonomista, teoretyk makroekonomii, jeden z twórców MFW i Banku Światowego (pierwotnie Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju) (ur. 5 VI 1883)
- 22 IV – Święto Ziemi (Międzynarodowy Dzień Ziemi)
- 23 IV – Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich (pod patronatem UNESCO) ustanowiony w 1997 r. na wniosek rządu Hiszpanii i Międzynarodowej Unii Wydawców
- 23 IV – Święto 15 Pułku Ułanów Poznańskich. Dni Ułana obchodzone corocznie w Poznaniu od 1986 r.

- (395) 23 IV 1616 – Zm. Wiliam Szekspir (właśc. nazw. William Shakespeare), poeta i dramaturg angielski, reformator teatru (ur. 23 IV 1564)
- (395) 23 IV 1616 – Zm. Miguel de Cervantes, pisarz hiszpański, dramaturg, autor sztuk scenicznych i poeta (ur. 29 IX 1547)
- (120) 23 IV 1891 – Ur. Sergiusz Prokofiew, kompozytor radziecki (zm. 5 III 1953)
- (55) 23 IV 1956 – Uchwalenie przez Sejm ustawy o amnestii, na mocy której zwolniono z więzień ponad 35 tys. osób. Wiele z nich później zrehabilitowano
- 24 IV – Międzynarodowy Dzień Solidarności Młodzieży ogłoszony przez Światową Federację Młodzieży Demokratycznej na konferencji w Baudyngu w 1956 roku; obchodzony od 1957 r.
- (240) 24 IV 1771 – Ur. Samuel Bogumił Linde, autor słowników, pedagog (zm. 18 VIII 1847)
- 25 IV – Międzynarodowy Dzień Świadomości Zagrożenia Hałasem obchodzony od 2001 r. z inicjatywy Towarzystwa Higieny Akustycznej
- (125) 26 IV 1886 – Założenie Komisji Kolonizacyjnej popierającej osadnictwo niemieckie na ziemiach polskich
- (490) 27 IV 1521 – Zm. Ferdynand Magellan, żeglarz portugalski w służbie hiszpańskiej, odkrywca i podróżnik (ur. 1480 – dokładna data nieznana)
- (220) 27 IV 1791 – Ur. Samuel Morse, wynalazca amerykański, twórca alfabetu telegraficznego (zm. 2 IV 1872)
- (80) 27 IV 1931 – Ur. Krzysztof Komeda (właśc. nazw. Krzysztof Trzciański), kompozytor i pianista jazzowy, związany z Wielkopolską (Ostrowem i Poznaniem), twórca muzyki filmowej, m.in. do filmów Romana Polańskiego (zm. 23 IV 1969)
- (25) 26 IV 1986 – Awaria elektrowni w Czarnobylu

- 28 IV – Światowy Dzień Miast Bliźniaczych obchodzony w ostatnią niedzielę kwietnia w rocznicę założenia Światowej Federacji Miast Bliźniaczych w 1957 r.
- 29 IV – Międzynarodowy Dzień Tańca obchodzony od 1982 r. w rocznicę urodzin Jeana George'a Noverre'a (1727), francuskiego tancerza i choreografa
- (100) 30 IV 1911 – Zm. Stanisław Brzozowski, krytyk, dramaturg, filozof (ur. 28 VI 1878)
- (95) 30 IV 1916 – Ur. Claude Shannon, matematyk amerykański, twórca teoretycznych podstaw rewolucji informacyjnej (zm. 28 II 2001)
- (55) 30 IV 1956 – Uruchomienie pierwszego w Polsce ośrodka telewizyjnego w Warszawie.

M a j

- 1 V – Międzynarodowy Dzień Solidarności Ludzi Pracy – Międzynarodowe Święto Pracy
- 2 V – Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, ustanowiony przez Sejm w 2004 r.
- (185) 2 V 1826 – Zm. Antoni Malczewski, poeta (ur. 3 VI 1793)
- (165) 2 V 1846 – Ur. Zygmunt Noskowski, kompozytor i pedagog (zm. 23 VII 1909)
- (110) 2 V 1901 – Ur. Willi Bredel, pisarz niemiecki (zm. 27 X 1964)
- (90) 2 V 1921 – Wybuch III powstania śląskiego
- (50) 2 V 1961 – Zm. Wojciech Bąk, poeta, pisarz wielkopolski (ur. 23 IV 1907)
- 3 V – Międzynarodowy Dzień Wolności Prasy ogłoszony w 1991 r. przez UNESCO i Światową Federację PEN Clubów

- 3 V – Uchwalenie Konstytucji 3 Maja (1791), święto narodowe
- (220) 3 V 1791 – Uchwalenie przez Sejm Czteroletni Konstytucji 3 Maja
- (120) 3 V 1891 – Ur. Tadeusz Peiper, poeta, prozaik, teoretyk literatury, tłumacz, autor programu poetyckiego Krakowskiej Awangardy (zm. 10 XI 1969)
- (95) 3 V 1916 – Ur. Pierre Emmanuel, poeta francuski, tłumacz poezji polskiej na język francuski (zm. 22 IX 1984)
- (20) 3 V 1991 – Zm. Jerzy Kosiński, pisarz amerykański polskiego pochodzenia (ur. 14 VI 1938)
- 4 V – Dzień Strażaka
- 5 V – Światowy Dzień Astmy
- 5 V – Dzień Europy (Rady Europy) ustanowiony w 1964 roku, dla upamiętnienia utworzenia Rady Europy (5 V 1949), celebrowany przez Radę jako „dzień tolerancji, praw człowieka i intergracji europejskiej”
- (190) 5 V 1821 – Zm. Napoleon (właśc. nazw. Napoleon Bonaparte (Bonaparte)), cesarz Francuzów (ur. 15 VIII 1769)
- (165) 5 V 1846 – Ur. Henryk Sienkiewicz, powieściopisarz, noweliści, laureat Nagrody Nobla w 1905 roku, używał pseudonimu Litwos (zm. 15 XI 1916)
- (155) 6 V 1856 – Ur. Zygmunt Freud, austriacki neurolog i psychiatra, twórca psychoanalizy (zm. 23 IX 1939)
- (150) 7 V 1861 – Ur. Rabindranath Tagore, poeta, prozaik i filozof indyjski tworzący w języku bengalskim (zm. 7 VIII 1941)
- (45) 7 V 1966 – Zm. Stanisław Jerzy Lec, poeta i satyryk (ur. 6 III 1909)
- (15) 7 V 1996 – Zm. Aleksander Rogalski, pisarz, tłumacz, eseista, historyk literatury, publicysta, krytyk z poznańskiego środowiska literackiego (ur. 23 X 1912)

- 8 V – Światowy Dzień Czerwonego Krzyża
- 8 V – Dzień Zwycięstwa
- 8 V – Dzień Bibliotekarza
- (160) 8 V 1851 – Ur. Stanisław Witkiewicz, prozaik, krytyk artystyczny, malarz (zm. 5 IX 1915)
- (120) 8 V 1891 – Zm. Augustyn Szamarzewski, ksiądz, wielkopolski działacz gospodarczy (ur. 21 I 1832)
- 9 V – Dzień Europy (Dzień Unii Europejskiej) ustanowiony w 1985 r. przez Radę Europy dla upamiętnienia ogłoszenia przez ministra spraw zagranicznych Francji, Roberta Schumana, „Deklaracji 9 Maja” (1950 – znana jako plan Schumana), która dała początek Wspólnocie Europejskiej
- 10 V – Dzień Środków Społecznego Przekazu obchodzony przez Kościół katolicki pod hasłem „Internet – nowe forum głoszenia Ewangelii” (w Polsce obchodzony we wrześniu)
- (95) 11 V 1916 – Ur. Camilo Jose Cela, hiszpański pisarz, prozaik, laureat Nagrody Nobla w 1989 r. (zm. 17 I 2002)
- (40) 11 V 1971 – Zm. Rafał Wojaczek, poeta (ur. 7 XII 1945)
- 12 V – Międzynarodowy Dzień Pielęgniarek
- (145) 12 V 1866 – Ur. Julian Marchlewski, działacz polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego (zm. 22 III 1925)
- (110) 13 V 1901 – Ur. Witold Pilecki, współorganizator Tajnej Armii Polskiej (TAP), ochotnik do obozu w Auschwitz, współautor raportu o obozie, uczestnik powstania warszawskiego, aresztowany przez UB w 1947 r., skazany na karę śmierci i stracony (zm. 25 V 1948)
- (55) 13 V 1956 – Zm. Alaksander Fadiejew, pisarz rosyjski (ur. 24 XII 1901)

- (240) 14 V 1771 – Ur. Robert Owen, angielski socjalista utopijny, pisarz, działacz polityczny i społeczny (zm. 17 XI 1858)
- (85) 14 V 1926 – Ur. Tadeusz Chrzanowski, profesor UJ, historyk sztuki, autor ok. 300 książek i publikacji m.in. „Sztuka w Polsce Piastów i Jagiellonów”, fotografik, poeta i tłumacz, przewodniczący Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, współautor ponad 40 tomików Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce (zm. 24 XII 2006)
- 15 V – Międzynarodowy Dzień Rodziny proklamowany przez Zgromadzenie Ogólne NZ
- (125) 15 V 1886 – Zm. Emily Dickinson, poetka amerykańska (ur. 10 XII 1830)
- (120) 15 V 1891 – Ur. Michaił Afanasjew Bułhakow, pisarz i dramaturg radziecki (zm. 10 III 1940)
- (100) 15 V 1911 – Ur. Max Frisch, pisarz szwajcarski (zm. 4 IV 1991)
- 17 V – Światowy Dzień Telekomunikacji obchodzony w rocznicę założenia Unii Telegraficznej w 1865 r.
- 18 V – Międzynarodowy Dzień Muzeów obchodzony na wniosek Międzynarodowej Rady Muzeów
- (100) 18 V 1911 – Zm. Gustaw Mahler, kompozytor i dyrygent austriacki (ur. 7 VII 1860)
- (30) 18 V 1981 – Zm. William Saroyan, amerykański prozaik i dramaturg (ur. 31 VIII 1908)
- (40) 19 V 1971 – Zm. Czesław Janczarski, poeta, prozaik, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 2 IX 1911)
- (35) 19 V 1976 – Zm. Julian Krzyżanowski, profesor, historyk literatury (ur. 4 VII 1892)
- (130) 20 V 1881 – Ur. Władysław Sikorski, generał, naczelny wódz wojsk polskich na Zachodzie (zm. 4 VII 1943)
- (110) 20 V 1901 – Strajk Dzieci Wrzesińskich

- (25) 20 V 1986 – Zm. Olgierd Karol Borchardt, kapitan żeglugi wielkiej, polski pisarz marynista (ur. 25 III 1905)
- 21 V – Dzień Strażaka
- 21 V – Światowy Dzień Kosmosu obchodzony od 1998 r.
- (540) 21 V 1471 – Ur. Albrecht Dürer, niemiecki malarz i grafik (zm. 6 IV 1528)
- (505) 21 V 1506 – Zm. Krzysztof Kolumb, żeglarz i podróżnik włoski w służbie hiszpańskiej, odkrywca Ameryki (ur. 1451 – dokładna data nieznana)
- (170) 21 V 1841 – Zm. Julian Ursyn Niemcewicz, pisarz, poeta, tłumacz (ur. 16 II 1758)
- (140) 23 V 1871 – Zm. Jarosław Dąbrowski, generał, dowódca Komuny Paryskiej (ur. 13 XI 1836)
- (105) 23 V 1906 – Zm. Henryk Ibsen, dramaturg norweski (ur. 20 III 1828)
- 25 V – Dzień Działacza Kultury i Drukarza
- 25 V – Międzynarodowy Dzień Dzieci Zaginionych obchodzony od 1990 r.
- (330) 25 V 1681 – Zm. Pedro Calderon de la Barca, dramaturg i poeta hiszpański (ur. 17 I 1600)
- (120) 25 V 1891 – Ur. Pär Lagerkvist, pisarz szwedzki, laureat Nagrody Nobla w 1951 roku. (zm. 11 VII 1974)
- (90) 25 V 1921 – Ur. Mieczysław Albert Maria Krąpiec, dominikanin, profesor filozofii, tomista, wieloletni rektor KUL, główny twórca lubelskiej szkoły filozoficznej. (zm. 8 V 2008)
- 26 V – Dzień Matki
- 27 V – Dzień Samorządu Terytorialnego uchwalony przez Sejm RP 29 VI 2000 r.
- (100) 28 V 1911 – Ur. Fritz Hochwaelder, pisarz i dramaturg austriacki (zm. 20 X 1986)

- (95) 28 V 1916 – Zm. Iwan Franko, ukraiński pisarz, uczonek i działacz społeczny (ur. 27 VIII 1856)
- (90) 28 V 1921 – Otwarcie I Targu Poznańskiego, który dał początek Międzynarodowym Targom Poznańskim
- (30) 28 V 1981 – Zm. Stefan Wyszyński, kardynał, prymas Polski w latach 1952-1981 (ur. 3 VIII 1901)
- (150) 29 V 1861 – Zm. Joachim Lelewel, historyk, działacz polityczny (ur. 22 III 1786)
- 30 V – Dzień Rodzicielstwa Zastępczego ustanowiony uchwałą Sejmu w 2006 r.
- (580) 30 V 1431 – Zm. Joanna d’Arc, francuska bohaterka narodowa, zwana dziewczyną orleańską, kanonizowana 16 maja 1920 r. (ur. 6 I 1412)
- (200) 30 V 1811 – Ur. Wissarion Bieliński, rosyjski filozof, myśliciel i krytyk literacki (zm. 2 V 1848)
- 31 V – Światowy Dzień bez Papierosa obchodzony na wniosek Światowej Organizacji Zdrowia od 1988 r.
- 31 V – Światowy Dzień Rozwoju Kultury obchodzony z inicjatywy UNESCO
- (80) 31 V 1931 – Ur. Bogumił Kobiela, aktor komedii, teatralny i filmowy (zm. 10 VII 1969)

C z e r w i e c

- (90) VI 1921 – Wznowienie działalności Aeroklubu Polskiego pod nazwą Aeroklub Rzeczypospolitej Polskiej
- 1 VI – Międzynarodowy Dzień Dziecka
- (135) 1 VI 1876 – Zm. Christo Botew, bułgarski poeta, publicysta, bohater narodowy walk wyzwoleniczych przeciw Turkom (ur. 6 I 1848)

- (85) 1 VI 1926 – Ur. Marilyn Monroe (właśc.. nazw. Norma Jeane Mortenson), aktorka amerykańska, legenda kina (zm. 5 VIII 1962)
- (185) 3 VI 1826 – Zm. Mikołaj Karamzin, pisarz i historyk rosyjski (ur. 12 XII 1766)
- 5 VI – Międzynarodowy Dzień Ochrony Środowiska
- (185) 5 VI 1826 – Zm. Karol Maria Weber, kompozytor niemiecki, twórca narodowej opery romantycznej (ur. 18 XI 1786)
- (405) 6 VI 1606 – Ur. Pierre Corneille, dramaturg i poeta francuski (zm. 1 X 1684)
- (170) 6 VI 1841 – Ur. Eliza Orzeszkowa, powieściopisarka i nowelistka (zm. 18 V 1910)
- (65) 6 VI 1946 – Zm. Gerhart Hauptmann, dramaturg niemiecki, laureat Nagrody Nobla z 1912 roku (ur. 15 XI 1862)
- (175) 8 VI 1836 – Zm. Klaudyna Potocka, działaczka społeczna związana z Wielkopolską (ur. 27 VIII 1801)
- (135) 8 VI 1876 – Zm. George Sand (właśc. nazw. Amandine Aurore Lucile Dupin), pisarka francuska (ur. 1 VII 1804)
- (55) 8 VI 1956 – Zm. Jan Lechoń, czołowy poeta grupy „Skamander” (ur. 13 VI 1899)
- (230) 9 VI 1781 – Ur. George Stephenson, wynalazca lokomotywy (zm. 12 VIII 1848)
- (175) 10 VI 1836 – Zm. Andre Marie Ampere, fizyk francuski, twórca podstaw elektrodynamiki (ur. 22 I 1775)
- (70) 12 VI 1941 – Zm. Witold Hulewicz, poeta, publicysta, wydawca, założyciel Oddziału Związku Literatów Polskich w Poznaniu, członek grupy literackiej „Zdrój” (ur. 26 XI 1895)
- (125) 14 VI 1886 – Zm. Aleksander Ostrowski, dramaturg rosyjski, twórca rosyjskiego teatru narodowego (ur. 12 IV 1823)

- (75) 14 VI 1936 – Zm. Gilbert Keith Chesterton, powieściopisarz, krytyk i eseista angielski (ur. 29 V 1874)
- (15) 15 VI 1996 – Zm. Ella Fitzgerald, amerykańska wokalistka jazzowa (ur. 25 IV 1917)
- (315) 17 VI 1696 – Zm. Jan III Sobieski, król Polski od 1674 roku (ur. 17 VIII 1629)
- (20) 17 VI 1991 – Podpisanie traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy między Polską i Niemcami
- (85) 18 VI 1926 – Utworzenie Międzynarodowej Federacji Filatelistycznej z siedzibą w Luksemburgu.
- (75) 18 VI 1936 – Zm. Maksym Gorki (właśc. nazw. Aleksiej Pieszkow), pisarz rosyjski (ur. 28 III 1868)
- (90) 19 VI 1921 – Zm. Tadeusz Rittner, dramaturg, pisarz (ur. 31 V 1873)
- (100) 21 VI 1911 – Ur. Hanna Malewska, autorka powieści historycznych (zm. 27 III 1983)
- (70) 22 VI 1941 – Napaść Niemiec hitlerowskich na ZSRR
- (25) 23 VI 1986 – Zm. Jerzy Putrament, pisarz, działacz polityczny, społeczny i kulturalny (ur. 14 XI 1910)
- 24 VI – Światowy Dzień Osteoporozy
- (390) 24 VI 1621 – Ur. Jan Andrzej Morsztyn, poeta, najwybitniejszy przedstawiciel polskiego baroku, tłumacz, dyplomata (zm. 8 I 1693)
- (85) 24 VI 1926 – Utworzenie Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych.
- (35) 25 VI 1976 – Wystąpienia robotnicze w Radomiu
- 26 VI – Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii ustanowiony przez ONZ, obchodzony od 1988 r.
- 27 VI – Światowy Dzień Walki z Cukrzycą ogłoszony w 1991 r.

- (70) 27 VI 1941 – Ur. Krzysztof Kieślowski, reżyser filmowy (zm. 13 III 1996)
- (20) 27 VI 1991 – Początek wojny domowej w Jugosławii zakończonej proklamowaniem niepodległych państw
- 28 VI – Narodowy Dzień Pamięci Poznańskiego Czerwca 1956 ustanowiony uchwałą Sejmu w 2006 roku
- (65) 28 VI 1946 – Utworzenie Międzynarodowej Organizacji Radia i Telewizji (OIRT)
- (55) 28 VI 1956 – Wystąpienia robotnicze w Poznaniu – Poznański Czerwiec 1956
- (70) 29 VI 1941 – Zm. Ignacy Paderewski, pianista, kompozytor, polityk, premier (ur. 6 XI 1860)
- (60) 29 VI 1951 – Pierwszy Kongres Nauki Polskiej (29 VI–2 VII). Inicjatywa utworzenia Polskiej Akademii Nauk
- (100) 30 VI 1911 – Ur. Czesław Miłosz, polski oraz litewski poeta, laureat Nagrody Nobla w 1980 roku (zm. 14 VIII 2004)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Tomasz Mizerkiewicz

CZESŁAW MIŁOSZ W ŚWIECIE NOWOCZESNOŚCI

1.

Nie każdy wie, że otoczony szacunkiem polski noblista był człowiekiem związanym bardzo silnie z epoką nowoczesności. Przed wojną pracował w polskim radiu w rozgłośniach wileńskiej i warszawskiej, a radio stanowiło wówczas symbol modernizacji. Bacznie obserwował szybko rozwijającą się przedwojenną Polskę i także po latach, w *Czesława Miłosza autoportrecie przekornym*, doceniał osiągnięcia cywilizacyjne ówczesnego państwa – sprawnie działające instytucje, punktualnie jeżdżące koleje itp. Wraz z kolegami z uniwersytetu wybrał się w latach 30. na wycieczkę do Europy Zachodniej, głównie w celu poznania ówczesnej stolicy świata, wzoru cywilizacji, czyli Paryża. Po wojnie jako pracownik polskich ambasad, a następnie uchodźca, mieszkał najpierw we Francji, a potem do końca życia w Stanach Zjednoczonych. Jedną z pierwszych książek przygotowanych przezeń do druku na emigracji była antologia *Kultura masowa*, w której przełożył i skomentował prace socjologów, kulturoznawców i medioznawców badających zasadniczą przemianę nowoczesnego świata, jaką był masowy udział w dobrach kultury społeczeństw wysoko rozwiniętych. Mieszkając w Ameryce przyglądał się uważnie kulturze poddanej rewolucji informatycznej oraz innym wpływom przyspieszonego postępu technologicznego, a w eseju *Widzenia nad Zatoką San Francisco* opisywał m.in. sposób doznawania świata kształtowany przez jazdę samochodem. Pracował w najnowocześniejszym ośrodku uniwersyteckim w Berkeley w Kalifornii, którego znakomici uczeni byli regularnie wyróżniani nagrodami Nobla, stąd mawiał żartobliwie, że w Berkeley występuje najwyższy na świecie procent noblisty na kilometr kwadratowy.

Oprócz tych fascynujących stron nowoczesności dane mu jednak było wtajemniczenie w najbardziej ponure aspekty owej epoki. Już przed wojną należał do tzw. pokolenia 1910, które przeżyło bolesne rozczarowanie rzeczywistością przedwojennej Polski zmagającej się m.in. z dotkliwym kryzysem gospodarczym oraz widmem zbliżającej się katastrofy wojennej. Następnie poznał dwa totalitaryzmy nowoczesne, gdyż podczas wojny

przebywał w okupowanej przez hitlerowców Warszawie, a zaraz po wojnie był świadkiem stalinizacji wszystkich dziedzin życia. Po ucieczce z komunistycznej Polski należał do wielkiej międzynarodowej społeczności emigrantów z państw opanowanych przez nowoczesne reżimy.

Rozwijające się współcześnie w Polsce badania nad literaturą nowoczesną (zob. wybrane prace na ten temat w poniższej bibliografii) znajdują zatem w przypadku pisarstwa Miłosza jeden z najciekawszych przypadków tego typu twórczości. Badacze wskazują na przykład, że należy inaczej niż dotąd widzieć historię polskiej literatury XX wieku, gdzie zamiast podziału na okres Młodej Polski, dwudziestolecia międzywojennego, wojny i okupacji, stalinizmu (socrealizmu), literatury po roku 1956 itd., wypada wyodrębnić jedną rozległą epokę nowoczesności (zwaną także modernizmem, ale rozumianym inaczej niż modernizm młodopolski). Początek owej epoki przypadałby mniej więcej na rok 1910 (a koniec, wedle różnych propozycji, albo na późne lata 60, albo na czas przełomu roku 1989), czyli na czas narodzin pokolenia, do którego należał Miłosz. Poeta staje się w tej perspektywie świadkiem i uczestnikiem nowoczesności.

2.

Miłosz wielokrotnie wypowiadał się na temat swojej epoki, często dokonywał bilansów jej zysków i strat. Spośród różnych komentarzy tego rodzaju warto zwrócić uwagę na mowę wygłoszoną w Królewskiej Akademii Szwedzkiej w grudniu 1980 roku na uroczystości wręczenia mu Nagrody Nobla. Mowa noblowska zawiera bowiem specjalne przesłanie kierowane do nowoczesnego świata, gdzie obok krytyki niektórych procesów modernizacyjnych laureat podaje również powody, dla których pozostał wierny owej epoce. Dlatego w poniższym artykule omówię wybrane wątki poruszone przez poetę w wystąpieniu sztokholmskim, gdyż stanowią one interesujące wprowadzenie w jego twórczość widzianą na tle modernizmu.

Pierwszy wymieniony wówczas przez Miłosza problem z pozoru odnosi się tylko do kwestii czysto artystycznych. Poeta powiedział bowiem, że od początku własnej twórczości skazany był na „poważny spór z nowoczesnością zafascynowaną niezliczonymi teoriami specyficznego poetyckiego języka”. Chodziło w tym miejscu o niezgodę na twórczość awangardową oraz na „sztukę czystą”, oddaną rytuałom „sztuki dla sztuki”. Autor *Rodzinnej Europy* niejednokrotnie powracał do chwili, w której symboliści francuscy wpadli na pomysł, iż wiersz może istnieć zamiast świata, tzn. tak bardzo zainteresowali się samą konstrukcją poematów, że stwierdzili, iż nie przedstawiają one właściwie nic poza samymi sobą, poza swoją poetycką naturą. Zdaniem Miłosza, był to jeden z wyjątkowo brzemiennych w skutki błędów nowoczesności. Nowatorskie kie-

runki awangardowe były dla niego przejawem zjawiska o wiele szerszego, tj. typowego dla nowoczesności skupienia na samej sobie oraz bezlitosnego odrzucenia, a nawet potępienia wszystkiego, co ma znamiona nienowoczesne. Powiadał nawet stanowczo: „istnieje ukryta więź pomiędzy teorią literatury jako (...) mowy żywiącej się samą sobą i wzrostem totalitarnego państwa.” Zachowanie awangardzistów gwałtownie atakujących tradycję literacką niebezpiecznie przypominało brutalne zachowania totalitaryzmów wobec wszelkich wcześniejszych lub odmiennych form kultury. Przymusowy postęp oraz niszczenie zwyczajowych więzi międzyludzkich w imię sztucznego porządku nowoczesnego państwa znajdują wtedy swój odpowiednik w idei literatury celebrującej wyłącznie własną wyjątkowość konstrukcyjną.

Niezgoda na awangardowy model poezji łączyła się jeszcze przynajmniej z jednym zagadnieniem. Otóż Miłosz z dużą podejrzliwością traktował nowoczesną specjalizację działalności człowieka, a twórcy nowatorskiej liryki powiadali zwykle, że interesuje ich głównie ich własna dziedzina, muszą zrozumieć typowe dla poezji tworzywo, jakim są słowa, stąd poszukują specyficzności poezji (to myśl m.in. Tadeusza Peipera). Było to podstawą dla koncepcji mowy poetyckiej, która jest zrozumiała tylko dla znawców, ograniczona do elity wymyślającej nowy język poetycki, a następnie narzucający go reszcie niewtajemniczonego społeczeństwa. Podobnie lekceważący, przedmiotowy stosunek do „zwykłego” czytelnika znowuż przypominał zachowania przywódców nowoczesnych reżimów politycznych, którzy buńczucznie twierdzili, że są inżynierami ludzkich dusz. Ponadto jednak odcięcie się przez zamkniętych w elitarnym gronie artystów od „pospolitego” odbiorcy oddawało zwykle owego odbiorcę we władanie trywialnej kultury masowej, a zarazem upowszechniało praktykę izolowania się poetów oraz – mówiąc jeszcze ogólniej – obyczaj tworzenia małych, zamkniętych grup w obrębie nowoczesnego społeczeństwa. Miłosz wielokrotnie występował przeciwko podobnie rozumianej specjalizacji, zarówno w poezji, jak i w innych dziedzinach. Uznawał to nie tylko za ułatwianie sobie pracy przez twórców i naukowców, ale i za sprzyjanie rozpadowi więzi ogarniających całą ludzkość. W mowie noblowskiej podkreślał, że wyśmiewane za swoją prowincjonalność skomplikowane, wielokierunkowe więzi z tym, co tradycyjne, rodzinne, lokalne i inne okazały się nieskończenie trwalsze i dające mocniejsze oparcie w chwili upadku nowoczesnego świata, jakim była II wojna światowa. W zbiorze wykładów *Świadectwo poezji* przywołał opracowanie Michała Borwicza dotyczące tekstów pisanych przez ofiary Holocaustu. W nieporadnych językowo, bardzo tradycjonalistycznych pod względem formy, zapisach autorek i autorów czasu wojny zwykłe słowa stanowiły „ostatnią obronę przeciwko samotnej zagładzie”. Miłosz przypominał, że w czasie okupacji okazało się, iż wszyscy potrafią się porozumieć za pomocą niby zbanalizowa-

nych form poezji i było to skuteczne, dające otuchę oraz pomoc osobom poddanym opresji. Poeta zresztą przygotował jedną z pierwszych konspiracyjnych antologii poezji polskiej wydanych w czasie okupacji zatytułowaną *Pieśń niepodległa*. Napisał wówczas kilka wierszy wyrażających solidarność z cierpiącymi, a i potem miał w zwyczaju pisać podobne teksty na tematy „aktualne”. Na przykład w roku 1982 przeczytał w Radiu Wolna Europa wiersz *Do Lecha Wałęsy*, a w tomie poetyckim *To* (2001) zamieścił *Odę na osiemdziesiątę urodziny Jana Pawła II*. Poeci nazbyt oddani idei nowatorstwa kpili z podobnych wypowiedzi, uznawali je za mało istotną twórczość okolicznościową oraz użytkową, tymczasem dla Miłosza budowały one porozumienie z „wielką rodziną ludzką”. Mimo narażenia się na śmieszność starał się przeto sięgać po formy poezji powszechnie zrozumiałe, aby współtworzyć społeczność zjednoczoną w ludzkiej solidarności. Można powiedzieć, że słynne poszukiwanie przez poetę „formy bardziej pojemnej” (jak napisał w utworze *Ars poetica?*) oznaczało chęć komunikowania się z każdym możliwym w XX wieku ludzkim losem. W imię owego dążenia zdecydował się na najbardziej dramatyczny krok w swojej biografii, czyli na emigrację z kraju w 1951 roku. W napisanym zaraz potem eseju *Zniewolony umysł* za jeden z głównych powodów własnej decyzji podał presję cenzury stalinowskiej, która kazała przemilczać los milionów ludzi skazanych na cierpienie i śmierć za to, że zostali uznani za wrogów nowoczesnego „postępowego” totalitaryzmu. Poeta wspominał tam list zesłanych na Sybir dwóch Litwinek, które zaszyfrowały w owym piśmie prawdę o swojej strasznej sytuacji. Zdaniem Miłosza, poezja, która nie wyraża tragicznych przeżyć osób zepchniętych na margines procesów modernizacyjnych, nie jest godna swego miana.

Mowa noblowska rozważa znaczenie jeszcze jednej cechy nowoczesności, jaką jest jej zmienność, która od czasu romantycznej filozofii Hegla (a potem Marksa i wielu innych) nazywana była związkami człowieka z Historią. Miłosza niepokoiło nowoczesne przekonanie, że wszystko podlega idei nieustającego postępu. Upodobanie do ciągłego progresu i związany z nim kult nowości czynił często z człowieka zakładnika wielkich procesów historycznych, w imię racji dziejowej czy prawa historii potrafił wówczas krzywdzić innych, zmuszać ich do udziału w tym, co uważał za postępowe. Przemawiając do nowoczesnych społeczeństw w grudniu 1980 roku Miłosz podkreślał, że jest przedstawicielem „innej Europy”, która musiała nauczyć się stawiać czoła okrutnym fanatykom modernizacji. Dlatego w miejsce kultu nowości i związanego z nim zapomnienia o tym, co było wcześniej, owa inna Europa wybiera pamięć jako swoją metodę porządkowania historii. W książce *Rodzinną Europą* opisywał własną genealogię rodzinną i kulturową, podkreślając najróżniejsze formy powiązania swej biografii z dziejami, związki te tworzyły różne historie,

a prawie wszystkie odmienne od historii postępu. Z kolei w pięknej powieści *Dolina Issy* przedstawił swoją położoną na Litwie małą ojczyznę jako miejsce udanego oporu przeciw zmienności nowoczesnych dziejów, gdyż, jak wskazywali interpretatorzy, rodzinna dolina posiadała znamiona mityczne.

Problem pamięci ważny był dla poety w jego sporze z nowoczesnością także z innego powodu. Przemawiając w Królewskiej Akademii Szwedzkiej zauważył, że nowoczesna kultura często zamiast świata interesowała się wyłącznie obrazami świata. Był to wynik ważnej debaty filozoficznej początków XX wieku, kiedy kierunek zwany „fenomenologią” stwierdził, że nie możemy logicznie dowieść, iż mamy dostęp do rzeczywistości (polski filozof, Roman Ingarden, napisał na ten temat pracę *Spór o istnienie świata*), gdyż obcujemy tylko ze zjawiskami obecnymi w naszym umyśle. Skomplikowane kwestie filozoficzne nie byłyby tutaj ważne, gdyby nie fakt, iż przełożyło się to następnie na odkrycie nowoczesnej propagandy, przekonanej że można zniewalać umysły, jeśli panuje się nad używanymi przez obywateli słowami. W krajach wolnych od totalitarnej dyktatury upowszechniało się to twierdzenie w postaci przekonania, iż wyobrażenia o świecie zdominowane są całkowicie przez przedstawienia wykreowane przez media, przekazy informacji, obrazy telewizyjne. Dodać można, że niektórzy socjologowie, na przykład Jean Baudrillard, opisywali w związku z tym tzw. rzeczywistość symulowaną. Zgoda na podobne rozstrzygnięcie problemu rzeczywistości w państwach pędzącej modernizacji prowadzi, wedle Miłosza, do skutków następujących: „jak doniósł niedawno „The Los Angeles Times”, ukazało się w różnych krajach około stu książek dowodzących, że *the Holocaust* nigdy nie było...” Dlatego poeta w jednym z pierwszych akapitów mowy sztokholmskiej podkreślał, że za swoje zadanie główne uznaje przedstawianie rzeczywistości. Znowu znajdujemy tu ten sam problem – wbrew twierdzeniom nowatorskiej poezji autor *Piosenki o końcu świata* chce porozumiewać się ze zwykłymi ludźmi i być bliżej ich sposobu doświadczania. Dla nich bowiem istnienie świata nie podlega wątpliwości, istnienia rzeczywistości dowodzi rzecz najpewniejsza, jaką jest pamięć ran. Miłosz powiada jednoznacznie: „nie ma innej pamięci niż pamięć ran”. Mieszkańcy „innej Europy” nie pozwalali sobie na zapominanie o tym, jak ciężko byli doświadczani przez nowoczesne totalitaryzmy. Zresztą poeta przemawiał pod koniec 1980 roku, kilka miesięcy po narodzinach „Solidarności”, zdawał sobie sprawę, że nastał czas kolejnych zmagania z twardą rzeczywistością.

Dodać wypada, że Miłosz przez całą swoją drogę twórczą podkreślał, jak ważnym zadaniem poezji jest przedstawianie świata, w tym także afirmowanie go po prostu za to, że jest. W czasie wojny napisał słynny cykl wierszy *Świat. Poema naiwne*, gdzie sprzeciwiając się terrorowi okupacyjnemu objawiał wartość najbliższego człowiekowi świata codziennych, zwykłych zdarzeń, które

przynosić mogły pocieszenie w chwilach ciężkich doświadczeń. Dużo później, bo w *Piesku przydrożnym*, pożądaną postawę określił jako „uważność”. Z tego też powodu tłumaczył japońską poezję haiku, której konwencji zakładały wypowiedź bohatera kontemplującego wybrany element natury. Oczywiście zadanie przedstawiania realności było dla poety czymś nad wyraz wymagającym z racji wspomnianej zmienności nowoczesnego świata. Jan Błoński i Ryszard Nycz opisali przeto typową dla wierszy Miłosza metodę prezentacji rzeczywistości, jakim była epifania. Polegała ona na zapisie nagłego przebłyску niezwykłości w najbanalniejszych sytuacjach. Często bohater utworu nie był nawet w stanie dokładnie powiedzieć, co tak bardzo go zadziwiło w danym miejscu, chwili, nastroju, drugim człowieku, wiedział jedynie, że musi to coś koniecznie zapisać.

Niekiedy wszakże nakaz przedstawiania świata wydawał się przekleństwem artysty nowoczesnego. Poeta przypominał w sztokholmskim wystąpieniu, że obowiązkiem piszącego wiersze w XX wieku było także zaświadczenie o niesłychanych zbrodniach, co powodowało, że twórca wciągany był w sytuację tragiczną: „rzeczywistość domaga się, żeby ją zamknąć w słowach, ale jest nie do zniesienia i jeżeli dotykamy jej (...) nie wydobywa się z ust poety nawet skarga Hioba, wszelka sztuka okazuje się niczym w porównaniu z czynem.” Stąd Miłosz niejednokrotnie wątpił w wartość poezji w ogóle, poddawał ją daleko idącej krytyce. W zakończeniu ważnego tomu poetyckiego *Ocalenie* zbierającego wiersze z okresu wojny i okupacji padają znane słowa: „Czym jest poezja, która nie ocala / Narodów ani ludzi? / Wspólnictwem urzędowych kłamstw, / Piosenką pijaków, którym za chwilę ktoś poderżnie gardła, / Czytanką z pańńskiego pokoju”. Poeta dodaje za chwilę, że jedynym pocieszeniem było to, że chciał „dobrej poezji, nie umiejąc”, czyli dążył do jak najlepszego spełnienia swych obowiązków przedstawiania świata, ale wiedział, że w okrutnych realiach nowoczesności nie mógł im podostać.

Radykalna krytyka epoki nowoczesnej powodowała, że autor *Campo di Fiori* szukał w samych jej podstawach filozoficznych powodów późniejszych nieszczęść. W mowie noblowskiej cofał się o kilka stuleci wstecz i wskazywał na „błędny kierunek obrany przez naukę XVIII wieku” oraz na związaną z tym „kłęskę człowieka, czającą się w newtonowskim modelu wszechświata”. We wcześniejszym eseju *Ziemia Ulro* nawiązywał do twórczości angielskiego poety-wizjonera wieku oświecenia, Williama Blake’a, który uważał, że naukowy racjonalizm niszczy ludzką wyobraźnię. Miłosz wiązał to z problemem erozji uczuć religijnych w epoce nowoczesnej i sądził, że zadaniem poezji powinno być pobudzanie ludzkiej wyobraźni oraz wrażliwości religijnej. Jak wiadomo, poeta tłumaczył wybrane księgi *Biblii*, a o wzrastającym znaczeniu problematyki religijnej w jego liryce świadczy wiele utworów z okresu emigracyjnego, jej

znaczenie podkreślał jeszcze *Traktat teologiczny* zamieszczony w wydanym pod koniec życia poety zbiorze wierszy *Druga przestrzeń*. Twórca zdawał sobie sprawę, że należy do grona tych, którzy poprzez swoją twórczość starali się łączyć nowoczesność z tym, co religijne i wyobraźniowe. Przed Królewską Akademią Szwedzką przypominał przeto o osobie Oskara Miłosza, swego dalekiego krewnego i przedwojennego poety francuskojęzycznego, głoszącego potrzebę reformy nowoczesności. Drugą osobą, do której się odwołał polski poeta, była Simone Weil, ateistka, która w XX wieku nawróciła się na chrześcijaństwo. Współcześnie w badaniach nad epoką nowoczesności mówi się wiele o nurcie postsekularnym lub kryptoteologicznym, do którego zalicza się różne zjawiska literackie, artystyczne, filozoficzne i in. świadczące o związkach nowoczesności z religijnością. Z pewnością twórczość Miłosza można umieszczać w owym nurcie i na nowo ją interpretować.

3.

Trzeba wreszcie powiedzieć, że poeta w swoim sztokholmskim wystąpieniu zauważał nie tylko negatywne lub wymagające krytyki strony modernizującego się świata. Z szacunkiem wypowiadał się bowiem o próbach tworzenia „wielkiej rodziny ludzkiej” poprzez instytucje takie jak Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz inicjatywy w rodzaju Karty Atlantycznej. Poeta nie krył również szczerego podziwu dla niezwykłych osiągnięć technologicznych nowoczesności, tym bardziej, że umożliwiają realizację marzenia o wspólnotcie międzynarodowej. Powiadał bowiem o „planecie, która maleje z każdym rokiem, przy fantastycznym rozwoju środków przekazu”, a zatem dzięki nowym mediom możliwe jest szybkie i udane kontaktowanie się ze sobą całego świata. Jak bowiem powiadają zgodnie chwalczy i krytycy nowoczesności, była to pierwsza w dziejach epoka, która skomunikowała ze sobą całą planetę, skontaktowała ze sobą wszystkich mieszkańców Ziemi. Być może dlatego w zakończeniu przemowy z okazji otrzymania Nagrody Nobla poeta zauważa, że żyje mimo wszystko w epoce „wiary i nadziei”. Nieco podobnie było w finale *Traktatu poetyckiego* z połowy lat 50., gdzie po opisanu historii nowoczesności, także jej potwornego okresu wojennego, zobrazował swoją epokę jako okręt płynący nadal przed siebie, a jedyną poradę stanowiło wezwanie: „raczej nam ścisnąć metal balustrady”. Była to jedna z wielu wypowiedzi Czesława Miłosza, w których manifestował postawę wierności własnym czasom. Niekiedy wymagały one od niego wielkiego heroizmu, a mimo to chciał koniecznie wytrwać w narzuconej przez los roli uczestnika i świadka nowoczesności.

BIBLIOGRAFIA

Wybrane utwory Czesława Miłosza

1. DOLINA Issy. – Kraków, 1998.
2. DRUGA przestrzeń. – Kraków, 2002
3. HAIKU. – Kraków, 1992.
4. KONTYNENTY. – Kraków, 1999.
5. KRÓLEWSKA Akademia Szwedzka, Sztokholm, grudzień 1980 [mowa noblowska] // W: Zaczynając od moich ulic. – Kraków, 2006.
6. KSIĘGI biblijne : przekłady z języka greckiego i hebrajskiego. – Kraków, 2003.
7. KULTURA masowa / wybór, przekład, przedmowa Czesław Miłosz. – Kraków, 2002.
8. LEGENDY nowoczesności. – Kraków, 1996.
9. OGRÓD nauk. – Kraków, 1998.
10. PIESEK przydrożny. – Kraków, 1997.
11. PRYWATNE obowiązki. – Olsztyn, 1990.
12. RODZINNA Europa. – Warszawa, 1990.
13. ROK myśliwego. – Kraków, 2001.
14. ŚWIADECTWO poezji : sześć wykładów o dotkliwościach naszego wieku. – Warszawa, 1990.
15. TO. – Kraków, 2001.
16. WIDZENIA nad Zatoką San Francisco. – Kraków, 2000.
17. WIERSZE, t. 1-2. – Kraków, 1987.
18. WYPRAWA w dwudziestolecie. – Kraków, 1998.
19. ZIEMIA Ulro. – Kraków, 1994.
20. ZNIEWOLONY umysł. – Kraków, 1990.
21. ŻYCIE na wyspach. – Kraków, 1998.

Wywiady

1. CZESŁAWA Miłosza autoportret przekorny / rozmowę przeprowadził Aleksander Fiut. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1994. – 429 s.
2. PODRÓŻNY świata : rozmowy z Czesławem Miłoszem, komentarze / rozm. przepr. Renata Gorczyńska [nazwa] (pseud. Ewa Czarnecka [pseud..]). – Kraków : Wydaw. Litetrackie, 1992. – 366 s.

Opracowania twórczości Czesława Miłosza

1. ARKADIA i małe ojczyzny : Vincenz, Stempowski, Wittlin, Miłosz / Józef Olejniczak. – Kraków : Oficyna Literacka, 1992. – 245 s. – (Kolekcja Konesera Literatury)

2. DEBIUTY i powroty : czytanie w czas przełomu / Dariusz Pawelec. – Katowice : Para, 1998. – 206 s.
3. IRONICZNY konceptyzm : nowoczesna polska poezja metafizyczna w kontekście anglosaskiego modernizmu / Arendt van Nieukerken; [red. nauk. Ryszard Nycz]. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 1998. – 422 s. – (Horyzonty Nowoczesności : teoria-literatura-kultura; t. 2)
4. MIŁOSZ i Brodski : recepcja krytyczna twórczości w krajach anglojęzycznych / Bożena Karwowska; Fundacja „Centrum Badań Polonistycznych”, Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL. Wydaw., 2000. – 210 s. – (Badania Polonistyczne za Granicą; t. 6)
5. MIŁOSZ jak świat / Jan Błoński. – Kraków : „Znak”, 1998. – 238 s.
6. MOJE spotkania z Czesławem Miłoszem / Ryszard Matuszewski. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2004. – 239 s.
7. MOMENT wieczny : poezja Czesława Miłosza / Aleksander Fiut. – Kraków : Wydaw. Literackie, 1998. – 399 s. – (Najnowsze Monografie. Wielcy Pisarze)
8. NIEZNISZCZALNY rytm : eseje o literaturze / Tomas Venclova. – Sejny : „Pogranicze”; [Warszawa] : Fundacja Zeszytów Literackich, 2002. – 334 s. – (Meridian)
9. POZNAWANIE Miłosza : studia i szkice o twórczości poety / pod red. nauk. Jerzego Kwiatkowskiego. – Kraków ; Wrocław : Wydaw. Literackie, 1985. – 586 s.
10. POZNAWANIE Miłosza 2. cz. 2, 1980-1998 / pod red. Aleksandra Fiuta. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2001. – 377 s.
11. PROZA Miłosza / Włodzimierz Bolecki // W: Pre-teksty i teksty : z zagadnień związków międzytekstowych w literaturze polskiej XX wieku / Włodzimierz Bolecki. – Wyd. 2, zm. – Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1998. – 244 s.
12. TRZY nieskończoności : o poezji Adama Mickiewicza, Bolesława Leśmiana i Czesława Miłosza / Marian Stala. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2001. – 258 s.
13. W STRONĘ Miłosza / Aleksander Fiut. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2003. – 277 s.
14. „WYRWĄĆ z rzeczy chwilę zobaczenia” : Czesława Miłosza tropienie realności / Ryszard Nycz // W: Literatura jako trop rzeczywistości : poetyka epifanii w nowoczesnej literaturze polskiej / Ryszard Nycz. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2001. – 273 s. – (Horyzonty Nowoczesności : teoria-literatura-kultura; 21)

15. ZAMIAST : o twórczości Czesława Miłosza / Marek Zaleski. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2005. – 275 s.

Opracowania na temat polskiej literatury nowoczesnej

1. GRANICE nowoczesności : proza polska i wyczerpanie modernizmu / Krzysztof Uniłowski. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2006. – 214 s. – (Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 2427)
2. JĘZYK modernizmu : prolegomena historycznoliterackie / Ryszard Nycz; Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej. – Wrocław : FNP : „Leopoldinum”, 1997. – 325 s. – (Monografie Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. Seria Humanistyczna)
3. LITERATURA jako trop rzeczywistości : poetyka epifanii w nowoczesnej literaturze polskiej / Ryszard Nycz. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2001. – 273 s. – (Horyzonty Nowoczesności : teoria-literatura-kultura; 21)
4. [MODERNIZM i nowoczesność – numer tematyczny] // *Teksty Drugie*. – 2002, nr 4
5. MODERNIZOWANIE miasta : zarys problematyki urbanistycznej w nowoczesnej literaturze polskiej / Elżbieta Rybicka. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2003. – 342 s. – (Horyzonty Nowoczesności : teoria-literatura-kultura; 27)
6. NOWOCZESNA eseistyka filozoficzna w piśmiennictwie polskim pierwszej połowy XX wieku / Andrzej Zawadzki. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2001. – 316 s. – (Horyzonty Nowoczesności : teoria-literatura-kultura; 18)
7. NOWOCZESNOŚĆ : szkice o literaturze polskiej XX wieku / Jerzy Świąch. – Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006. – 349 s.
8. POEZJA modernizmu : interpretacje / Andrzej Skrendo. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2005. – 346 s. – (Modernizm w Polsce : studia nad nowoczesną polską literaturą, sztuką, kulturą i myślą humanistyczną; t. 13)
9. POLSKA literatura nowoczesna : Leśmian, Schulz, Witkacy / Michał Paweł Markowski. – Kraków : Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2007. – 416 s.

Andrzej Dudziak

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

SPORY EKONOMISTÓW, CZYLI POLSKA W POCZĄTKACH XXI WIEKU

W 2008 roku w USA rozwinął się kryzys finansowy, który w krótkim czasie znalazł odzwierciedlenie w gospodarkach poszczególnych krajów. Polsce udało się uniknąć załamania gospodarki, nastąpiło jednak obniżenie tempa jej rozwoju. W tym znaczeniu polski system gospodarczy wyróżnił się pozytywnie na tle innych krajów.

Mimo powielania przez media obrazu Polski jako „zielonej wyspy” czy „oazy pomyślności” wśród ekonomistów coraz częściej zaczęły podnosić się głosy o złym stanie finansów publicznych, zarzuty o „kreatywnej księgowości” czy niedocenianiu zagrożeń. Toczący spór znawców gospodarki można podzielić na dwie grupy. Pierwsza z nich to ludzie związani z rządem, natomiast oponenti to z reguły ekonomiści od władzy niezależni. Pełna zgodność występuje tylko w kwestii natury zagrożeń. W dzisiejszym świecie powszechne jest ogromne zadłużenie państw i ich niezdolność do realizacji zobowiązań, które na siebie przyjęły. Problem polega na znalezieniu wyjścia z tej sytuacji. Z reguły rozwiązania proponowane przez ekonomistów są niemożliwe do przyjęcia dla polityków obawiających się społecznych protestów. Skalę zagrożenia najlepiej ilustruje jeden z tytułów prasowych „Czy Polska zbankrutuje?”. Innymi słowy toczą się dyskusje, co należy zrobić, aby uniknąć losu Grecji czy Irlandii.

Dla zobrazowania sytuacji, w jakiej znalazła się Polska, prezentujemy niniejsze zestawienie. Znajdziemy w nim wykaz publikacji z ostatnich lat (od 2008 roku). Całość bibliografii podzielono na dwie zasadnicze części. Pierwsza z nich gromadzi artykuły o świecie w dobie kryzysu. Natomiast część druga zawiera wypowiedzi ekonomistów o problemach trapiących polską gospodarkę oraz stanowiska rządu i oponentów w kwestii wykorzystania pieniędzy wpływających do systemu emerytalnego.

1. Finanse współczesnych państw

1. CZY świat zbankrutuje / Robert Kaczmarek // *Odra*. – 2008, nr 12, s. 2-7
2. BANKRUT Europa / Krzysztof Rybiński // *Wprost*. – 2009, nr 8, s. 57-59

3. BANKRUKTWO państw / Jakub Wozinski // *Najwyższy Czas!*. – 2010, nr 43, s. XVI-XVII
4. BANKRUKTWO państw / Maciej Łodyga // *Najwyższy Czas!*. – 2009, nr 11, s. X-XI
5. DYLEMAT Europy: miękkie euro albo dyktat Niemiec / Witold Orłowski, Mateusz Morawiecki, Krzysztof Rybiński, Stefan Kawalec, Ryszard Petru; oprac. Witold Gadomski // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 125, s. 30-31
6. ENIGMA teraźniejszości : raport specjalny / Marek Misiak // *Nowe Życie Gosp.* – 2009, nr 21/22, s. 5-9
Dot. książki „Co ekonomiści myślą o przyszłości”.
7. KRYZYS finansowy czy kryzys myślenia? / Leszek Balcerowicz. – Wykład // *Rzeczpospolita.* – 2010, nr 221, s. B4-B5
8. KRYZYS, którego nie było? / Jarosław Makowski // *Rzeczpospolita.* – 2010, nr 11, s. A12
9. KRYZYS kapitalizmu czy zdrowego rozsądku? / Bronisław Wildstein // *Rzeczpospolita.* – 2009, nr 56, s. A11-A13
10. LIBERAŁOWIE powinni przeprosić / Ryszard Bugaj; rozm. przepr. Andrzej Godlewski // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 139, dod. Forum, s. I, III
11. POGROZIĆ palcem spekulantom / Ryszard Petru // *Rzeczpospolita.* – 2010, nr 91, s. B13
12. RYBIŃSKI: Bez reform zostaniemy krajem starych ludzi z górą długu / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Paweł Rożyński // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 21, s. 14
13. RYBIŃSKI: spekulacyjne łobuzy szykują się do ataku / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Paweł J. Bielański // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2010, nr 50, dod. Magazyn, s. M2-M3
14. SIEDEM chudych lat / Witold Orłowski; rozm. przepr. Jakub Kurasz, Cezary Szymanek // *Rzeczpospolita.* – 2010, nr 294, s. B10
15. STRATEGIA hipokrytów / Krzysztof Rybiński // *Wprost.* – 2010, nr 12, s. 48-49
16. „ŚWINIE” grożą euro? / Krzysztof Rybiński // *Wprost.* – 2010, nr 9, s. 48-49

II. Wypowiedzi ekonomistów

A. Stan finansów państwa – zagrożenia i środki zaradcze

1. BALCEROWICZ: Podatek liniowy byłby bardzo korzystny dla Polski / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Mira Suchodolska, Paweł Rożyński // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 8, s. 8-9

2. BALCEROWICZ rżnie głupa... / Marek Łangalis // *Najwyższy Czas!*. – 2011, nr 8, s. VII-IX
3. BĘDZIE źle. Tylko bardziej / Zyta Gilowska; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2011, nr 25, s. 11
4. BEZ reform grozi nam tragedia grecka / Andrzej Sadowski; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2010, nr 175, s. 11
5. BIEDNEMU zawsze wiatr w oczy / Andrzej Kaźmierczak; rozm. przepr. Alicja Dołowska // *Niedziela*. – 2011, nr 2, s. 16-18
6. BIZNES nie chce już głosować na PO / Marek Goliszewski; rozm. przepr. Eliza Olczyk // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 301, s. A6
7. BUDŻET trzeszczy w szwach przez tchórzostwo rządów : finanse publiczne / Bartosz Marczuk // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2009, nr 233, s. A14
8. BYĆ nieprecyzyjnym i mgliście wszystko przedstawiać / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Stanisław Lejda // *Odra*. – 2009, nr 11, s. 3-10
9. CIĘCIE wydatków i podatków to recepta na cud gospodarczy w Polsce / Leszek Balcerowicz, Jacek Rostowski, Katarzyna Czarnecka-Żochowska, Janusz Jankowiak, Andrzej Rzońca; rozm. przepr. Marcin Piasecki. – Debata // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 150, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 04-05
10. CO zmienić, by nic nie zmienić / Marek Łangalis // *Najwyższy Czas!*. – 2010, nr 4, s. XXXVI-XXXVIII
Polem. z art. „Dziewięć umiarkowanie bolesnych reform” na stronie <http://blog.rp.pl/reformy>
11. CZARNA dziura / Andrzej K. Koźmiński; rozm. przepr. Anita Błaszczak, Jakub Kurasz // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 256, s. B16
12. CZEKAJĄC na katastrofę / Teresa Wójcik // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 4, s. 26-27
13. CZTEREJ panowie b. neoliberalni / Robert Gwiazdowski // *Polityka*. – 2010, nr 35, s. 38-39
14. DLACZEGO należy reformować gospodarkę / Jan Winiecki, Witold Modzelewski, Bohdan Wyżnikiewicz, Jacek Wojciechowicz, Jan Król // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 139, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 09
15. DŁUG : rząd pożyczka, ekonomiści alarmują / Anna Mackiewicz // *Tyg. Powsz.* – 2010, nr 39, s. 12-13
16. DŁUG Tuska, dług Gierka / Paweł Bożyk // *Przeгляд*. – 2010, nr 43, s. 49
17. DOBRZE, że nie mamy euro / Jacek Rostowski; rozm. przepr. Grzegorz Osiecki // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 93, s. A13-A14

18. DZIURA Tuska : na ile zadłużyły nas rządy / Marek Łangalis // Najwyższy Czas!. – 2009, nr 11, s. VII-IX
19. DZIURAWY budżet / Marek Łangalis // Najwyższy Czas!. – 2010, nr 41, s. VII-VIII
20. EKONOMIŚCI biją na alarm : finanse są zagrożone / Neil Buckley // Dziennik Gaz. Prawna. – 2010, nr 223, dod. Raport o Polsce, s. F4
21. EKONOMIŚCI buntownikami? / Piotr Zaremba // Rzeczpospolita. – 2010, nr 256, s. A13-A14
22. EKSPANSJA według podręcznika Keynesa / Krzysztof Rybiński // Dziennik Gaz. Prawna. – 2011, nr 208, s. A12
23. ETAP szorowania po dnie : piątka na kryzys / Witold Orłowski, Krzysztof Rybiński, Mateusz Morawiecki, Ryszard Petru, Stefan Kawalec; oprac. Witold Gadomski // Gaz. Wybor. – 2009, nr 215, s. 32-33
24. FINANSE państwa na równi pochyłej / Andrzej Kaźmierczak; rozm. przepr. Teresa Wójcik, Maciej Pawlak // Gaz. Polska. – 2010, nr 50, s. 34-35
25. FINANSE państwa są chore : kryzys wymusi zmiany / Jacek Rostowski, Jan Krzysztof Bielecki, Jakub Borowski, Andrzej Rzońca, Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Marcin Piasecki. – Dyskusja redakcyjna // Dziennik Gaz. Prawna. – 2009, nr 214, s. A12-A13
26. GORZKA prawda o słonych długach / Witold M. Orłowski // Polityka. – 2009, nr 8, s. 42-44
27. GRA znaczonymi kartami / Jan Winiecki // Dziennik Gaz. Prawna. – 2010, nr 99, s. A15
28. JA, populistą : nie sieję paniki, tylko mobilizuję / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Agata Nowakowska, Dominika Wielowieyska // Gaz. Wybor. – 2010, nr 278, s. 35
29. JEDEN Tusk równa się 100 mld? : jak reformować finanse publiczne / Janusz Jankowiak, Krzysztof Rybiński // Gaz. Wybor. – 2010, nr 14, s. 22
30. JEDZIEMY na autopilocie / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Paulina Nowosielska. – (Stagnacja czy ożywienie. Gdzie jesteśmy?) // Dziennik Gaz. Prawna. – 2010, nr 56, s. A13
31. KAGANIEC Rostowskiego nie wystarczy / Stefan Kawalec; oprac. Krzysztof Adam Kowalczyk // Puls Biznesu. – 2010, nr 1, s. 5
32. KIEDY rząd zbankrutuje / Piotr Aleksandrowicz // Newsweek Polska. – 2010, nr 51, s. 52-56
33. KONIEC romantyzmu, czas na pozytywizm / Jacek Rostowski // Polityka. – 2010, nr 34, s. 33-35

34. KONIEC świata liberalnych doktrynerów / Krzysztof M. Mazur // *Najwyższy Czas!*. – 2009, nr 14, s. XIV-XV
35. KONIEC wysokich obciążeń / Andrzej Bratkowski; rozm. przepr. Aleksandra Fandrejewska, Łukasz Wilkowicz // *Rzeczpospolita*. – 2011, nr 24, s. B16
36. KONIEC zamiatania śmieci pod dywan / Witold Orłowski; rozm. przepr. Grzegorz Osiecki // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 210, s. 5
37. KONIEC życia na kredyt : platforma gospodarcza / Ryszard Holzer // *Tyg. Powsz.* – 2010, nr 34, s. 10-11
38. KRYZYS demograficzny napędza dług / Cezary Mech // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2010, nr 197, s. 11
39. KRYZYS finansowy w Polsce 2008 : kalendarium i komentarze / Artur Śliwiński // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 303, s. 18-19
40. KRYZYS i muezini / Krzysztof M. Mazur // *Najwyższy Czas!*. – 2010, nr 10, s. XIV-XV
41. KRYZYSOWY budżet / Grzegorz W. Kołodko // *Przeгляд*. – 2010, nr 41, s. 22
42. KTO posprząta po Platformie / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Robert Mazurek // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 231, s. P4-P5
43. KTO sfinansuje dziurę budżetową? / Teresa Wójcik // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 39, s. 24
44. KUPOWANIE czasu to ryzykowana transakcja / Marek Belka; rozm. przepr. Jacek Kowalczyk // *Puls Biznesu*. – 2010, nr 153, s. 4-5
45. LICZBY przeczą rządowi / Grzegorz Nawacki // *Puls Biznesu*. – 2011, nr 4, s. 6
46. MAŁO wiarygodna aktualizacja / Mirosław Gronicki, Janusz Jankowiak // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 38, s. B11
Dot. ostatniej rządowej aktualizacji programu konwergencji (APK).
47. NA CO idą nasze podatki / Robert Gwiazdowski // *Wprost*. – 2009, nr 48, s. 41-46
48. NA STRAŻY polskich finansów stoi czarna mamba / Jacek Rostowski; rozm. przepr. Grzegorz Osiecki, Paweł Rożyński // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 220, dod. Magazyn, s. m4-m5
49. NAJWAŻNIEJSZY jest koszt obsługi długu / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Agata Nowakowska // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 290, s. 28-29
50. NASZE cudowne błędy / Jacek Rostowski; rozm. przepr. Agata Nowakowska, Dominika Wielowieyska // *Gaz. Wybor.* – 2009, nr 168, s. 26-27

51. NIE da się uciec przed długami i bankructwem, jeżeli prowadzi się złą politykę / Andrzej Sadowski; rozm. przepr. Stanisław Lejda // *O d r a* . – 2010, nr 7/8, s. 25-33
52. NIE jestem breloczkiem : co będzie z gospodarką? / Marek Belka; rozm. przepr. Anna Mackiewicz // *T y g . P o w s z .* – 2010, nr 38, s. 12-13
53. NIE można jednocześnie pogłębiać i zwalczać kryzysu / Artur Śliwiński; rozm. przepr. Mariusz Bober // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 2). – 2009, nr 54, s. 17
54. NIE nazywajmy koniecznych reform cięciami / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Grzegorz Osiecki, Paweł Rożyński // *D z i e n n i k G a z . P r a w n a* . – 2011, nr 29, dod. Magazyn, s. m6-m7
55. NIE obcinać inwestycji / Cezary Mech; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *N a s z D z i e n n i k* (Wyd. 3). – 2010, nr 37, s. 6
56. NIE traćmy czasu na składanie zbitego jajka : piątka na kryzys / Mateusz Morawiecki, Stefan Kawalec, Ryszard Petru, Krzysztof Rybiński, Witold Orłowski // *G a z . W y b o r .* – 2009, nr 115, s. 24-25
57. NIE wiercie w fałszywych świętych Mikołajów / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Elżbieta Glapiak, Paweł Jabłoński // *R z e c z p o s p o l i t a* . – 2009, nr 291, s. B12
58. NIE zadusić wzrostu / Ryszard Bugaj // *R z e c z p o s p o l i t a* . – 2010, nr 304, s. A12-A13
59. NIE zmarnujemy złotej dekady / Krzysztof Rybiński // *N e w s w e e k P o l s k a* . – 2010, nr 24, dod. s. 12-13
60. NIEFRASOBLIWOŚĆ i depresja / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Maciej Pawlak i Teresa Wójcik // *G a z . P o l s k a* . – 2009, nr 25, s. 27
61. NIEPRZYJAZNE draństwo zamiast przyjaznego państwa / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Rafał Pazio // *N a j w y ż s z y C z a s !* . – 2010, nr 46, s. VIII-IX
62. NIEROZWAŻNY i nieromantyczny / Mirosław Gronicki, Jerzy Hausner // *P o l i t y k a* . – 2010, nr 45, s. 48-49
63. NIESPOKOJNY rok : piątka na kryzys / Mateusz Morawiecki, Krzysztof Rybiński, Stefan Kawalec, Ryszard Petru, Witold Orłowski; rozm. przepr. Witold Gadomski // *G a z . W y b o r .* – 2011, nr 6, s. 22-23
64. NIKT nie szuka terrorystów finansowych / Krzysztof M. Mazur // *N a j w y ż s z y C z a s !* . – 2008, nr 51/52, s. XV-XVI
65. PAŃSTWO wypiera kredytobiorców / Marek Łangalis // *N a j w y ż s z y C z a s !* . – 2009, nr 20, s. XI-XII
66. PATOLOGIE polskiego rozwoju / Krzysztof Rybiński // *N e w s w e e k P o l s k a* . – 2010, nr 45, dod. s. 3-4

67. PETRU : Rząd nie podejmuje działań na miarę aspiracji Polaków / Ryszard Petru; rozm. przepr. Agaton Koziński // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 205, s. 13
68. PLAN sześćioletni? / Witold M. Orłowski // *Polityka*. – 2010, nr 7, s. 40-41
69. PLATFORMA puści nas z torbami / Maciej Pawlak, Teresa Wójcik, Leszek Misiak // *Gaz. Polska*. – 2009, nr 36, s. 24-25
70. PO PIERWSZE demografia / Cezary Mech // *Nasz Dziennik (Wyd. 2)*. – 2010, nr 158, s. 10
71. POCIĄGIEM „liberalizm” do władzy / Robert Gwiazdowski; rozm. przepr. Karolina Kowalska // *Polityka (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 165, s. 6
72. POLITYKA gospodarcza w dryfie / Ryszard Bugaj // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 63, s. A13
73. POLITYCY boją się silniejszej Polski / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Andrzej Godlewski // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 120, dod. Forum, s. III
74. POLSKA bez reform traci zaufanie : agencje ratingowe Standard & Poor's i Moody's nie wierzą, że polski rząd realnie zacznie ciąć deficyt / Jędrzej Bielecki // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 138, s. A6
75. POLSKA fuksem uniknęła najgorszego / Sławomir S. Sikora; rozm. przepr. Tomasz Siemieniec, Eugeniusz Twaróg // *Puls Biznesu*. – 2010, nr 1, s. 12-13
76. POLSKA gospodarka na równi pochyłej / Zbigniew Kuźmiuk; rozm. przepr. Anna Wiejak // *Nasza Polska*. – 2010, nr 34, s. 14
77. POLSKA ma 3 bln zł długu / Bartosz Krzyżaniak // *Puls Biznesu*. – 2010, nr 130, s. 4-5
78. POLSKA na skraju bankructwa finansowego / Artur Śliwiński // *Nasz Dziennik (Wyd. 2)*. – 2010, nr 174, s. 11-12
79. POLSKA nie jest samotną wyspą / Mariusz Świetlicki. – (Stagnacja czy ożywienie. Gdzie jesteśmy?) // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 57, s. A13
80. POLSKA popada w dryf rozwojowy / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Agaton Koziński // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 179, dod. Forum, s. I-III
81. POLSKA w lepszym koszyku / Aleksander C. Dibelius; rozm. przepr. Leszek Baj // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 272, s. 31
82. POLSKA wciąż stoi w miejscu / Jerzy Hausner; rozm. przepr. Aleksandra Fandrejewska // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 51, s. B11
83. POLSKI łże-liberalizm / Robert Gwiazdowski // *Rzeczpospolita*. – 2008, nr 51, s. A16-A17

84. POLSKI rząd jazdą na gapę zdołał pokonać kryzys / Marek Belka; rozm. przepr. Ewa Matyszewska, Marek Kutarba // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2009, nr 179, dod. Forsal, s. C6
85. PORA posprzątać w finansach publicznych / Stanisław Gomułka // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 44, s. B14
86. POWIEDZCIE prawdę : tajny plan naprawy państwa / Janusz Jankowiak // *Tyg. Powsz.* – 2011, nr 6, s. 10-11
87. PRAWDZIWY deficyt sięgnie 80 mld zł / Ryszard Bugaj; rozm. przepr. Witold Głowacki // *Dziennik (Wyd. 2)*. – 2009, nr 210, s. 15
88. PROBLEMY rodzą się w dobrych czasach / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Stanisław Lejda // *Odra*. – 2009, nr 7/8, s. 2-8
89. PROSTE pytania do premiera / Robert Gwiazdowski, Ireneusz Jabłoński, Ryszard Petru, Krzysztof Rybiński, Wiktor Wojciechowski // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 151, s. A13
90. PREKROCZYMY progi długu / Mirosław Gronicki; rozm. przepr. Elżbieta Głapiak // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 281, s. B16
91. PUDER na zielone plamy / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Wiesława Lewandowska // *Niedziela*. – 2010, nr 49, s. 22-24
92. OSZCZĘDNIEM, bez hysterii : czas wyrzeczeń / Witold Orłowski; rozm. przepr. Anna Mackiewicz // *Tyg. Powsz.* – 2010, nr 23, s. 6-7
93. RADA Monitorująca „DGP” zaczyna działać / Krzysztof Rybiński // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 85, s. A6-A7
94. REFORMA potrzebna, ale mało realna : recepty na czas kryzysu / Jan Winiecki, Mirosław Gronicki, Marcin Piątkowski, Stanisław Gomułka, Maciej Reluga; oprac. Marek Chądzyński // *Gaz. Prawna*. – 2009, nr 135, dod. Forsal, s. A2-A3
95. REFORMY potrzebne od zaraz : kryzys się nie skończył / Jerzy Hausner; rozm. przepr. Patrycja Maciejewicz // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 160, s. 30-31
96. ROLOWANIE długu / Marek Łangalis // *Najwyższy Czas!*. – 2010, nr 13, s. XII-XIII
97. ROSTOWSKI: Już śpię spokojnie. Przejście suchą stopą przez kryzys to sukces mojego życia / Jacek Rostowski; rozm. przepr. Anna Wojciechowska, Agaton Koziński // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 201, s. 6-7
98. ROSTOWSKI przestał być ekonomistą / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Małgorzata Subotić // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 278, s. A7
99. ROŚNIE ryzyko kryzysu / Stanisław Gomułka // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 177, dod. Magazyn, s. m6

100. RYNKI nie dały wiary planom premiera / Jacek Kowalczyk // Puls Biznesu. – 2010, nr 21, s. 4-5
101. RZĄD bagatelizuje dziurę budżetową / Andrzej Kaźmierczak; rozm. przepr. Mariusz Bober // Nasz Dziennik (Wyd. 3). – 2010, nr 1, s. 12
102. RZĄD bagatelizuje problem / Witold Modzelewski; rozm. przepr. Małgorzata Goss // Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2009, nr 6, s. 4-5
103. RZĄD moich marzeń / Krzysztof Rybiński // Dziennik Gaz. Prawna. – 2010, nr 77, s. A16
104. RZĄD nie ma pomysłu wyjścia z dołka / Mirosław Gronicki; rozm. przepr. Elżbieta Glapiak // Rzeczpospolita. – 2010, nr 20, s. B16
105. RZĄD oszczędza na prawdzie : czego nie wiemy o kryzysie / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Ryszard Holzer // Tyg. Powsz. – 2009, nr 9, s. 12-13
106. RZĄDY sztuczek księgowych / Robert Gwiazdowski; rozm. przepr. Dariusz Kos // Najwyższy Czas!. – 2009, nr 45/46, s. XIX-XX
107. RZĄDZA pozytywiści, przydałby się romantyk : piątka na kryzys / Krzysztof Rybiński, Mateusz Morawiecki, Stefan Kawalec, Ryszard Petru, Witold Orłowski; oprac. Witold Gadomski // Gaz. Wybor. – 2010, nr 226, s. 26-27
108. RZĄDZIE, zacznij mierzyć cały dług / Jacek Kowalczyk // Puls Biznesu. – 2010, nr 131, s. 6
109. SAM deficyt nie jest straszny / Jerzy Żyżyński; rozm. przepr. Małgorzata Goss // Nasz Dziennik (Wyd. 2). – 2009, nr 217, s. 4
110. SIEDEM chudych lat / Witold Orłowski; rozm. przepr. Jakub Kurasz, Cezary Szymanek // Rzeczpospolita. – 2010, nr 294, s. B10
111. SPEKULACJA racją stanu? / Małgorzata Goss // Nasz Dziennik (Wyd. 3). – 2010, nr 43, s. 5
112. STUMILIARDOWY deficyt : mamy wreszcie cud od Tuska / Marek Łan-galis // Najwyższy Czas!. – 2010, nr 40, s. VII-IX
113. SUCHĄ nogą przez kryzys / Tomasz Starzyk // Gaz. Bankowa. – 2010, nr 05, s. 25-26, 28-29
114. SZKWAŁ rozwojowy / Krzysztof Rybiński // Tyg. Powsz. – 2010, nr 27, dod. Polonia Quo Vadis, s. V
115. ŚCIEŻKA nad urwiskiem / Jerzy Hausner, Mirosław Gronicki // Polityka. – 2009, nr 9, s. 40-43
116. TEN dług w końcu spadnie : działamy spokojnie i z wyprzedzeniem / Jacek Rostowski // Gaz. Wybor. – 2010, nr 278, s. 34
117. TERAŹNIEJSZOŚC przegraliśmy : gramy o przyszłość / Mirosław Gronicki, Jerzy Hausner // Dziennik Gaz. Prawna. – 2009, nr 250, s. A12-A13

118. TKWIMY w greckim kapitalizmie / Leszek Balcerowicz; rozm. przepr. Katarzyna Kozłowska // *Wprost*. – 2009, nr 39, s. 22-23
119. TO NIE będzie koniec świata / Witold Orłowski; rozm. przepr. Ryszard Holzer // *Wprost*. – 2010, nr 52/53, s. 118-121
120. TO NIE jest przyjazne państwo, to nieprzyjazne draństwo / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Piotr Miączyński, Leszek Kostrzewski. – (Tu i teraz musimy się zmienić) // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 212, s. 26-27
121. TYLE szczęścia co w 2009, roku! / Witold Orłowski, Krzysztof Rybiński, Mateusz Morawiecki, Ryszard Petru, Stefan Kawalec // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 2, s. 22-23
122. TYLKO głęboki kryzys zmusi mnie do terapii szokowej / Jacek Rostowski; rozm. przepr. Michał Karnowski, Jakub Kurasz // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 301, s. B4-B5
123. U PROGU demograficznej zapaści / Cezary Mech // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2010, nr 270, s. 11
124. U WAS źle, jak w Hiszpanii : wiceszef agencji Moody's: Polska musi wziąć się za reformy / Kenneth Orchard; rozm. przepr. Jędrzej Bielecki // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2010, nr 117, s. A22-A23
125. UZDROWIENIE finansów priorytetem rządu : debata „Rz” / Elżbieta Głapiak // *Rzeczpospolita*. – 2011, nr 16, s. B7
126. VAT-EM w społeczeństwo / Teresa Wójcik // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 31, s. 13
127. W JAKI sposób załatać dziurę budżetową / Ryszard Bugaj, Krystyna Skowrońska, Robert Gwiazdowski, Mirosław Barszcz, Maks Kraczkowski. – Debata // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2009, nr 144, dod. *The Wall Street Journal*. Polska, s. 07
128. WOJNA ekonomistów / Ryszard Holzer // *Wprost*. – 2011, nr 6, s. 21-23
129. Z DOŁKA z przeszkodami : sztab antykryzysowy : warunki trwałego wzrostu / Mirosław Gronicki, Janusz Jankowiak, Krzysztof Rybiński // *Rzeczpospolita*. – 2009, nr 206, s. B10
130. ZAKŁADAM, że unikniemy katastrofy / Stanisław Gomułka; rozm. przepr. Agata Nowakowska // *Gaz. Wybor.* – 2008, nr 68, s. 32
131. ZANIECHANIE jest wyborem, tyle że gorszym / Mirosław Gronicki, Jerzy Hausner // *Rzeczpospolita*. – 2011, nr 32, s. B8-B9
132. ZIELONA wyspa w czarnej dziurze / Artur Kowalski // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2010, nr 236, s. 1, 3
133. ŻŁOTY pomoże nam wyjść z kryzysu / Andrzej Kaźmierczak; rozm. przepr. Mariusz Bober // *Nasz Dziennik* (Wyd. 2). – 2010, nr 52, s. 12

134. ZOMBI w finansach publicznych / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Andrzej Godlewski // *Polska (Metrop. Warsz.)*. – 2010, nr 219, dod. Magazyn, s. VI
135. ZOSTANIEMY niczym gołodupce / Krzysztof Rybiński; rozm. przepr. Paweł Paliwoda // *Gaz. Polska*. – 2010, nr 33, s. 26
136. ŻONGLOWANIE długiem / Cezary Mech // *Nasz Dziennik (Wyd. 2)*. – 2011, nr 9, s. 18
137. ŻYCIE na kredyt coraz trudniej / Marcin Mrowiec // *Rzeczpospolita*. – 2011, nr 22, s. E12-E13
138. ZADŁUŻENIE III RP / Marcin Łodyga // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 51/52, s. XVIII-XIX

B. System emerytalny

1. BITWA o nasze emerytury / Bogusław Grabowski, Marek Góra; rozm. przepr. Marcin Bojanowski // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 272, s. 26-27
2. CO SIĘ stało z „zieloną wyspą?” : reforma emerytalna / Jerzy Hausner // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 36, s. 20
3. CZAS naprawdę o emeryturach / Witold M. Orłowski // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 116, s. A18
4. FALSZYWA przezorność : debata o zmianach w systemie emerytalnym / Andrzej S. Bratkowski // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 24, s. 24-25
5. HURAGAN „Vincent” zmiata OFE / Janusz Szewczak; rozm. przepr. Paweł Siergiejczyk // *Nasza Polska*. – 2011, nr 3, s. 1, 8
Krytyka OFE i działań rządu Donalda Tuska.
6. JAK reformować finanse publiczne, nie psując reformy emerytalnej? : przyszłość OFE / Ryszard Bugaj, Ludwik Kotecki, Wiktor Wojciechowski, Bogusław Grabowski; rozm. przepr. Bartosz Marczuk; oprac. Michalina Topolewska. – Dyskusja redakcyjna // *Dziennik Gaz. Prawna*. – 2009, nr 234, s. A15
7. KLOPS albo klaps / Małgorzata Świąchowicz, Igor Ryciak // *Przekrój*. – 2010, nr 47, s. 14-16
8. KTO daje i odbiera : emerytury : oszczędzaj, póki możesz / Jerzy Hausner; rozm. przepr. Andrzej Brzeziecki // *Tygod. Powsz.* – 2011, nr 4, s. 15-16
9. MOŻNA ulepszać system / Michał Boni. Nie niszczyć funduszy / Leszek Balcerowicz // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 278, s. B6-B7
Dwugłos w sprawie OFE: reforma czy demontaż?

10. OFE nikomu niepotrzebna beczka prawie bez dna : debata o zmianach w systemie emerytalnym / Jacek Rostowski // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 30, s. 24-25
11. POLSKA obrywa za OFE / Jacek Kowalczyk // *Puls Biznesu.* – 2011, nr 5, s. 4-5
12. POMYSŁY na KRUS, czyli jak naprawić ubezpieczenia społeczne rolników : debata / Robert Gwiazdowski, Krzysztof Rybiński, Ryszard Petru, Wiktor Wojciechowski, Agnieszka Chłoń-Domińczak. – Debata // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2010, nr 214, s. A10
13. PRZESUNIĘCIE składki to zły pomysł / Cezary Mech; rozm. przepr. Małgorzata Goss // *Nasz Dziennik (Wyd. 2).* – 2011, nr 19, s. 4-5
14. RZĄD zrywa umowę społeczną : co dalej z OFE : odpowiedź na list Michała Boniego / Agnieszka Chłoń-Domińczak, Marek Góra, Jerzy Hausner, Ewa Lewicka, Michał Rutkowski // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 6, s. 24-25
Polem. z: List w sprawie OFE / Michał Boni // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 1.
15. UWAŻAJCIE na obietnice, (nie)święci mikołajowie / Leszek Balcerowicz // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 23, s. 12-14
16. Z OFE trudniej do euro / Jacek Rostowski; rozm. przepr. Marcin Piasecki, Paweł Sołtys // *Dziennik Gaz. Prawna.* – 2010, nr 18, s. A13
17. WIELKI powrót do ZUS / Bogusław Grabowski; rozm. przepr. Marcin Bojanowski // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 18, s. 20
18. WYPŁĄTYWANIE ubezpieczeń z OFE / Ryszard Bugaj // *Rzeczpospolita.* – 2011, nr 27, s. A14

Urszula Cimoch

Dział Informacji Bibliograficznej i Regionalnej

P O L S K A A K A D E M I A N A U K

Dyskusja na temat powołania i przyszłego kształtu Polskiej Akademii Nauk toczyła się wiele lat przed jej powstaniem. W latach 20. i 30. niepodległej Polski

funkcjonowało kilka towarzystw naukowych, jednak wciąż usiłowano zmienić organizację życia naukowego. Jedną z przyczyn dążenia do tego był odczuwalny brak funduszy i współpracy pomiędzy istniejącymi w II Rzeczypospolitej m.in. Towarzystwem Naukowym Warszawskim, Polską Akademią Umiejętności, Towarzystwem Naukowym we Lwowie i Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk.

Czas narodzin Polskiej Akademii Nauk po zakończeniu działań wojennych nie był łatwy. Jej ostateczny kształt stanowił konsekwencję zróżnicowanych czynników, również pozanaukowych. Decyzja funkcjonujących wówczas władz o utworzeniu PAN miała określone cele. Dzięki niej świat polityczny miał uzyskać wsparcie środowiska naukowego i jednocześnie wpływ na tę grupę. Innym założeniem było ułatwienie finansowania badań naukowych i skupianie ich wokół problemów uznanych za kluczowe dla kraju.

U podstaw utworzenia PAN leżą postanowienia obrad I Kongresu Nauki Polskiej, który odbył się w dn. 29 czerwca – 2 lipca 1951 r. i zebrał blisko 2 tysiące naukowców. Strategię organizacji nauki przedstawił na Kongresie zarząd Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Uważał on, że do PAN powinni być powołani tylko najwybitniejsi uczeni. PAN miała pełnić funkcję instytucji inicjującej, koordynującej i nadzorującej badania w całym kraju, dając szansę na poważne, stabilne finansowanie i szybszy postęp badań.

Za koncepcją powołania PAN opowiedzieli się prezesi znaczących instytucji naukowych – TNW Waclaw Sierpiński i PAU Kazimierz Nitsch. Ostatniego dnia obrad Kongresu powołano 30-osobową Komisję Organizacyjną Polskiej Akademii Nauk. Jej pracami kierowało prezydium pod przewodnictwem Jana Dembowskiego. Komisja nadała ostateczny kształt projektowi Statutu PAN, który następnie został uchwalony przez Sejm RP w formie ustawy o Polskiej Akademii Nauk w dniu 30 października 1951 r. Na zasadzie przyjętego kompromisu ustała działalność TNW, PAU zawiesiła swoją aktywność a jej placówki badawcze, wydawnictwa, zbiory i pamiątki ostatecznie przekazano PAN. Oba stowarzyszenia wpłynęły w pierwszych dwóch latach na kształt tworzonego centrum badawczego nowej Akademii. Również w dorobku naukowym PAN często widnieją nazwiska osób będących niegdyś członkami PAU i TNW.

Dzięki działalności PAN po roku 1956 Polska była „oknem na świat” nie tylko dla nauki, ale również dla kultury krajów ościennych, należących do tak zwanego obozu socjalistycznego. W Polsce posiadano wgląd do czasopism, niedostępnych w ZSRR, Czechosłowacji czy NRD, organizowano konferencje, na których uczeni niemieccy, francuscy, angielscy czy amerykańscy spotykali się z naukowcami z krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Ustawa o Polskiej Akademii Nauk z dnia 25 kwietnia 1997 r. określiła strukturę Akademii i podniosła rangę komitetów PAN, a samą Akademię określiła jako „państwową instytucję naukową (...) służącą rozwojowi nauki, jej promocji, integracji i upowszechnianiu oraz przyczyniającą się do rozwoju edukacji i wzbogacania kultury narodowej”. Obowiązującą ustawą jest Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z dn. 4 czerwca 2010 r., nr 96, poz. 619). Organami władzy PAN są: Zgromadzenie Ogólne, Prezydium oraz prezes i wiceprezesi. Struktura korporacyjna obejmuje wydziały, oddziały, komitety (naukowe, problemowe i narodowe) oraz placówki naukowe takie jak: instytuty, zakłady, centra, stacje, ogrody botaniczne i inne jednostki badawcze, a także naukowe placówki pomocnicze: archiwa, biblioteki, muzea, stacje naukowe za granicą. Liczba placówek obejmuje ok 100 komitetów w tym ok. 3 800 członków (rzeczywista liczba jest mniejsza ze względu na możliwość przynależności jednej osoby do kilku komitetów, dane za 2001 rok).

Komitety różnią się między sobą intensywnością działań, zakresem i efektywnością pracy, natomiast wspólny dorobek naukowy PAN jest imponujący. Dotyczy to w głównej mierze działalności wydawniczej, eksperckiej i organizacji kongresów, zjazdów, konferencji.

Znaczenie Polskiej Akademii Nauk oraz jej miejsce w nauce polskiej wynikają z podejmowania obszernych prac zespołowych, których realizacja wymagała kształcenia przez wiele lat grup badawczych. Dokonano tego pomimo, że instytucja powstała w państwie pozbawionym suwerenności.

Sześćdziesiąta rocznica powołania do życia Polskiej Akademii Nauk jest okazją do zaprezentowania jej historii w formie zestawienia bibliograficznego. Na wybór składają się pozycje zwarte (od 1971 r.) i artykuły (od 1999 r.) obejmujące informacje ogólne o PAN i jednostkach wchodzących w jej strukturę oraz biografie członków. Ze względu na obszerną ilość opisów pochodzących z czasopism „Nauka” i „Nauka i Przyszłość” pominięto je w zestawieniu.

I. Opracowania ogólne o Polskiej Akademii Nauk

a. Pozycje zwarte

1. EDYCJE pomnikowe Wydawnictwa Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich / Jan Trzynałowski. – Wyd. 2 uzup. – Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1992. – 113 s.
2. EUROPEJSKIE organizacje naukowe i ich współpraca z Polską Akademią Nauk : przewodnik / [red. Leszek Kuźnicki; oprac. mater. Jacek Kor-

nacki, Janusz Śach]; Polska Akademia Nauk. – Warszawa : Centrum Upowszechniania Nauki PAN, 1996. – 143 s.

3. GENEZA Polskiej Akademii Nauk : (1930-1952) / Waldemar Rolbiecki; Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1990. – 172 s. – (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki; t. 148)
4. KALENDARIUM : Polska Akademia Nauk 1952-2002 / przew. komitetu red. Janusz Tazbir; red. tomu Edward Haloń. – Warszawa : Kancelaria Polskiej Akademii Nauk, 2002. – 317 s.
5. KRONIKA pięćdziesięciolecia 1953-2003 : Instytut Fizyki Polskiej Akademii Nauk. – [Warszawa] : Instytut Fizyki PAN, 2003. – 104 s. : il.
6. KSZTAŁCENIE kadr naukowych PAN w latach 1975-1977 / Polska Akademia Nauk. Biuro Kadr Naukowych i Spraw Osobowych. – Warszawa : PAN, 1978. – 17 s. – (Kadry Naukowe / Polska Akademia Nauk)
7. MODEL kształtowania się struktury zatrudnionych w Polskiej Akademii Nauk według stopni i tytułów / stanowisk naukowych / Wojciech Rokicki. – Warszawa : PAN. IBS, 1986. – 26 s. – (Prace IBS PAN / Polska Akademia Nauk. Instytut Badań Systemowych; 131)
Bibliogr. s. 21.
8. NAKŁADY placówek naukowych PAN [Polskiej Akademii Nauk] i jednostek badawczo-rozwojowych w procesie transformacji społeczno-gospodarczej / Bogusław Rejń; Zakład Badań Statystyczno-Ekonomicznych Głównego Urzędu Statystycznego i Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : GUS. ZBSE, 1994. – 62 s. : wykr. – (Z Prac Zakładu Badań Statystyczno-Ekonomicznych; z. 222)
Bibliogr. s. 31.
9. NAUKA polska na drogach odnowy : referat Prezesa Polskiej Akademii Nauk czł. rzecz. PAN Witolda Nowackiego na sesję Zgromadzenia Ogólnego PAN w dniu 23 października 1980 r. / przygot. kom. red. w składzie Zofia Kielan-Jaworowska [i in.]; Polska Akademia Nauk. – Warszawa : PAN, 1980. – 51 s.
W ref. wykorzystano materiały ze spotkań konsultacyjnych w wydziałach, oddziałach, komitetach i placówkach naukowych PAN, wnioski nadesłane przez członków i pracowników PAN oraz stenogram obrad plenarnego zebrania Prezydium PAN z dnia 30.09.1980 r.
10. NAUKA polska po II wojnie światowej : idee i instytucje / Piotr Hübner; Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauk Politycznych. – Warszawa : Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauk Politycznych, 1987. – 266 s.

11. NAUKA Polski Północnej : tradycje-osiągnięcia-perspektywy / pod red. Wojciecha Pietraszkiewicza; Polska Akademia Nauk. Oddział w Gdańsku. – Wrocław; Gdańsk [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1981. – 148 s.
Bibliogr. przy rozdz.
12. ORGANIZACJA i finansowanie nauki polskiej w okresie międzywojennym / Bohdan Jaczewski. – Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1971. – 232 s. – (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki / Zakład Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk; t. 70)
13. [PIERWSZY] I Kongres Nauki Polskiej jako forma realizacji założeń polityki naukowej Państwa Ludowego / Piotr Hübner; Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1983. – 204 s.
14. PLACÓWKI i Komitety / przew. komitetu red. Janusz Tazbir; red. tomu Leszek Kuźnicki. – Warszawa : Upowszechnianie Nauki-Oświata „UN-O”, 2002. – 547 s.
15. POLSKA Akademia Nauk : historia i terażniejszość / [red. nac. Jan Strelau]. – [Warszawa] : Polska Akademia Nauk, cop. 2005. – 227 s.
16. POLSKA Akademia Nauk – problemy i organizacja. – Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1985. – 95 s.
17. POLSKA Akademia Nauk : zarys działalności w Krakowie w latach 1959-1972 / Janusz Wiltowski; Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. – Kraków : Państw. Wydaw. Nauk., 1972. – 51 s. : il. – (Nauka dla Wszystkich; nr 185)
18. POSTULATY z dziedziny organizacji nauki / Stanisław Małkowski. W: Nauka Polska. T. 1 / red. nac. Jan Piskurewicz. – Warszawa : Damonion Instytut Wydawniczy, 1982. – S. 29-58
19. PRZEWODNIK po świecie organizacji naukowych / [oprac. i red. Jacek Kornacki przy współpr. Janusza Śacha]; Komitet Narodowy ds. Współpracy z ICSU Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : Centrum Upowszechniania Nauki PAN, 2002. – 331 s.
20. ROLA nauki w myśleniu o przyszłości / red. nauk. Jerzy Kleer, Bogdan Galwas, Andrzej Wierzbicki; Polska Akademia Nauk. Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus”. – Warszawa : Komitet „Prognoz Polska 2000 Plus” przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk, 2009. – 374 s. : il.
Bibliogr. przy niektórych pracach.
21. SIŁA przeciw rozumowi... : losy Polskiej Akademii Umiejętności w latach 1939-1989 / Piotr Hübner; Polska Akademia Umiejętności. – Kraków : „Secesja”, 1994. – 453 s.

22. SPĘTANA akademie : Polska Akademia Nauk w dokumentach władz PRL. T. 1, Materiały Służby Bezpieczeństwa (1967-1987) / wybór, wstęp i oprac.: Patryk Pleskot, Tadeusz Paweł Rutkowski. – Warszawa : Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2009. – 543 s. : il. – (Dziennikarze, Twórcy, Naukowcy)
23. SZKICE z organizacji nauki / Andrzej Wyczański. – Warszawa : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego, 2007. – 162 s. : il.
24. UCZENI i ich badania / przew. komitetu red. Janusz Tazbir. – Warszawa : Kancelaria Polskiej Akademii Nauk, 2002. – 321 s.
25. WSPÓŁPRACA Polskiej Akademii Nauk z instytucjami resortowymi / Polska Akademia Nauk. Biuro Organizacyjno-Prawne. – Warszawa : PAN, 1979. – 27 s. – (Dokumenty Organizacyjno-Prawne / Polska Akademia Nauk)

b. Artykuły

1. AKADEMIA hetka-pętka : zapomniana PAN / Krzysztof Lubczyński // Trybuna (Wyd. 3). – 2006, nr 155, s. 2
2. DZIAŁALNOŚĆ wydawnicza towarzystw naukowych a powstanie Polskiej Akademii Nauk / Dorota Degen // Problemy Społecznego Ruchu Naukowego. – 1999, [nr] 2, s. 79-92
3. GRUNT to dobry interes / Mariusz Jałoszewski // Gaz. Wybor. – Stołeczna. – 2006, nr 182, s. 1
4. JAK zostać profesorem, a potem członkiem PAN / Adam Proń, Halina Szatyłowicz, Janusz Zachara // Forum Akademickie. – 2008, nr 3, s. 23-25
5. KACZYŃSKI idzie na uczelnie : jak PiS odbija naukę / Krzysztof Lubczyński // Trybuna (Wyd. 3). – 2006, nr 184, s. 3
6. MAJAŃTEJ przekazać / Piotr Hübner. – (Kartki z dziejów nauki w Polsce; cz. 82) // Forum Akademickie. – 2007, nr 2, s. 50
Losy majątku Polskiej Akademii Umiejętności przekazanego w 1952 r. Polskiej Akademii Nauk.
7. NA TROPIE ksenofobii : jak działają pseudonaukowcy z Polskiej Akademii Nauk / Dariusz Kos // Najwyższy Czas!. – 2008, nr 27/28, s. VIII-IX
Dot. publikacji Aleksandry Gliszczyńskiej, Katarzyny Sękowskiej-Kozłowskiej, Romana Wieruszewskiego „Monitorowanie treści rasistowskich, ksenofobicznych i antysemickich w polskiej prasie”.
8. NAUKA to polska racja stanu / Artur Wolski // Forum Akademickie. – 2005, nr 3, s. 36-37

9. NAUKOWCOM nie jest aż tak źle / Jacek Koronacki // Rzeczpospolita (W3). – 2007, nr 278, s. A15
Polem. z: Naukowcy nie wrócą / Stanisław Karpiński, Adam Zabrzeński.
10. NAUKOWCY nie wrócą / Stanisław Karpiński, Adam Zabrzeński // Rzeczpospolita (W3). – 2007, nr 274, s. A18-A19
11. OD KORPORACJI do badań / Andrzej Wyczański. – Cz. 1-2 // Forum Akademickie. – 2006, nr 11, s. 22-23; nr 12, s. 27-29)
12. PAN nie wie, jakim mieniem zarządza / Marcin Austyn // Nasz Dziennik (Wyd. 3). – 2009, nr 189, s. 5
13. PAN przerywa milczenie / Bronisław Tumiłowicz // Przegląd. – 2007, nr 8, s. 34-35
14. PAN się wreszcie zreformuje / Aleksandra Pawlicka // Przekrój. – 2009, nr 38/39, s. 21-23
15. PIS odzyskuje naukę / Aleksandra Pawlicka // Przekrój. – 2007, nr 9, s. 34-39
16. PIS szaleje w alei Szucha : na celowniku partii Kaczyńskiego / Krzysztof Lubczyński // Trybuna (Wyd. 3). – 2006, nr 92, s. 5
17. REFORMA sektora nauki / Maciej Żylicz, Włodzimierz Bolecki // Nauka Polska. – 2007, [t.] 16, s. 47-55
18. ROZWAŻANIA na temat struktury badań naukowych w Polsce / Andrzej B. Legocki // Nauka Polska. – 2007, [t.] 16, s. 57-60
19. SIŁA i wiarygodność / Michał Kleiber; rozm. przepr. Andrzej Świć // Forum Akademickie. – 2007, nr 2, s. 18-21
20. STAN i perspektywy nauki w Polsce / Henryk Samsonowicz; rozm. przepr. Jan Piskurewicz; oprac. Ewelina Tylińska // Nauka Polska. – 2003, [t.] 12, s. 9-16
21. UCZENI to nie piłkarze / Michał Kleiber; rozm. przepr. Bronisław Tumiłowicz // Przegląd. – 2007, nr 7, s. 14-17
22. WIWAT Akademii? / Michał Kleiber; rozm. przepr. Edwin Bendyk // Polityka. – 2007, nr 2, s. 72-74

II. Działalność komitetów, placówek i innych jednostek Polskiej Akademii Nauk

a. Pozycje zwarte

1. BIBLIOTEKI Polskiej Akademii Nauk : rola, znaczenie, nowe wyzwania / Elżbieta Sarnowska-Temierusz. – [Warszawa : Biuro Analiz, Informacji Naukowej i Wydawnictw PAN], 2001. – S. [138]-146

2. BIBLIOTEKI Polskiej Akademii Nauk : zarys kształtowania sieci i stan aktualny / Leon Łoś. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydaw. PAN; Biuro Wydawnictw i Bibliotek, 1973. – 247 s.
Bibliogr.
3. DWUDZIESTOLECIE Zespołu Historii Kartografii przy Instytucie Historii Nauki PAN [Polskiej Akademii Nauk] / pod red. Jerzego Ostrowskiego i Wiesławy Wernerowej; Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Nauki. – Warszawa : Wydaw. IHN PAN, 1995. – 205 s. : il. – (Z Dziejów Kartografii)
Bibliogr. s. 31-46, 184-204, bibliogr. publ. W. Trzebińskiego s. 79-83, publ. S. Pietkiewicza s. 67-69.
4. [DWADZIEŚCIA pięć] 25 lat działalności Komitetu Inżynierii Lądowej Polskiej Akademii Nauk : 1952-1977 / Stefan Kaufmann. – Warszawa : Komitet Inżynierii Lądowej PAN, 1977. – 130 s.
Bibliogr.
5. DZIAŁANOŚĆ naukowa Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej i zadania badawcze na tle rozwoju nauki na świecie : materiały na sesję plenarną Wydziału Nauk Medycznych Polskiej Akademii Nauk : Wrocław, 6 lutego 1979 r. / Stefan Ślopek; Polska Akademia Nauk, Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirszfelda we Wrocławiu. – Wrocław : PAN, 1979. – 58 s. : il.
6. DZIEJE INTiBS PAN : kalendarium / Paweł Tomaszewski. – Wrocław : Instytut Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN, 1996. – 73 s. : il. – (Biblioteczka Wrocławskiego Informatora Fizyków WIF; 2)
7. INSTYTUT Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk 1948-2001 : książki i czasopisma – bibliografia / oprac. Katarzyna Batora i Barbara Tyszkiewicz; pod red. Jadwigi Czachowskiej; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL PAN, 2002. – 129 s.
8. INSTYTUT Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego : historia i terażniejszość / Leszek Kuźnicki; IBD im. Marcelego Nenckiego PAN. T. 1, 1919-2007, T. 2, Źródła, materiały, opracowania, T. 3, Wspomnienia i refleksje. – Warszawa : IBD im. Marcelego Nenckiego PAN, 2008. – 3 t. : (566; 609; 551 s.)
Bibliogr. w tekście.
9. INSTYTUT Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk / [oprac. Antonina Majkowska-Sztange]. – Warszawa : IFiS PAN, 1984. – 90 s.
Bibliogr. przy rozdz.
10. INSTYTUT Fizjologii Roślin im. Franciszka Górskiego Polskiej Akademii Nauk 1956-2006 / Andrzej M. Skoczowski i Maria Gładysz. – Kraków : IFR im. Franciszka Górskiego PAN, 2007. – 121 s. : il. – (Monografie / Polska Akademia Nauk. IFR im. Franciszka Górskiego; 13)

11. INSTYTUT Fizyki Polskiej Akademii Nauk / [materiały zebrały M. Jastrzębska, B. Filip; oprac. T. Figielski, M. Jastrzębska]. – Warszawa : IF PAN, 1978. – 33 s.
12. INSTYTUT Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk w pięćdziesiątą rocznicę działalności / Teresa Kozłowska-Szczęsna. – Warszawa : PAN. IGiPZ, 2004. – 152 s. – (Dokumentacja Geograficzna; nr 30)
13. INSTYTUT Genetyki Roślin PAN 1954-2004 : geneza, twórcy, kontynuacje : praca zbiorowa / pod red. Marii Surmy, Tadeusza Adamskiego, Bolesława P. Salmanowicza. – Poznań : IGR PAN, 2004. – 332 s. : il. – Rozprawy i Monografie / [Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk]; nr 10)
Bibliogr. przy pracach.
14. INSTYTUT Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk w latach 1953-2003 : księga jubileuszowa z okazji pięćdziesięciolecia działalności / pod red. Joanny Schiller i Leszka Zasztowta. – Warszawa : Instytut Historii Nauki PAN : przy współpr. Retro-Art, 2004. – 507 s. : il.
15. INSTYTUT Historii Polskiej Akademii Nauk 1953-2003 / pod red. Stefana K. Kuczyńskiego. – Warszawa : Instytut Historii PAN [Polskiej Akademii Nauk], 2003. – 216 s. : il.
Bibliogr. przy ref. Wykaz publ. Instytutu Historii PAN (stan na dzień 31 XII 2002 r.
16. INSTYTUT Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk : przeszłość i terażniejszość / [przygot. merytoryczne książki Michał Baranowski; przy współpr. Leszka Jasińskiego i Pawła Kozłowskiego]; INE PAN. – Warszawa : Wydawnictwo Key Text, 2010. – 156 s. : il.
17. INSTYTUT Oceanologii PAN w Sopocie : 50 lat historii / Jerzy Dera; [Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk]. – Sopot : IO PAN, 2003. – 39 s. – (Materiały Instytutu Oceanologii PAN)
18. INSTYTUT Państwa i Prawa PAN : 1956-1981. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1981. – 52 s.
Bibliogr. publ. książkowych Instytutu i jego pracowników.
19. INSTYTUT Sztuki Polskiej Akademii Nauk 1949-1999 / [red. nauk. Edward Krasiński]. – Warszawa : IS PAN, 2000. – 387 s. : il.
Wykaz katalogów, serii wydawniczych i wydawnictw własnych IS PAN.
Bibliogr. przy rozdz.
20. INSTYTUT Zoologii Polskiej Akademii Nauk 1919-1979. – Warszawa : IZ PAN, 1979. – 17 s.

21. JĘZYK polski – wczoraj, dziś, jutro... / pod red. Barbary Czopek-Kopciuch i Piotra Żmigrodzkiego; Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk. – Kraków : Wydawnictwo Lexis, 2010. – 431 s.
Bibliogr. przy pracach.
22. KOMITETY naukowe w okresie 25-lecia Polskiej Akademii Nauk / Polska Akademia Nauk. Biuro Społecznej Działalności Naukowej. T. 1-4. – Warszawa : Polska Akademia Nauk, 1978. – 4 t.: (238; 257; 337; 278 s.)
23. NAUKOWA szkoła przetrwania : Paryska Stacja PAN w latach 1978-2004 / Patryk Pleskot. – Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2008, – 278 s.
Bibliogr. s. 270-272.
24. OŚRODEK Informacji Naukowej PAN [Polskiej Akademii Nauk] – historia, działalność, organizacja. – Warszawa : OIN. PAN, 1978. – 33 s.
25. PLACÓWKI i Komitety / [red. t. Leszek Kuźnicki]. – Warszawa : Upowszechnianie Nauki – Oświata „UN-O”, 2002. – 547 s. – (Polska Akademia Nauk 1952-2002)
26. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat architektury i urbanistyki w Polskiej Akademii Nauk / [red. Edmund Małachowicz; zespół red. Henryk Buszko i in.]; Polska Akademia Nauk. Oddział we Wrocławiu. Komisja Architektury i Urbanistyki. – Wrocław : PAN. O, 2002. – 132 s.
Bibliogr. przy niektórych art.
27. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Instytutu Budownictwa Wodnego Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku : fakty, wydarzenia, ludzie / pod red. Wojciecha Majewskiego; Instytut Budownictwa Wodnego PAN. – Gdańsk : IBW PAN, 2003. – 229 s. : il.
28. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Instytutu Fizyki Jądrowej im. Henryka Niewodniczańskiego Polskiej Akademii Nauk / pod red. Andrzeja Hrynkiwicz. – Kraków : Polska Akademia Umiejętności, 2005. – 703 s. : il. – (Monografie / Polska Akademia Umiejętności. Komisja Historii Nauki; 9)
29. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Instytutu Maszyn Przepływowych im. R. Szewalskiego Polskiej Akademii Nauk w Gdańsku : Księga Jubileuszowa / [kom. red. Wojciech Pietraszkiewicz i in.]. – Gdańsk : Wydawnictwo IMP PAN, 2006. – 384 s. : il. kolor.
30. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat Komitetu Mechaniki Polskiej Akademii Nauk 1960-2010 / Witold Gutkowski. – Warszawa : Instytut Podstawowych Problemów Techniki. Polska Akademia Nauk, 2010. – 84 s. : il.
31. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 Instytutu Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk : 1952-2002 / [R. Bogacz i in.; kom. red. Jerzy Etienne, Marek Janas, Joanna Sokół-Supel]; Instytut Podstawowych

Problemów Techniki. Polska Akademia Nauk. – Warszawa : IPPT PAN, 2002. – 288 s. : il.

Bibliogr. przy rozdz.

32. [PIĘĆDZIESIĄT] 50 lat slawistyki w Polskiej Akademii Nauk (1954-2004) : księga jubileuszowa Instytutu Sławistyki PAN / kom. red. pod kier. Kwi-ryny Handke; przy współpr. Katarzyny Sosnowskiej i Iwony Tomaszew-skiej. – Warszawa : Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy, 2004. – 406 s.
Wykaz publikacji pracowników IS PAN s. 327-369.
33. [PIĘĆDZIESIĘCIO-] 50-lecie krakowskiej placówki geologicznej Polskiej Akademii Nauk (1954-2004) / [red. Krzysztof Birkenmajer]; Polska Aka-demia Nauk. Instytut Nauk Geologicznych. – Kraków : Instytut Nauk Geologicznych PAN, 2004. – 187 s. : il. – (Studia Geologica Polonica; vol. 122)
34. INSTYTUT Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk (1953-2003). – T. 2, Bibliografia / Magdalena Nowak; red. Zbigniew Mirek. – Kraków : IB PAN, 2003. – 475 s.
35. POLSKA stacja naukowa w Paryżu w latach 1893-1978 / Danuta Rede-rowa, Bohdan Jaczewski, Waldemar Rolbiecki; przedmową opatrzył An-drzej F[eliks] Grabski; Polska Akademia Nauk, Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki. – Wrocław; Gdańsk [i in.] : Zakład Narodowy im. Osso-lińskich, 1982. – 335 s. – (Monografie z Dziejów Nauki i Techniki; t. 126)
36. PRAWO w XXI wieku : księga pamiątkowa 50-lecia Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk : praca zbiorowa / pod red. Włady-sława Czaplińskiego; [Marek Andrzejewski i in.]. – Warszawa : Wydaw-nictwo Naukowe Scholar, 2006. – 1175 s.
Bibliogr. przy niektórych pracach.
37. STACJA Biologiczna w Ojcowie / Jerzy Pawłowski i Elżbieta Warchałow-ska-Śliwa; Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt. Polska Akademia Nauk. – Kraków : ISiEZ. PAN, 2006. – 115 s. : il.
Bibliogr. s. 93-96.
38. [TRZYDZIEŚCI] 30 lat Instytutu Filozofii i Socjologii / [oprac. Antonina Majkowska-Sztange, Ewa Nagajewska]. – Warszawa : IFiS, 1987. – 100 s.
Bibliogr. podm. przy rozdz.

b. Artykuły

1. CHRONŹMY polszczyznę / Jadwiga Raczkowska // Probl. Opiek.-Wychow. – 2006, nr 8, s. 3-11
2. DEBATA socjologiczna na 50-lecie Instytutu Filozofii i Socjologii PAN / Joanna Kurczewska, Jerzy Szacki, Paweł Śpiewak, Edmund Wnuk-

- Lipiński, Hanna Palska, Andrzej Rychard // *Studia Socjologiczne*. – 2007, nr 1, s. 23-50
3. EDUKACJA i kultura dla przyszłości : prace studyjne Zespołu Edukacji i Kultury w ramach Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN / Irena Wojnar // *Pedagogika Kultury*. – 2005, t. 1, s. 235-250
 4. INAUGURACYJNA Konferencja Zespołu Pedagogiki Kultury i Edukacji Międzykulturowej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, Warszawa, 11 maja 2004 roku / Dariusz Kubinowski // *Pedagogika Kultury*. – 2005, t. 1, s. 279-281
 5. ISTOTA tkwi w szczegółach / Artur Wolski // *Forum Akademickie*. – 2006, nr 3, s. 44-46
 6. JUBILEUSZ / Artur Wolski // *Forum Akademickie*. – 2005, nr 11, s. 50-51
 7. KOMITET o potrzebie programu „Pomóżmy kobietom polskim” / Małgorzata Ołdak // *Przyszłość*. – 2005, nr 1, s. 133-136
 8. KOMITET Prognoz „Polska 2000 Plus” w XII kadencji / Leszek Kuźnicki // *Przyszłość*. – 2007, nr 2, s. 119-122
 9. KRONIKA Instytutu Języka Polskiego PAN : (za okres 1 I 2004 – 31 XII 2004) / Ireneusz Bobrowski // *Polonica*. – 2005, t. 24/25, s. 381-383
 10. KRONIKA Instytutu Języka Polskiego PAN : (za okres 1 I 2005 – 30 VI 2006) / Ireneusz Bobrowski // *Polonica*. – 2006, t. 26/27, s. 339-340
 11. KRONIKA Instytutu Języka Polskiego PAN : (za okres 1 VII 2006 – 31 XII 2007) / Ireneusz Bobrowski // *Polonica*. – 2007, t. 28, s. 227-228
 12. LABORATORIUM Promieniotwórczości Naturalnej / Roman Kwiatkowski // *Atest*. – 2005, nr 6, s. 42-43
 13. MEMORIAŁ Komitetu Prognoz „Polska 2000 plus: przy Prezydium PAN dla najwyższych władz Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie programu działań na rzecz poprawy sytuacji ludzi w starszym wieku // *Przyszłość*. – 2008, nr 1, s. 89-92
 14. NAUKA pod żaglami / Artur Wolski // *Forum Akademickie*. – 2005, nr 12, s. 54-55
Statek badawczy „Oceania”.
 15. NOWY biuletyn Komitetu „Polska 2000 Plus” / Ryszard Ginalski // *Oświata i Wychowanie*. – 2006, nr 2, s. 15
 16. OCENA działalności Komitetu Prognoz przy Prezydium PAN // *Przyszłość*. – 2005, nr 2, s. 135-138
 17. PAN nie zbada zagłady Polaków? / Rafał Pazio // *Najwyższy Czas!*. – 2008, nr 23, s. XI-XII

18. [PIĘĆDZIESIĄT pięć] 55 lat Polskiej Akademii Nauk i działalność Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN w latach 1953-2007 / Tadeusz Lewowicki. Pięćdziesiąt pięć lat Polskiej Akademii Nauk i działalność Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN w latach 1953-2007 // *Kształcenie Zawodowe Pedagogika i Psychologia*. – 2007, t. 9, s. 13-21
19. [PIĘĆDZIESIĘCIO-] 50-lecie Instytutu Nauk Prawnych PAN : (Warszawa, 27 X 2006) / Mateusz Błachucki, Dagmara Woźniakowska. Pięćdziesięciolecie Instytutu Nauk Prawnych PAN // *Państwo i Prawo*. – 2007, z. 10, s. 122-127
20. [PIĘĆDZIESIĘCIO-] 50-lecie ekspedycji geomorfologów i hydrologów w Bieszczady / Leszek Starkel // *Prz. Geograficzny*. – 2005, z. 3, s. 397-400
21. POLITYKOM ku rozwadze : memoriały Komitetu Prognoz PAN // *Dziś*. – 2005, nr 1, s. 53-67
22. POWSTANIE i działalność Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk / Andrzej Gospodarowicz // *Finanse*. – 2009, nr 1, s. 7-11
23. RADA dada / Mateusz Kwaterko // *Bez Dogmatu*. – 2005, nr 66, s. 26
24. SZTUKA ważenia / Artur Wolski // *Forum Akademickie*. – 2007, nr 7/8, s. 50-51
25. ŚLADEM Meadow'ów / Marek Misiak // *Nowe Życie Gosp.* – 2006, nr 4, s. 16-17, 19
26. [TRZYDZIEŚCI] 30 lat Wrocławskiego Zespołu Prawa Ochrony Środowiska Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk / Wojciech Radeczki, Jerzy Sommer // *Ochrona Środowiska. Prawo i Polityka*. – 2008, nr 2, s. 46-50
27. Z DZIAŁALNOŚCI Zespołu Pedagogiki Dorosłych Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk / Tadeusz Aleksander // *Edukacja Ustawiczna Dorosłych*. – 2008, t. 1, s. 44-47
28. ZAKŁAD Historii Nauk Ścisłych, Przyrodniczych i Techniki / Halina Lichocka // *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki*. – 2008, nr 2, s. 255-262
29. ZWIERCIADŁO polsko-niemieckie : w listopadzie 2006 roku rozpoczęło działalność Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie / Artur Wolski // *Forum Akademickie*. – 2007, nr 10, s. 32-34

III. Członkowie Polskiej Akademii Nauk

a. Pozycje zwarte

1. AUTOBIOGRAFIA : w kręgu nauki / Leszek Kuźnicki ; Polska Akademia Nauk. – Warszawa : Centrum Upowszechniania Nauki PAN, 2002. – 301 s. : il.
2. AUTORZY bibliografii w Instytucie Badań Literackich PAN : (słownik bibliograficzny) / Jadwiga Czachowska; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. – Warszawa : IBL Instytut Badań Literackich PAN. Wydawnictwo, 2010. – 62 s. : il.
3. BIOGRAMY uczonych polskich : materiały o życiu i działalności członków AU w Krakowie, TNW, PAU, PAN / oprac. Andrzej Śródka, Paweł Szczawiński; Polska Akademia Nauk. Ośrodek Informacji Naukowej. Cz. 1, Nauki społeczne. z. 1, A-J, Cz. 1, Nauki społeczne. z. 2, K-O, Cz. 1, Nauki społeczne. z. 3, P-Z, Cz. 2, Nauki biologiczne, Cz. 3, Nauki ścisłe, Cz. 4, Nauki techniczne, Cz. 5, Nauki rolnicze i leśne, Cz. 6, Nauki medyczne. z. 1, A-K, Cz. 6, Nauki medyczne. z. 2, M-Z, Cz. 7, Nauki o Ziemi i górnictwo, Biogramy uczonych polskich : suplement. – Wrocław [i in.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1983-1993. – 10 cz. : (550; 598; 717; 494; 573; 478; 324; 414; 392; 310; 240 s.)
4. CHARAKTERYSTYKI i dokonania : album członków komisji / red. Lech Zimowski; Polska Akademia Nauk (PAN). Oddział w Poznaniu. Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego. – Poznań : Wydawnictwo A.R. Comprint, 2009. – 401 s. : il.
5. CZŁONKOWIE Akademii Umiejętności oraz Polskiej Akademii Umiejętności : 1872-1952 / oprac. Elżbieta Helena Nieciowa; Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie. – Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich; Kraków : Wydaw. Polskiej Akademii Nauk, 1973. – 169 s. : il.
6. NOTATKI autobiograficzne / Witold Nowacki; [przedm. Janusz Lech Jakubowski]. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1985. – 294 s. : il.
Bibliogr. prac naukowych W. Nowackiego s. 271-283.
7. POCZET wielkopolskich członków Polskiej Akademii Nauk / [komitet red. Mirosław Dąbrowski i in.]; Polska Akademia Nauk. Oddział w Poznaniu. – Poznań : Ośrodek Wydawnictw Naukowych. Polska Akademia Nauk, 2000. – 288 s. : il.
Bibliogr. przy biogramach.
8. PRZEZ Sopot na oceany : (autobiografia) / Jerzy Dera. – Sopot : Instytut Oceanologii PAN, 2010. – 393 s. : il.
Bibliogr. s. 381-393.

9. SYLWETKI zmarłych członków Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk : Polska Akademia Nauk 1952-2002, Oddział w Krakowie 1957-2007. – Kraków : Wydaw. Oddziału PAN, 2002. – 200 s.
Bibliogr. przy biogramach.
10. WSPOMNIENIA / Michał Śmiałowski. – Warszawa : Spółka Wydawniczo-Księgarska, 1995. – 480 s.

b. Artykuły

1. PROFESOR Stanisław Leszczycki jako Dyrektor Instytutu Geografii PAN / Jan Szupryczyński // *Prz. Geograficzny*. – 2007, z. 3/4, s. 391-393
2. TWÓRCA krakowskiego ośrodka fizyki jądrowej / Kazimierz Grotowski // *Alma Mater*. – 2009, nr 114, s. 10-14
Sylwetka Henryka Niewodniczańskiego.
3. MOJA przygoda z prof. Janem Czochralskim / Paweł Tomaszewski; rozm. przepr. Piotr Czartoryski-Sziler // *Nasz Dziennik* (Wyd. 3). – 2006, nr 60, s. 20-21
4. DZIAŁALNOŚĆ profesora Jerzego Kleera w Komitecie Prognoz „Polska 2000 Plus” / Andrzej Karpiński // *Olympus*. – 2008, nr 1, s. 102-105

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Henryk Mikołaj Górecki
(1933–2010)

Henryk Mikołaj Górecki – ur. 6.12.1933 r. – zm. 12.11.2010 r. – kompozytor i pedagog. Urodził się w Czernicy k. Rybnika. We wczesnym dzieciństwie zmarła mu matka. Po ukończeniu liceum w Rydułtowach (1951) podjął pracę nauczyciela w szkole podstawowej. Regularną naukę muzyki rozpoczął w 1952 roku w średniej szkole muzycznej w Rybniku na wydziale instruktorsko-pedagogicznym. Studiował kompozycję w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Katowicach (1955-1960). W 1958 roku jako pierwszy student w historii tej uczelni dał koncert monograficzny. Jeszcze podczas nauki jego kompozycje były wykonywane na międzynarodowych festiwalach. W latach 1965-1979 pra-

cował w uczelni katowickiej jako pedagog (od 1977 roku z tytułem profesora), pełnił funkcję rektora (1975-1979), z której zrezygnował. Odtąd zajął się wyłącznie działalnością kompozytorską. Światową sławę przyniosła mu „Symfonia pieśni żałosnych” wypromowana w 1992 roku.

Jego twórczość obejmuje ponad 80 pozycji różnorodnych pod względem gatunku i formy. Wczesne utwory cechuje gwałtowność i wybuchowość. Późniejsze dzieła mają często charakter religijny, istotną inspirację stanowi tekst. Kompozycje te wyróżniają się wielkim aparatem wykonawczym a podporządkowana słowom muzyka nabiera dramatycznej, wręcz metafizycznej wymowy. Powszechne uznanie znalazło wyraz w licznych nagrodach i wyróżnieniach polskich i zagranicznych.

Najważniejsze utwory to: Scontri (1960); cykl „Genesis” (1962-1963); Monologi (1960); Ad Matrem opus 29 (1971); II Symfonia „Kopernikowska” opus 31 (1972); III Symfonia „Symfonia pieśni żałosnych” opus 36 (1976); Beatus Vir opus 38 (1979); III Kwartet smyczkowy opus 67.

a. Pozycje zwarte

1. BYCIE w muzyce : próba opisanie twórczości Henryka Macieja Góreckiego / Bohdan Pocięj. – Katowice : Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego, 2005. – 199 s.
2. GÓRECKI / Adrian Thomas. – Kraków : Polskie Wydaw. Muzyczne, 1998. – 233 s. : fot., 2 mapy, nuty, portr. – (Kompozytorzy Polscy XX Wieku)
Bibliogr. s. 222-225, wykaz utworów H.M. Góreckiego s. 195-221.
3. HENRYK Mikołaj Górecki : doktor honoris causa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego / [red. Iwona Pachcińska]. – Lublin : Wydawnictwo KUL, 2004. – 16 s. : il. kolor.
4. HENRYK Mikołaj Górecki w piśmiennictwie polskim i obcym : bibliografia / oprac. Krystyna Jaraczewska-Mockało. – Warszawa : AM, 1994. – 45 s. – (Prace Biblioteki Głównej / Akademia Muzyczna im. Fryderyka Chopina w Warszawie; 13)
5. Z PERSPEKTYWY muzyki : wybór szkiców / Bohdan Pocięj. – Warszawa : Towarzystwo „Więź”, 2005. – 340 s. – (Biblioteka „Więzi”; t. 184)

b. Artykuły

1. ASCEZA, emocja, patos : „Tryptyk sakralny”: klasyka polskiej muzyki współczesnej na płytach DVD / Patrycja Kujawska // T y g . P o w s z . – 2006, nr 14, s. 29

2. BÓL / Tomasz Cyz. – (Muzyka i Bóg) // *W Drodze*. – 2007, [nr] 3, s. 108-111
3. DWA światy, jeden festiwal / Magdalena Dziadek // *Śląsk*. – 2009, nr 1, s. 40-42
4. HENRYK Mikołaj Górecki nie żyje / Jacek Hawryluk, Łukasz Kałębasiak // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 265, s. 10
5. KWARTET Śląski przywraca magię kompozycjom Góreckiego : nowa interpretacja kwartetów smyczkowych wybitnego polskiego kompozytora / Anna Gromnicka // *Dziennik* (Wyd. 2). – 2008, nr 258, s. 21
6. LAUDACJA wygłoszona przez ks. prof. dra hab. Ireneusza Pawlaka 24 września 2004 w Lublinie z okazji nadania doktoratu honoris causa Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Henrykowi Mikołajowi Góreckiemu // *Ruch Muzyczny*. – 2004, nr 23, s. 10-13
7. MIĘDZY krzykiem a milczeniem : 75. urodziny Henryka Mikołaja Góreckiego / Daniel Cichy // *Tyg. Powsz.* – 2008, nr 49, s. 38
8. MIĘDZY wzniosłością a cierpieniem : o muzyce Henryka Mikołaja Góreckiego / Krzysztof Droba. – *Fragm. pracy* // *Ruch Muzyczny*. – 2008, nr 25, s. 6-8
9. MISTRZOWIE muzycznej marki / Jacek Melchior // *Wprost*. – 2008, nr 34, s. 97-99
10. MUZYKA była we mnie : na zewnątrz cisza / Aleksandra Klich // *Gaz. Wybor.* – 2010, nr 265, s. 11
11. NOC / Tomasz Cyz. – (Muzyka i Bóg) // *W Drodze*. – 2007, [nr] 2, s. 103-106
Kwartety smyczkowe Henryka Mikołaja Góreckiego.
12. PSALM. [Cz.] 2 / Tomasz Cyz. – (Muzyka i Bóg) // *W Drodze*. – 2007, [nr] 8, s. 111-114
13. ODSZEDŁ genialny kompozytor / Wanda Malko // *Niedziela*. – 2010, nr 48, s. 24
14. TEN trzeci odchodzi / Anna Gromnicka // *Przekrój*. – 2010, nr 46, s. 46-47
15. SKROMNY jak jego muzyka / Jacek Marczyński // *Rzeczpospolita*. – 2010, nr 265, s. A12
16. SŁYSZĘ, więc jestem / Tomasz Cyz // *Tyg. Powsz.* – 2006, nr 38, dod. s. 4-5
Zawiera rec. książek Bohdana Pocięja: „Z perspektywy muzyki” i „Bycie w muzyce : próba opisanja twórczości Henryka Mikołaja Góreckiego”.
17. ŚLĄSKI Orzeł 2005 / Wiesława Konopelska, Magdalena Dziadek, Agnieszka Nęcka, Jan F. Lewandowski, Feliks Netz, Andrzej Grzybow-

- ski, Ryszard Jasnorzewski, Krzysztof Karwat // *Śląsk*. – 2005, nr 11, s. 82-91
18. Z SERCA do serca : pożegnanie Henryka Mikołaja Góreckiego / Ewa Szczecińska // *Tygodnik Powszechny*. – 2010, nr 47, s. 46
19. ZAMKNIĘTA karta, lecz pieśni śpiewają... / Andrzej Chłopecki // *Gazeta Wyborcza*. – 2010, nr 265, s. 11
20. ZĘBIANŃSKA nuta Profesora / Tomasz Krzyżanowski // *Gazeta Polska*. – 2010, nr 46, s. 25
Wspomnienie o H.M. Góreckim.
21. ŻAŁOSNE pieśni śpiewamy / Dorota Szwarzman // *Polityka*. – 2010, nr 47, s. 87

Krzysztof Komeda-Trzcziński
(80 rocznica urodzin)

Krzysztof Komeda (właśc. Trzcziński) – ur. 27.04.1931 r. – zm. 23.04.1969 r. – kompozytor jazzowy i pianista, twórca muzyki filmowej. Urodził się w Poznaniu. Od 7. roku życia uczył się gry na fortepianie. W czasie nauki w liceum w Ostrowie Wielkopolskim (matura 1950) założył szkolny klub poezji i muzyki oraz zespół wokalo-instrumentalny. W tym okresie nawiązywał także kontakty z innymi muzykami. Ukończył studia medyczne w Poznaniu (1950-1955), jednak nie wykonywał zawodu lekarza. W czasach studenckich grał w zespołach jazzowych, współpracował z grupą „Melomani”. W 1956 roku debiutował publicznie z własnym zespołem jazzowym na otwarciu ośrodka TVP w Poznaniu. Był liderem formacji muzycznych jako pianista, aranżer i kompozytor. Zdobył srebrny medal na festiwalu młodzieży w Moskwie, osiągnął sukces na I Międzynarodowym Festiwalu Jazzowym w Sopocie (1956), rozpoczynał cykl koncertów w Filharmonii Narodowej (Jazz w Filharmonii). Brał udział w „Jazz Jamborze” (1958-1967), występował w krakowskich „Zaduszkach Jazzowych”. W 1960 roku po raz pierwszy wyjechał na Zachód – do Paryża i Grenoble. Później występował w Danii, Szwecji, Norwegii, Niemczech czy ówczesnej Jugosławii (Bałkany). Nagrywał płyty dla polskich i zagranicznych wydawców. W 1968 roku wyjechał do Hollywood na trzyletni kontrakt z wytwórnią filmową „Paramount Pictures”. Tam ukończył muzykę do filmu „Dziecko Rosemary” z motywem „Kołysanki”, dzięki której zyskał światową sławę. W USA uległ wypadkowi. Po przewiezieniu do Polski zmarł w Warszawie.

W początkach kariery komponował muzykę przypominającą stylistycznie jazz amerykański. Stopniowo przechodził do rozpoznawalnej formuły brzmieniowej. Uprawiał także muzykę z tzw. trzeciego nurtu, łączącą klasykę muzyczną z jazzem.

Na jego dorobek składają się m.in. utwory: *Memory of Bach* (1956 – wspólnie z J. Milianem); *Gillespie's Memory* (1957); *Typisch Jazz* (1961); *Etiudy baletowe* (1962); *Astigmatic* (1965); *Ballada* (1967); *Daytime Requiem* (1967).

Napisał muzykę filmową do około 70. filmów. Najbardziej znane to: Janusza Morgensterna „Do widzenia, do jutra” (1960); Andrzeja Wajdy „Niewinni czarodzieje” (1960); Janusza Nasfetera „Zbrodniarz i panna” (1963); Jerzego Skolimowskiego „Bariera” (1966); Romana Polańskiego „Nóż w wodzie” (1961), „Matnia” (1966), „Nieustraszeni zabiójcy wampirów” (1967), „Dziecko Rosemary” (1968).

a. Pozycje zwarte

1. CZAS Komedy / Dionizy Piątkowski. – Mosina : „Alpim”, 1993. – 143 s. : il.
2. KLIMAT Komedy / fot. Marek Karewicz. – Ostrów Wielkopolski : Stowarzyszenie „Jazz w muzeum”, 2010. – 75 s. : il.
3. KOMEDA / Marek Hendrykowski. – Poznań : Wydawnictwo Miejskie, 2009. – 285 s. : il.

Bibliogr. publ. o K. Komedzie s. 270-279, filmy z muzyką K. Komedy s. 242-258, inne prace K. Komedy s. 259-269.

4. KOMEDA – księżycowy chłopiec : o Krzysztofie Komedzie-Trzcińskim / Emilia Batura. – Warszawa : „Alfa-Wero”, 2001. – 203 s. : il. + 1 płyta (CD) : digital

Płyta zawiera: Prolog / E. Batura. Kołysanka Rosemary / K. Komeda. Tęsknota.

5. KOMEDA, Zośka i inni / Zofia Komedowa Trzcińska. – Warszawa : [Komeda Music, Zofia Trzcińska], 1996. – 267 s. : il.
6. KOMEDA w jazzowej kołysce / Mariusz Krystek. – Wyd. 2 popr. – Ostrów Wielkopolski : Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, 2009. – 57 s. : il. – (Biblioteka Ostrowska; t. 21)
7. POLSKI jazz. [T. 1], Wczesna historia i trzy biografie zamknięte – Komeda, Kosz, Seifert / Roman Kowal. – Kraków : Akademia Muzyczna, 1995. – 205 s. : il.

Dyskogr. s. 132, 165, 205.

b. Artykuły

1. DO utraty tchu / Łukasz Maciejewski // Tyg. Powsz. – 2009, nr 21, dod. s. XVI
Zawiera rec. książki: Komeda / Marek Hendrykowski. – Poznań, 2009.
2. ELEMENTARZ Komedy / Adam Domagała // Gaz. Wybor. – Wrocław. – 2008, nr 303, s. 6
Dot. wznowienia serii płyt z nagraniami Krzysztofa Komedy.
3. IDOL swoich czasów / Dionizy Piątkowski; rozm. przepr. Iwona Torbicka // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2009, nr 95, s. 7
4. JAZZ był naszą wolnością / Michał Urbaniak; rozm. przepr. Cezary Polak // Dziennik (Wyd. 2). – 2008, nr 76, s. 20
Dot. nowej płyty poświęconej m.in. Krzysztofowi Komedzie.
5. KOMEDA grał też po ciemku : ostatni wywiad z Zofią Komedową / rozm. przepr. Grzegorz Brzozowicz // Dziennik (Wyd. 2). – 2009, nr 202, dod. Magazyn s. 15-16
6. KOMEDA, jazz i medycyna / Tomasz Zbigniew Zapert // Gaz. Polska. – 2006, nr 17, s. 19
7. KRZYSZTOF Komeda chłopiec to był / Zofia Komeda-Trzcińska; rozm. przepr. Donata Subbotko // Gaz. Wybor. – 2009, nr 101, dod. Gazeta na Majówkę, s. 2-5
8. ZMARŁA Zofia Komedowa / Donata Subbotko // Gaz. Wybor. – 2009, nr 196, s. 9

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Jan Janusz Tycner

Dział Gromadzenia, Opracowania i Udostępniania Zbiorów

POCHYLONA NAD CIERPIENIEM

*„Radość z kochania Jezusa płynie z radości
z uczestniczenia w Jego cierpieniach.
Nie pozwalajcie więc ogarnąć się zmartwieniom
ani smutkom, tylko wiercie w radość Zmartwychwstania.
W życiu każdego z nas, jak w życiu Jezusa, musi nastąpić
Zmartwychwstanie, musi zajaśnieć radość Wielkiej Nocy”*

Matka Teresa

Propozycje metodyczne:

W realizacji scenariusza powinno wziąć udział kilka osób – narrator oraz poszczególne głosy do recytacji wierszy, odczytania przemówienia Matki Teresy podczas wręczenia Pokojowej Nagrody Nobla i cytatów „Drogi miłości”.

Stosowny nastrój programu uzyskamy poprzez muzykę, oświetlenie oraz portret Matki Teresy.

Uwaga:

Przedstawiony tekst różni się w sposób zasadniczy od dotychczas prezentowanych scenariuszy. Tym razem zapraszamy do współtworzenia przedstawienia. Proponujemy obszerny materiał, z którego można wybrać fragmenty biografii czy utworów poetyckich stosownie do planowanego czasu trwania spektaklu i gustu odbiorców oraz możliwości interpretacyjnych wykonawców.

NARRATOR:

Matka Teresa z Kalkuty, właśc. Agnesë Gonxhe Bojaxhiu, imię zakonne: Maria Teresa od Dzieciątka Jezus (ur. 26 sierpnia 1910 w Skopje (obecnie Macedonia), zm. 5 września 1997 w Kalkucie w Indiach) – zakonnica, założycielka zgromadzenia Misjonek Miłości, błogosławiona Kościoła katolickiego, laureatka Nagrody Templetona oraz Pokojowej Nagrody Nobla.

Przez ponad 45 lat służyła ubogim, chorym sierotom i umierającym w Indiach. Już w latach siedemdziesiątych była znana na świecie jako adwokat biednych i bezbronnych. O jej życiu i działalności powstawały liczne filmy

i książki. W 1979 roku otrzymała Pokojową Nagrodę Nobla, natomiast rok później najwyższe indyjskie odznaczenie państwowe – order Bharat Ratna – za pracę humanitarną. Misjonarki Miłości systematycznie rozwijały się i w roku jej śmierci (1997) obsługiwały 610 misji w 123 krajach (hospicja, domy dla zarażonych HIV/AIDS, trędem i gruźlicą, jadłodajnie, programy wspierające dzieci i rodziny, domy dziecka i szkoły).

Matka Teresa z Kalkuty musiała też stawiać czoła różnorodnej krytyce. Pojawiały się zarzuty, że jednym z aspektów pracy zgromadzenia Misjonek Miłości było nawracanie na katolicyzm oraz niepotwierdzone nigdy oskarżenia o chrzczenie umierających wbrew ich woli lub woli ich rodziców. Krytykowano jej sprzeciw wobec aborcji i antykoncepcji, wiarę w to, że ubóstwo jest czymś dobrym, a także standardy opieki medycznej w hospicjach Misjonek Miłości i nieprzejrzysty sposób wydawania darowizn przez zgromadzenie.

Dzieciństwo

Agnesë Gonxhe Bojaxhiu urodziła się 26 sierpnia 1910 roku w Üsküb w Imperium osmańskim (obecnie Skopje, stolica Macedonii). Była najmłodszym dzieckiem w rodzinie ze Szkodry w Albanii. Jej rodzicami byli Nikollë i Drana Bojaxhiu. Ojciec aktywnie uczestniczył w albańskim życiu politycznym. Po jego śmierci w 1919 roku, matka wychowywała ją w wierze katolickiej. Według biografii Joan Graff Clucas, Agnieszka od wczesnych lat zafascynowana była żywotami misjonarzy i ich posługą. W wieku dwunastu lat postanowiła poświęcić swe życie Bogu. Sześć lat później opuściła dom rodzinny i wstąpiła do Instytutu Błogosławionej Dziewicy Maryi i została misjonarką. Nigdy więcej nie ujrziała swej matki i siostry.

Początek życia zakonnego

Agnieszka udała się najpierw do opactwa Instytutu Błogosławionej Dziewicy Maryi w Rathfarnham w Irlandii, by nauczyć się języka angielskiego, którego Siostry Loreto używały w swych szkołach w Indiach. 12 października 1928 roku rozpoczęła tam 6-tygodniowy postulat. Do Indii przybyła na początku 1929 roku i 23 maja rozpoczęła nowicjat w Darjeeling, niedaleko Himalajów. Swe pierwsze czasowe śluby zakonne złożyła 24 maja 1931 roku przyjmując imię Teresa – po Teresie z Lisieux, patronce misjonarzy. Zaczęła wówczas nauczać w szkole przy klasztorze Sióstr Loreto w Darjeeling. Stamtąd została przeniesiona do szkoły Entally prowadzonej przez Instytut w Kalkucie. W tym samym czasie była też nauczycielką w szkole powszechnej im. Świętej Tereski od Dzieciątka Jezus w Kalkucie. Śluby wieczyste złożyła 24 maja 1937 roku. Wyznaczono ją na stanowisko dyrektorki szkoły dla Bengalek oraz jako przełożoną kilku loretanek i grupy córek świętej Anny.

W niedziele matka Teresa miała zwyczaj odwiedzać biedaków w slumsach Kalkuty. Mimo osobistego ubóstwa, szukała w zakonie niepotrzebnych, zniszczonych rzeczy, którymi mogłaby wspomóc biednych. Coraz bardziej niepokoiło ją wzrastające w czasie II wojny światowej ubóstwo w Kalkucie. Klęska głodu w roku 1943 przyniosła ogromną liczbę ofiar śmiertelnych i wywołała nędzę w mieście. Matka Teresa pozostała jednak w Kalkucie, kontynuując nauczanie w szkole.

12 lipca 1944 roku po raz pierwszy spotkała ojca Celestyna Van Exema, belgijskiego jezuitę, znawcę języka arabskiego i islamu, który przybył do Kalkuty, aby pracować wśród tamtejszych muzułmanów. Na prośbę matki Teresy, za zgodą miejscowego arcybiskupa, został jej kierownikiem i ojcem duchowym.

Sierpień 1946 roku przyniósł eskalację konfliktu hindusko-muzułmańskiego, który pogrążył miasto w atmosferze grozy i rozpacz. Po wybuchu walk w mieście ustały wszelkie dostawy żywności. Matka Teresa miała wtedy pod swoją opieką szkołę z internatem w Entally. Przebywało w nim wówczas 300 dziewcząt.

Misjonarki Miłości

10 września 1946 roku podróżując z Kalkuty do klasztoru w Darjeeling na coroczne rekolekcje Matka Teresa doświadczyła „powołania w powołaniu”. Została wezwana, by opuścić klasztor i założyć nowe zgromadzenie oddane pomocy ubogim. Wspominała później: „To był rozkaz. Odmowa byłaby zaparciem się wiary”. Po powrocie z rekolekcji matka Teresa przekazała swemu kierownikowi duchowemu notatki dotyczące doświadczonego powołania. Zgodnie z nimi zasadniczymi rysami nowego zgromadzenia miała być:

- „praca w duchu ubóstwa i radości na rzecz najbiedniejszych z biednych, mieszkających w dzielnicach nędzy”;
- specjalny ślub miłości wobec ubogich; oraz
- działalność bez instytucji, szpitali i dużych przychodni („praca wśród porzuconych, samotnych i najuboższych”).

„Nowe” powołanie matki Teresy zostało jednak wystawione na próbę, ponieważ miejscowy arcybiskup Périer zdecydował, że nie zatwierdzi prośby zakonnicy do Rzymu „wcześniej niż za rok”. W styczniu 1948 roku zezwolono matce Teresie ubiegać się o pozwolenie opuszczenia zakonu loretanek. Najpierw zwróciła się z tą prośbą do matki generalnej zgromadzenia w Rathfarnham w Irlandii. Przełożona zgodziła się i poleciła matce Teresie zwrócić się o indult eksklaustracji (zezwolenie na życie poza klasztorem) do Kongregacji w Rzymie. Mimo to, matka Teresa prosiła Stolicę Apostolską o indult sekularyzacji (zezwolenie na powrót do stanu świeckiego), gdyż nalegał na to arcybiskup Périer. 12 kwietnia 1948 roku Kongregacja ds. Rozkrzewiania Wiary wydała dekret o eksklaustracji matki Teresy ważny przez rok.

Swą pracę misyjną z ubogimi ze slumsów rozpoczęła w sierpniu 1948 zamieniając habit Instytutu Błogosławionej Dziewicy Maryi na zwykłe bawełniane sari z niebieską obwódką. Przyjęła wtedy obywatelstwo indyjskie. Początkowo założyła szkołę w Motijhil i wkrótce rozpoczęła udzielanie pomocy ubogim i głodującym. Jej wysiłki w krótkim czasie zostały zauważone przez indyjskich urzędników oraz premiera Indii.

Z pamiętnika Matki Teresy z Kalkuty wynika, że pierwszy rok jej działalności był trudny. Nie miała żadnego źródła utrzymania i musiała żebrać o jedzenie i zaopatrzenie. Doświadczała również różnych wątpliwości, samotności i pokus, by wrócić do Instytutu Błogosławionej Dziewicy Maryi. Napisała w swym pamiętniku:

Nasz Pan chce, bym była wolną zakonnicej z krzyżem ubóstwa na ramionach. Dzisiaj odebrałam dobrą lekcję. Ubóstwo ludzi biednych musi być dla nich bardzo ciężkie. Szukając domu nadającego się na szpital, chodziłam i chodziłam do czasu aż zaczęły mnie boleć nogi. Pomyślałam wtedy, jak bardzo oni muszą cierpieć na ciele i duszy szukając domu, jedzenia i uzdrowienia. Wówczas komfort życia klasztornej (w którym wcześniej służyła) zaczął mnie kusić. Kusiciel powtarzał: «Musisz wypowiedzieć tylko słowo, a wszystko będzie jak dawniej». Z wolnej woli, mój Boże, i z miłości do Ciebie pragnę pozostać i czynić wszystko, co wskaże Twoja święta wola. Nie pozwoliłam sobie na urojenie ani jednej łzy.

7 października 1950 roku Matka Teresa otrzymała pozwolenie z Watykanu na założenie zgromadzenia diecezjalnego, które później stało się zgromadzeniem Misjonarek Miłości. Matka Teresa tak określiła cel swojego zgromadzenia: „Głodni, nadzy, bezdomni, sparaliżowani, ślepi, trędowaci, wszyscy ci ludzie w całym społeczeństwie czują się niechciani, niekochani i zaniedbani. Ludzie ci stali się ciężarem dla wszystkich i są przez wszystkich unikani”. Zgromadzenie rozpoczęło swą działalność w Kalkucie posiadając zaledwie 13 członków. Obecnie ma ponad 5000 siostr zakonnych, prowadzących na całym świecie sierocińce, hospicja dla chorych na AIDS, centra pomocy charytatywnej, domy pomocy dla uchodźców, niewidomych, niepełnosprawnych, starców, alkoholiczków, ubogich, bezdomnych, ofiar powodzi, epidemii i głodu.

W 1952 roku Matka Teresa z Kalkuty otworzyła swój pierwszy dom dla umierających w miejscu udostępnionym przez miasto Kalkuta. Z pomocą urzędników indyjskich przemieniła opuszczoną świątynię hinduistyczną w Dom dla Umierających Kalighat – darmowe hospicjum dla ubogich. Nazwała je Kalighat – Dom Czystego Serca. Ludzie przyprawdzani do hospicjum otrzymywali pomoc medyczną i dostawali możliwość odejścia z godnością, zgodnie z rytuałami ich wiary. Muzułmanom czytano Koran, Hindusi otrzymywali wodę z Gan-

gesu, a katolicy otrzymywali sakrament namaszczenia chorych. „Piękna śmierć” – mawiała Matka Teresa – „jest po to, by ludzie żyjący jak zwierzęta, umierali jak aniołowie – kochani i chceni”. Wkrótce misjonarka otworzyła dom dla chorych na trąd i nazwała to miejsce „Shanti Nagar”, czyli „Miasto pokoju”. Misjonarki Miłości założyły (również w Kalkucie) kilka klinik dla trędowatych zaopatrujących ich w lekarstwa, bandaże i żywność.

Misjonarki Miłości opiekowały się coraz większą liczbą bezdomnych dzieci. Matka Teresa poczuła więc potrzebę, by stworzyć dla nich dom. W 1955 roku otworzyła Nirmala Shishu Bhavan, czyli Dom Dzieci Nieskazitelnego Serca jako schronienie dla bezdomnych sierot i bezdomnej młodzieży.

Zgromadzenie założone przez Matkę Teresę z Kalkuty zaczęło szybko przyciągać zarówno kandydatki do życia zakonnego jak i darczyńców gotowych wspierać to przedsięwzięcie. W latach sześćdziesiątych w całych Indiach otwierane były hospicja, domy dziecka i domy dla trędowatych. Matka Teresa rozszerzyła następnie zgromadzenie na cały świat. Pierwszy dom poza Indiami został otwarty w Wenezueli w 1965 roku. Następne domy zgromadzenia otwierane były w Rzymie, Tanzanii i w 1968 roku w Austrii. W latach siedemdziesiątych domy otwierane były w wielu innych krajach Azji, Afryki, Europy oraz w Stanach Zjednoczonych.

W 1996 roku działało 517 misji zgromadzenia Misjonarzy Miłości w ponad 100 krajach. Przez lata zgromadzenie Matki Teresy urosło z 12 młodych kobiet gotowych nieść pomoc potrzebującym do 5000 zakonnicy służących „najbiedniejszym z biednych” w ponad 450 miejscach na całym świecie.

Zgromadzenie Braci Misjonarzy Miłości zostało założone w 1963 roku, a gałąź kontemplacyjna sióstr Misjonek Miłości w roku 1976. Świeccy katolicy i niekatolicy zostali włączeni do zgromadzenia jako Współpracownicy Matki Teresy. Zostali nazwani Cierpiącymi Współpracownikami i Świeckimi Misjonarkami Miłości. Na prośbę wielu księży w 1984 roku Matka Teresa założyła również Kapłański Ruch Corpus Christi przeznaczony dla księży. W tym samym roku wraz z ojcem Josephem Langfordem założyła również Zgromadzenie Ojców Misjonarzy Miłości, by połączyć cele kształcenia Misjonek Miłości z sakramentalną posługą duchowieństwa. Do 2007 roku całe zgromadzenie Misjonarzy Miłości liczyło około 450 braci i 5000 zakonnicy na całym świecie pracujących na 600 misjach, w szkołach i placówkach opiekuńczych w 120 krajach.

Dobroczynność międzynarodowa

Podczas oblężenia Bejrutu w 1982 roku Matka Teresa z Kalkuty uratowała 37 dzieci ze szpitala na froncie pośrednicząc w chwilowym zawieszeniu broni pomiędzy Izraelską armią i Palestyńskimi partyzantami. W towarzystwie pra-

owników Czerwonego Krzyża przeszła przez strefę ognia do zniszczonego szpitala, by ewakuować młodych pacjentów.

Gdy w latach '80. Europa Wschodnia otworzyła się szerzej na świat, Matka Teresa zwiększyła swe wysiłki na rzecz krajów komunistycznych, które wcześniej nie zezwoliły na działanie Misjonarce Miłości, rozpoczynając tam dziesiątki projektów. Stanowczo sprzeciwiała się aborcji i rozwodom.

Matka Teresa z Kalkuty pojechała również do Etiopii, by nieść pomoc i służyć głodującym, do Czarnobyli, by pomóc ofiarom napromieniowania i do Armenii, by ratować tamtejsze ofiary trzęsienia ziemi. W 1991 roku po raz pierwszy powróciła do ojczyzny i założyła w Tiranie dom Braci Misjonarzy Miłości.

Życie duchowe

Analizując jej czyny i osiągnięcia Jan Paweł II zapytał: „Gdzie Matka Teresa znajdowała siłę i wytrwałość, aby oddać się całkowicie służbie innym? Znajdowała ją w modlitwie i w cichej kontemplacji Jezusa Chrystusa, Jego Świętego Oblicza, Jego Najświętszego Serca”. Prywatnie Matka Teresa doświadczała wątpliwości i walk na tle wiary, które trwały prawie 50 lat, aż do końca jej życia. Jej postulator, ksiądz Brian Kolodiejchuk, zeznał że podczas swej „nocy duchowej” „w ogóle nie czuła obecności Boga”, „ani w swym sercu, ani w Eucharystii”. Matka Teresa targana była wątpliwościami co do istnienia Boga i cierpiała z powodu braku wiary:

Gdzie jest moja wiara? Nawet głęboko... nie ma niczego prócz pustki i ciemności... Jeśli jest Bóg – niech mi wybaczy. Kiedy staram się wznieść moje myśli do Nieba, napotykam na tak wielką pustkę, że te myśli wracają jak ostre noże i ranią moją duszę... Jak wielki jest ten nieznan ból – nie mam wiary. Odraza, pustka, brak wiary, brak miłości, brak zapachu... Po co ja pracuję? Jeśli nie ma Boga, nie ma i duszy. Więc jeśli nie ma duszy, Jezu, Ty też nie jesteś prawdziwy.

W nawiązaniu do powyższych słów, ksiądz Brian Kolodiejchuk zasygnalizował, że pojawia się ryzyko, że niektórzy mogą źle zinterpretować ich znaczenie. Wiara Matki Teresy w to, że Bóg działa przez nią pozostała niezmienna i pomimo, że usychała z tęsknoty za utraconym poczuciem bliskości Boga, nigdy nie kwestionowała jego istnienia. Wielu innych świętych miało podobne doświadczenia duchowego opuszczenia. Kościół katolicki wierzy, że jest to duchowa próba. Przechodziła ją również imienniczka Matki Teresy, święta Teresa z Lisieux, która nazwała tę próbę „nocą nicości”. W przeciwieństwie do błędnego przekonania, że wątpliwości, których doświadczała są przeszkodą w jej pro-

cesie kanonizacyjnym, identyczne doświadczenia charakteryzują świętych uznanych za mistyków.

Matka Teresa opisuje, że po dziesięciu latach walki z wątpliwościami, miała krótki etap ożywienia wiary. Jesienią 1958 roku, w chwili śmierci papieża Piusa XII modląc się za niego na mszy żałobnej powiedziała, że została uwolniona z „długiej ciemności: tego dziwnego cierpienia”. Pięć tygodni później opisuje jednakże powrót tych samych wątpliwości dotyczących wiary.

Matka Teresa napisała wiele listów do swych spowiedników i przełożonych. Poprosiła, by jej listy zostały zniszczone po jej śmierci, bojąc się, że „ludzie będą bardziej myśleli o mnie niż o Jezusie”. Pomimo tej prośby jej korespondencja została zebrana w dzieło zatytułowane *Mother Teresa: Come Be My Light*. W jednym z opublikowanych listów jej autorstwa, który adresowany jest do jej powiernika duchowego, księdza Michaela van der Peeta, napisała: „Jezus darzy cię szczególną miłością. U mnie zaś, cisza i pustka są tak wielkie, że patrzę i nie widzę, słucham i nie słyszę – język porusza się w modlitwie, ale nie przemawia... chcę żebyś się za mnie modlił – tak, by Jego wola wypełniła się w moim życiu.”

Wiele serwisów informacyjnych odniosło się do pism Matki Teresy, wskazując na „kryzys jej wiary”. Niektórzy krytycy Matki Teresy, jak Christopher Hitchens, uznają jej pisma za dowód, że jej publiczny wizerunek został stworzony przede wszystkim dla rozgłosu. Hitchens pisze: „Co jest bardziej uderzające: to, że wierni powinni odważnie stawić czoła faktowi, że jedna z ich bohaterek straciła swoją wiarę, czy to, że Kościół powinien kontynuować szerzenie jej kultu, jako znanej ikony zagubionej starszej pani, która dla praktycznych celów przestała wierzyć?”

Inni natomiast, jak ksiądz Brian Kolodiejchuk, redaktor *Come By My Light*, porównują Matkę Teresę z Kalkuty do szesnastowiecznego mistyka świętego Jana od Krzyża, który stworzył termin „nocy duszy”, by opisać konkretny etap w rozwoju duchowym mistrzów duchowości. Watykan stwierdził, że jej listy nie wpłyną na jej proces kanonizacyjny.

Benedykt XVI w swej pierwszej encyklice *Deus Caritas Est* wymienił Matkę Teresę z Kalkuty trzy razy. Użył on również przykładu jej życia jako wyjaśnienia jednego z głównych punktów encykliki: „Na przykładzie błogosławionej Matki Teresy z Kalkuty możemy jasno zobaczyć, że czas poświęcony Bogu na modlitwie nie tylko nie ogranicza efektywnej i pełnej miłości służby bliźniemu, lecz jest również niewyczerpalnym źródłem tej służby”. Matka Teresa stwierdziła, że „tylko modlitwą i czytaniem duchowym możemy rozwijać umiejętność modlitwy”. Sama Matka Teresa spędzała codziennie kilka godzin na modlitwie przed Najświętszym Sakramentem.

Mimo że nie ma bezpośredniego związku między zgromadzeniem Matki Teresy, a zakonem franciszkańskim, podziwiała ona zawsze świętego Franciszka z Asyżu. W jej życiu można również zauważyć wpływy duchowości franciszkańskiej. Misjonarki Miłości odmawiają codziennie rano po przyjęciu Komunii Świętej modlitwę świętego Franciszka o pokój. Śluby i reguły w obu zakonach są również podobne. Święty Franciszek kładzie nacisk na ubóstwo, czystość, posłuszeństwo i uległość wobec Chrystusa. Poświęcił on również, tak jak Matka Teresa z Kalkuty, większość swojego życia służbie biednym, szczególnie trędowatym.

Utrata zdrowia i śmierć

Matka Teresa z Kalkuty w 1983 roku w czasie wizyty u papieża Jana Pawła II w Watykanie doznała ataku serca. Po drugim ataku w roku 1989 otrzymała rozrusznik serca. W 1991 roku po walce z zapaleniem płuc podczas pobytu w Meksyku miała dalsze problemy z sercem. Zaproponowała swą rezygnację ze stanowiska przewodniczącej Misjonarek Miłości, lecz zakonnice ze zgromadzenia w tajnym głosowaniu wyraziły wolę, by nadal im przewodziła. Matka Teresa zgodziła się kontynuować swoją pracę jako przewodnicząca zgromadzenia.

W kwietniu 1996 roku upadła i złamała obojczyk. W sierpniu tego samego roku chorowała na malarię i niewydolność lewej komory serca. Miała kolejną operację serca, lecz było widocznym, że jej zdrowie się pogarsza. Podczas kolejnej choroby podjęła kontrowersyjną decyzję i zamiast udać się do jednej z klinik swego zgromadzenia, udała się na leczenie do dobrze wyposażonego szpitala w Kalifornii. Arcybiskup Kalkuty, Henry Sebastian D'Souza, powiedział że gdy Matka Teresa po raz pierwszy była hospitalizowana z powodu kłopotów z sercem, polecił księdzu egzorcystę, by odprawił na niej egzorcyzm, ponieważ myślał, że może być atakowana przez diabła.

13 marca 1997 roku ustąpiła ze stanowiska przewodniczącej zgromadzenia Misjonarek Miłości. Zmarła 5 września 1997 roku. Jej śmierć była opłakiwana zarówno przez świeckich jak i przez religijne wspólnoty wyznaniowe. W hołdzie Nawaz Sharif, premier Pakistanu, powiedział, że była „wyjątkowym człowiekiem, który żył długo dla wyższych celów. Jej całozyciowe oddanie opiece nad biednymi, chorymi i upośledzonymi było jednym z najwyższych przykładów poświęcenia się ludzkości”. Były sekretarz ONZ, Javier Pérez de Cuéllar, powiedział: „Ona jest Organizacją Narodów Zjednoczonych. Ona jest pokojem na świecie”.

W chwili jej śmierci zgromadzenie Misjonarek Miłości Matki Teresy z Kalkuty liczyło ponad 5000 sióstr, a związane z nim braterstwa 300 członków. Zgromadzenie posiada aktualnie 610 misji w 123 krajach. Misjonarki Miłości są również wspomagane przez współpracowników, których liczba w latach dziewięćdziesiątych wynosiła ponad milion.

We wrześniu 1997 roku, na tydzień przed jej pogrzebem, ciało Matki Teresy z Kalkuty zostało wystawione na widok publiczny w kościele świętego Tomasa w Kalkucie. Została uhonorowana przez rząd indyjski pogrzebem państwowym w podziękowaniu za zasługi na rzecz ubogich wszystkich religii w Indiach.

Matka Teresa po śmierci

W 1997 roku po śmierci Matki Teresy z Kalkuty Stolica Apostolska rozpoczęła proces jej beatyfikacji. Proces wymagał udokumentowanego cudu dokonanego za wstawiennictwem Matki Teresy. W 2002 roku Watykan uznał za cud uzdrowienie guza w jamie brzusznej u Hinduski Moniki Besry. Kobieta została uzdrowiona po tym, jak założyła medalion z wizerunkiem Matki Teresy z Kalkuty. Monika Besra powiedziała, że z obrazka wyszedł promień światła i uleczył guza w jamie brzusznej. Doktor Ranjan Mustafi, który powiedział gazecie „The New York Times”, że leczył Besrę, stwierdził że guz nie był wcale rakiem, lecz torbielą spowodowaną gruźlicą. Dodał ponadto: „To nie był cud... brała lekarstwa od dziewięciu miesięcy do roku”.

Argumentacja strony uznającej cud powołuje się na dokumentację medyczną Moniki zawierającą sonogramy, recepty oraz notatki lekarzy, które mogą potwierdzić czy rzeczywiście był to cud. Monika twierdzi, że siostra Betta z Misjonarek Miłości przechowuje tę dokumentację. Siostra Betta nie komentuje tych doniesień. Urzędnicy ze szpitala Balurghat, gdzie Monika była leczona, twierdzą że są naciskani przez zgromadzenie, by uznać uleczenie za cud.

Christopher Hitchens był jedynym świadkiem wezwanym przez Watykan do składania zeznań przeciwko beatyfikacji i kanonizacji Matki Teresy z Kalkuty. Hitchens twierdził, że „intencją Matki Teresy nie była pomoc ludziom” i że okłamywała ona darczyńców co do przeznaczenia ich datków. Hitchens powiedział: „Kiedy rozmawiałem z nią, odkryłem, i ona mnie o tym zapewniła, że nie działała w celu złagodzenia ubóstwa”. Matka Teresa starała się bowiem ewangelizować świat; wyznała kiedyś: „Nie jestem pracownikiem socjalnym. Nie robię tego dla celów socjalnych. Robię to dla Chrystusa. Robię to dla Kościoła.”

Stolica Apostolska w procesie beatyfikacyjnym przestudiowała ogromną liczbę dokumentów, opublikowanych i nieopublikowanych, krytykujących życie i pracę Matki Teresy. Urzędnicy watykańscy powiedzieli, że zarzuty Hitchensa zostały przebadane przez Kongregację do Spraw Kanonizacyjnych i nie znaleziono żadnej przeszkody do beatyfikacji Matki Teresy. W odpowiedzi na ataki, niektórzy katolicycy publicyści nazwali ją *znakiem, któremu sprzeciwić się będą* (tymi słowami nazwał Chrystusa starzec Symeon w czasie ofiarowania w świątyni – Łk 2, 34).

Matka Teresa z Kalkuty została beatyfikowana 19 października 2003 roku.

Uznanie międzynarodowe i przyjęcie przez ludzi

Przyjęcie w Indiach

W 1962 roku Matka Teresa z Kalkuty została po raz pierwszy wyróżniona przez rząd indyjski otrzymując order Padma Shri. W kolejnych dziesięcioleciach otrzymywała główne indyjskie odznaczenia, m.in. w 1972 roku nagrodę Jawaharlala Nehru za Międzynarodowe Porozumienie. W 1980 roku otrzymała najwyższe indyjskie odznaczenie cywilne – order Bharat Ratna. W 1992 roku została opublikowana jej oficjalna biografia, której autorem jest indyjski urzędnik Navin Chawla.

Opinie mieszkańców Indii o Matce Teresie z Kalkuty nie były jednakowo przychylnie. Aroup Chatterjee, jej krytyk, który urodził i wychował się w Kalkucie, lecz żył w Londynie, twierdził że „żyjąc nie była ważną osobą w Kalkucie”. Obwiniał on również Matkę Teresę o promowanie negatywnego obrazu jego miasta rodzinnego.

Obecność Matki Teresy z Kalkuty w życiu politycznym Indii wywoływała zgrzyty, gdyż często sprzeciwiała się indyjskiej racji stanu. Indyjska Partia Ludowa weszła z nią w spór o sposób traktowania chrześcijańskich Dalitów, lecz uhonorowała ją po śmieci wysyłając reprezentanta na jej pogrzeb. Światowy Komitet Hindusów, z drugiej strony, sprzeciwił się decyzji rządu o przyznaniu jej pogrzebu państwowego.

Sekretarz Światowego Komitetu Hindusów powiedział, że „stawiała interes Kościoła nad usługę państwu”. Oskarżył ją również o faworyzowanie chrześcijan i o „chrzczenie w ukryciu” umierających. Indyjski tygodnik *Frontline* na stronie tytułowej poświęconej Matce Teresie z Kalkuty oddała te zarzuty nazywając je „ewidentną nieprawdą” i stwierdza, że „nie miały one żadnego wpływu na postrzeganie jej pracy przez społeczeństwo, szczególnie w Kalkucie”. Tygodnik ten również chwali jej „bezinteresowną opiekę”, energię i odwagę. Autor tego artykułu krytycznie jednak odniósł się do jej publicznej kampanii przeciwko aborcji. Skrytykował ją również za to, że pomimo twierdzeń, że jest apolityczna, angażowała się w politykę.

Przyjęcie przez resztę świata

Matka Teresa z Kalkuty była wyróżniana zarówno przez rządy jak i organizacje świeckie. W 1962 roku otrzymała nagrodę Ramona Magsaysaya za pracę w południowej i wschodniej Azji na rzecz Międzynarodowego Porozumienia. Przyznanie tej nagrody właśnie jej uzasadniono w następujący sposób: „Rada Członków uznaje jej miłosierdzie okazane żyjącym w nędzy i biednym, dla pomocy których stworzyła nowe zgromadzenie”. Na początku lat siedemdziesiątych Matka Teresa stała się znana na całym świecie. Jej sława wzrosła w dużej mierze po filmie dokumentalnym i książce o wspólnym tytule *Something Beautiful*

ful for God autorstwa Malcolma Muggeridge'a. Muggeridge w tym czasie przechodził drogę rozwoju duchowego. Materiał filmowy był kręcony w warunkach słabego oświetlenia, głównie w Domu dla Umierających. Wydawało się więc, że film nie będzie użyteczny dla ekipy z powodu słabej jakości. Po powrocie z Indii okazał się on jednak bardzo dobrze oświetlony. Muggeridge twierdził, że był to cud „boskiego światła” Matki Teresy. Pozostali członkowie ekipy uważali, że było to spowodowane nowymi, bardzo wrażliwymi na światło, taśmami filmowymi firmy Eastman Kodak. Muggeridge niedługo po tym wydarzeniu przeszedł na katolicyzm.

W tym czasie, katolicy zaczęli czcić Matkę Teresę jako świętą. W 1971 roku papież Paweł VI nagroził ją Nagrodą Pokoju papieża Jana XXIII „za pracę na rzecz ubogich, obraz chrześcijańskiej miłości i wysiłki na rzecz pokoju”. W 1976 roku otrzymała Nagrodę *Pacem In Terris*.

W 1982 roku została mianowana honorowym Kompanem Orderu Australii „za służbę dla społeczności Australii i całej ludzkości”. Rządy Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych wielokrotnie przyznawały jej wyróżnienia. W 1983 roku otrzymała Order Zasługi Wspólnoty Narodów, a 16 listopada 1996 roku honorowe obywatelstwo Stanów Zjednoczonych. Albania, ojczyzna Matki Teresy, uhonorowała ją w roku 1994.

Uniwersytety, zarówno we wschodnich jak i zachodnich Indiach, przyznawały jej doktoraty *honoris causa*. W 1978 otrzymała Nagrodę Balzana za propagowanie godności ludzkiej, pokoju i braterstwa pomiędzy ludźmi, zaś w 1975 roku Międzynarodową Nagrodę Alberta Schweitzera.

W 1979 roku Matka Teresa z Kalkuty otrzymała Pokojową Nagrodę Nobla „za walkę z biedą i cierpieniem, co również stanowi zagrożenie dla pokoju”. „Odmówiła udziału w uroczystym bankiecie na cześć laureatów i poprosiła, by suma 192 000 dolarów, którą otrzymała jako nagrodę, została ofiarowana biednym w Indiach”. Zaznaczyła również, że wcześniejsze nagrody były dla niej o tyle ważne, o ile pomagały potrzebującym na świecie. Podczas odbierania nagrody zapytano ją: „Co możemy uczynić na rzecz pokoju na świecie?”, odpowiedziała: „Idźcie do domu i kochajcie swoje rodziny”. Powiedziała ponadto: „Na całym świecie, nie tylko w biednych krajach, ale również na zachodzie znalazłam ubóstwo, lecz o wiele trudniejsze do usunięcia. Kiedy przyjmuję głodnego człowieka z ulicy, daję mu talerz ryżu i kromkę chleba. Czuję się wtedy spełniona. Usunęłam głód. Lecz istnieje jeszcze inna bieda, bieda osoby, która jest odrzucona od innych, która czuje się niechciana, niekochana, przerażona, osoby, która została usunięta ze społeczeństwa – ta bieda jest tak bardzo raniąca i dla mnie bardzo trudna”. Matka Teresa uznała ponadto aborcję za „największego niszczyciela pokoju na świecie”.

W czasie swego życia i po śmierci Matka Teresa była uznawana przez Instytut Gallupa za najbardziej podziwianą osobę w USA. W 1999 roku w ankiecie przeprowadzonej w USA została uznana „najbardziej podziwianą osobą w XX wieku”.

Krytyka

Zasady moralne, które Matka Teresa wprowadzała do domów swojego zgromadzenia spotkały się z krytyką. David Scott napisał, że Matka Teresa z Kalkuty nie starała się rozwiązać problemu biedy jako takiego, lecz ograniczała się do tego, by utrzymać ludzi przy życiu. Rozwiązanie problemu biedy w Indiach jest jednak praktycznie niemożliwe ze względu na liczbę ludzi potrzebujących pomocy i wiarę mieszkańców Indii. Hinduści wierzą, że ludzie biedni lub chorzy odbierają karę za złe życie we wcześniejszym wcieleniu, dlatego też nie udzielają im żadnej pomocy.

Matka Teresa z Kalkuty została również skrytykowana w artykule w *Albera Report* za pogląd, że cierpienie zbliża ludzi do Jezusa.

W prasie medycznej krytykowano standard obsługi medycznej oferowany pacjentom terminalnie chorym w Domach dla Umierających. *The Lancet* i *British Medical Journal* poinformowały o wielokrotnym używaniu igieł do strzykawek, złych warunkach życia, w tym zimnej wodzie do kąpieli dla wszystkich pacjentów oraz o takim podejściu do chorób i cierpienia, które wykluczało użycie wielu elementów nowoczesnej opieki medycznej, takiej jak systematyczne diagnozy. Doktor Robin Fox, redaktor *The Lancet*, określa opiekę medyczną w placówkach zgromadzenia, jako „przypadkową”. Z powodu braku lekarzy, ochotnicy bez wiedzy medycznej musieli podejmować decyzje o opiece nad pacjentami. Robin Fox zaobserwował też, że zgromadzenie Matki Teresy nie dzieliło pacjentów na uleczalnie i nieuleczalnie chorych, co skutkowało tym, że ludzie, którzy mogliby przeżyć byli narażeni na infekcje i brak leczenia. Jednak jedyną alternatywą dla pacjentów placówek zgromadzenia była śmierć na ulicy.

Kolejnym punktem krytyki był sposób wydawania pieniędzy przez zgromadzenie. Christopher Hitchens i niemiecki magazyn *Stern* stwierdzili, że Matka Teresa nie skupiała wydawania pieniędzy na łagodzeniu ubóstwa i na poprawianiu warunków w jej hospicjach, lecz na otwieraniu nowych klasztorów i na dziele misyjnym.

Powodem krytyki były też źródła pochodzenia niektórych darowizn. Matka Teresa przyjmowała datki od autokratycznej i skorumpowanej rodziny Duvalier z Haiti i otwarcie ich chwaliła. Przyjęła również 1,4 miliona dolarów od Charlesa Keatinga zamieszanego w oszustwo i skandal korupcyjny znany jako „skandal Keating Five”. Wspierała go również przed i po aresztowaniu. Paul Turley, ówczesny zastępca prokuratora okręgowego w Los Angeles, napisał do Matki Te-

resy prosząc ją, by zwróciła darowane pieniądze ludziom, którym Keating je ukradł. Jednym z nich był „ubogi stolarz”. Darowane pieniądze nie zostały rozliczone, a Turley nie otrzymał odpowiedzi.

Colette Livermore – była Misjonarka Miłości – opisuje powody, dla których opuściła zgromadzenie w swej książce *Hope Endures: Leaving Mother Teresa, Losing Faith, and searching for Meaning*. Livermore uważa, że „teologia cierpienia” Matki Teresy była błędna, pomimo że była dobrą i odważną osobą. „Teologia cierpienia” Matki Teresy była jednak zgodna z nauczaniem Jezusa w Ewangeliach. Mimo, że Matka Teresa nauczała tych, którzy poszli za nią o ważności szerzenia Ewangelii raczej poprzez uczynki niż lekcje teologii, Livermore nie mogła tego pogodzić z pewnymi praktykami zgromadzenia. Jako swe zarzuty podaje: odmawianie pomocy potrzebującym, którzy prosili o nią zakonnice, poza ustalonym harmonogramem, zniechęcenie zakonnice zgromadzenia Misjonek Miłości w poszukiwaniu kształcenia medycznego potrzebnego do radzenia sobie z napotykanymi chorobami i nakładanie „niesprawiedliwych kar”, takich jak przenosiny z dala od przyjaciół. Livermore twierdzi, że przełożone Misjonek Miłości „infantylizują” swe podopieczne poprzez zakazywanie czytania świeckich książek i gazet. Oskarża również przełożone o to, że stawiają posłuszeństwo nad niezależne myślenie i rozwiązywanie problemów.

GŁOS:

Matka Teresa

*Małeńka, owinięta w swoje białe sari,
z dwoma paskami nieba, bez urody,
bez szlacheckich tytułów,
jesteś Królową Miłości.*

*Twoje pomarszczone dłonie zbierały
łzy i westchnienia.*

*Twój uśmiech przemywał
rozpierające rany nędzarzy,
podawał strawę zgłodniałym.*

*Twoja czułość łagodnie zamykała
oczy umierających.*

*Teraz wynieśli cię na spacer
po ulicach Kalkuty,
miasta twoich biedaków,
w twym ostatnim stroju oblubienicy.*

Pariasi płaczą.

Wielcy ludzie składają wieńce.

*Wrogowie znów stają się braćmi.
Nienawiść do innej wiary zamiera
na brzegu twojej trumny.
Twoja śmierć, jak przedtem twoje życie,
pokazała światu goniącemu za złotem,
pogrążonemu w szaleństwach,
że miłość jest możliwa,
że można dojrzeć
w oczach udręczonych cierpieniem
oczy Boga
i rozsiewać spokój.*

Mario Aldighieri

GŁOS:

x x x

*Ludzie są nieracjonalni,
Nielogiczni, egocentryczni.
Nieważne – kochaj ich.
Jeśli czynisz dobro,
przypiszą ci ukryte, egoistyczne cele.
Nieważne – czyń dobro.
Jeśli będziesz realizować swoje cele,
spotkasz fałszywych przyjaciół i prawdziwych wrogów.
Nieważne – realizuj je.
Dobro, które uczyniłeś,
zostanie jutro zapomniane.
Nieważne – czyń dobro.
Uczciwość i szczerłość
uczynią cię bezbronnym.
Nieważne – bądź szczerzy i uczciwy.
To, co budowałeś przez lata,
może być zniszczone w jednej chwili.
Nieważne – buduj.
Jeśli pomożesz ludziom,
będą urażeni.
Nieważne – pomagaj im.
Jeśli służąc światu dasz z siebie
wszystko,*

*potraktuje cię kopniakiem.
Nieważne – dawaj z siebie wszystko.*

Matka Teresa z Kalkuty

GŁOS:

Jesteś, choć Cię nie ma...

*jesteś choć Cię nie ma
odeszłaś lecz zostałaś
w niebie brak Ci slumsów Kalkuty
trędowatych i ich kartonowych M-1
jesteś bezbronna
na wiecznym zasiłku
Bożej Radości
wymieniałaś Nobla
na miskę ryżu dla swoich biedaków
sławę i zaszczyty na miłowanie bliźniego
może zastrajkujesz i wrócisz do nas
może wtedy nie idź z przodu
bo Cię dogonimy
nie idź za nami bo Cię nie ujrzymy
trzymaj nas mocno za ręce
i bądź nam Przyjacielem
Matko Tereso z Kalkuty*

Paweł Kamiński

GŁOS:

Dom Matki Teresy

*Na polu obojętności
Matka Teresa zbuduje dom
przekazując go
nędzy
upośledzeniu
wstydliwym rewirom świata

Zbuduje dom drobną ręką
z niczego
uśmiechem
pukaniem do serc*

*Odmówi Jej
zło
ono
na piekło życia
nie jest wrażliwe*

*Matko Tereso
patrząca z okien nieba
czy nie lękasz się
że
co budowałaś latami*

*runąć może w ciągu jednej nocy?
... buduj mimo wszystko !*

Danuta Bartosz

GŁOS:

Kalkuta

*Istnieje miejsce
gdzie
nie ma początku
i końca*

*Demony
pokonuje tarcza
miłością czterech Ewangelii*

*Piątą piszą ślady
Ziemi Świętej*

*Szóstą
pisze
Matka Teresa*

*Bóg
trzyma Ją za rękę
jak Mojżesza
z Tablicami Dekalogu*

*Błogosławione
Twoje Wielkie Czyny*

Danuta Bartosz

GŁOS:

Las rąk

*Pomarszczona twarz
mała dłoń
i serce dzwonu
puka do kolejnych drzwi
aby
z pałaców
wypłynęła
wrażliwość na ubóstwo*

*Las wyciągniętych rąk
nie maleje*

*Ciepłe słowo
talerz zupy
ręka opatrująca rany
traudu obojętności*

Danuta Bartosz

GŁOS:

Mrówka

*Gdzie człowiek człowieka nie dojrzy
mrówka
dźwiga brzemię świata
wyciągając rękę*

*Matko Tereso
z bogatego tronu świata pychy
porażonego niewrażliwością na slumsy
na koczowiska z kartonu
cierpienie i głód*

*Ściany domu
odzyskują okna i drzwi*

*otwarte
na potrzebę
naprawiania świata*

*Ciągle zbyt mało
dla zbyt wielu*

Danuta Bartosz

GŁOS:

Matka Teresa

*Dar wiosny wypełniony
wrażliwością
dotarł do dnia ubóstwa
zasiewając ziarno miłości
tuląc plewy ludzkie*

*Klamra łączy dwa brzegi świata
Krezusa i nędzarza*

*Pustynia
zrodziła miłość bliźniego
przełamując milczenie*

*Kłos chleba
wolny od odrazy i wstrętu
w brzydocie dojrzy piękno
niezakłamane
w zaułku
trądu
i zgnilizny śmierci
Bez fleszów
pochwał i oklasków*

*Matko z Kalkuty
siej nadal miłość!*

Danuta Bartosz

GŁOS:

Dzisiejszy świat

*Cnota – niemodna
pokora – ośmieszona
świat należy do twardzieli*

*Wiara wykpiona i podeptana
szacunek i autorytet nie w modzie*

*Matka z ojcem na bruku
pijani
miłość zraniona
dziecko poronione
nadzieja na zgliszczach
ledwo się tli*

*Matko Tereso
przytulisz
dając stawę dziecku
powiesz:*

*patrzcie
jakie mam piękne dzieci!*

*Kiedy trudno
przebić się przez mur obojętności*

*przebij się
mimo wszystko!*

Danuta Bartosz

GŁOS:

Matki Teresy „Droga miłości”

O MIŁOŚCI BOGA

„Będziesz miłował Pan Boga swego ze wszystkiego serca swego, z całej duszy swojej ze wszystkiej myśli swojej”.

Jest to przykazanie wielkiego Boga, który nie może nakazywać rzeczy niemożliwej. Miłość jest zawsze owocem czasu swego i pozostaje w zasięgu każdej ręki.

ki. Każdy może ją gromadzić bez żadnych ograniczeń. Każdy może osiągnąć miłość, poprzez medytację, ducha modlitwy i ofiary, na drodze intensywnego życia wewnętrznego.

GŁOS:

O ŚWIĘTOŚCI

Rozwijanie w nas świętości zależy od nas samych – od łaski Boga i od naszego pragnienia świętości. Musimy mieć rzeczywiste i żywe pragnienie osiągnięcia świętości. „Chcę być świętym” znaczy tyle, co chcę pozbawić się wszystkiego, co nie jest Bogiem; pragnę oczyścić swoje serce ze wszystkich rzeczy stworzonych; pragnę żyć w ubóstwie i odosobnieniu; pragnę wyrzec się swojej woli, własnych skłonności, zachcianek i radości, chcę uczynić się posłusznym sługą woli Boga.

GŁOS:

O POKORZE

Niechaj praca wolna będzie od pychy i próżności. Praca jest pracą Boga, biedni są Bożymi biednymi. Poddaj się całkowicie wpływowi Jezusa, tak by treścią twego umysłu były Jego myśli, by Jezus mógł wykonywać swą pracę za pomocą twoich rąk, bowiem staniesz się wszechmocny z Tym, który daje ci siłę.

GŁOS:

O POSŁUSZEŃSTWIE

Możecie być pewni, że łaska Boża działa w waszych duszach, kiedy przyjmujecie wszystko, co On wam daje, i dajecie Mu wszystko, co wam odbiera. Prawdziwa świętość polega na czynieniu woli Bożej z uśmiechem

GŁOS:

O CIERPIENIU

Bez cierpienia praca nasza byłaby jedynie pracą społeczną, czymś bardzo dobrym i pożytecznym, nie byłaby jednak dziełem Jezusa Chrystusa, nie byłaby częścią dzieła Odkupienia. Jezus pragnął pomóc nam uczestnicząc w naszym życiu, w naszej samotności, w naszej agonii i śmierci. Jedynie dzięki temu, że był razem z nami, odkupił nas. My możemy robić to samo; całe opuszczenie ludzi biednych – nie tylko ich nędza materialna, ale i ubóstwo duchowe – musi zostać odkupione, my zaś winniśmy uczestniczyć w tym opuszczeniu, bowiem tylko wtedy możemy ich wybawić, kiedy będziemy razem z nimi, to znaczy kiedy wniesiemy Boga w ich życie, a ich doprowadzimy do Boga.

GŁOS:

KOMUNIA ŚWIĘTA

W komunii świętej przyjmujemy Chrystusa pod postacią chleba. W naszej pracy odkrywamy Go pod postacią ciała i krwi. To jest ten sam Chrystus. „Byłem głodny, byłem nagi, byłem chory, byłem bezdomny”.

GŁOS:

*Życie jest szansą, chwyć ją.
Życie jest pięknem, podziwiał je.
Życie jest błogosławieństwem, kosztuj je.
Życie jest marzeniem, urzeczywistnij je.
Życie jest wyzwaniem, zmierz się z nim.
Życie jest obowiązkiem, spełnij go.
Życie jest grą, zagraj w nią.
Życie jest cenne, zatroszcz się o nie.
Życie jest bogactwem, zachowaj je.
Życie jest miłością, ciesz się nią.
Życie jest tajemnicą, odkryj ją.
Życie jest smutkiem, pokonaj go.
Życie jest hymnem, śpiewaj go.
Życie jest walką, podejmij ją.
Życie jest przygodą, rzuć się w nią.
Życie jest szczęściem, zasłuż na nie.
Życie jest życiem, broń go.*

GŁOS:

O RADOŚCI

Radość jest modlitwą – radość jest siłą – radość jest miłością – radość jest sięcią miłości, w którą możemy chwytać duszę. Bóg kocha radosnego dawcę. Ta z nas daje najwięcej, która daje z radością. Najlepszym sposobem okazania naszej wdzięczności Bogu i ludziom jest przyjmowanie wszystkiego z radością. Radosne serce to naturalny wynik serca płonącego miłością. Niechaj nigdy nic nie wprawi was w taki smutek, byście zapomniały o radości zmartwychwstałego Chrystusa.

Wszyscy łakniemy nieba, w którym jest Bóg, a jest w naszej mocy być z Nim szczęśliwym już w tym momencie. Ale dzielić z Nim szczęście teraz to tyle co: kochać tak, jak On kocha,

pomagać tak, jak On pomaga,
dawać tak, jak On daje,
służyć tak jak On służy,
ratować tak, jak On ratuje,
być z Nim przez dwadzieścia cztery godziny, stykać się z Nim w tym Jego
rozpaczliwym przebraniu.

GŁOS:

O DOBROCI

Bądźcie uprzejme i pełne miłosierdzia. Oby każdy, kto do was przychodzi, zawsze stąd odchodził lepszy i szczęśliwszy. Bądźcie żywym wyrazem dobroci Boga: dobroć na waszych twarzach, dobroć w waszych ciepłych powitaniach. W slumsach jesteśmy dla biednych światłem dobroci Boga. Dla dzieci, dla biednych, dla wszystkich, którzy cierpią i są samotni, miejcie zawsze uśmiech radości. Ofiarujcie im nie tylko opiekę, ale także swoje serce.

GŁOS:

ORĘDOWNICZKA NIECHCIANYCH

Największą chorobą naszych czasów nie jest trąd czy gruźlica, lecz raczej doświadczenie tego, że się jest niechcianym, porzuconym, zdradzonym przez wszystkich. Największym złem jest brak miłości i miłosierdzia, okrutna obojętność wobec bliźniego, który wyrzucony został na margines życia wskutek wyzysku, korupcji, nędzy i choroby.

/.../

Nasze życie w ubóstwie jest taką samą koniecznością jak praca.

Dopiero w niebie będziemy mogli stwierdzić, jak wiele zawdzięczamy biednym, dzięki którym jeszcze bardziej mogliśmy ukochać Boga.

GŁOS:

Przemówienie Matki Teresy wygłoszone z okazji wręczenia Pokojowej Nagrody Nobla dn. 10.12. 1979 roku (fragment)

Skoro zebraliśmy się tu wszyscy, aby podziękować Bogu za tę Pokojową Nagrodę Nobla, chyba najpiękniej byłoby, gdybyśmy odmówili modlitwę świętego Franciszka z Asyżu, która zawsze tak bardzo mnie zadziwia. Odmawiamy ją codziennie po komunii świętej, ponieważ jest jakby dla nas stworzona. I zawsze się dziwię, że czterysta czy pięćset lat temu, kiedy święty Franciszek układał tę modlitwę, ludzie mieli takie same problemy jak my dzisiaj, skoro odmawiamy

modlitwę, która także tak bardzo nam odpowiada. Myślę, że niektórzy już ją znają, więc pomódlmy się razem...

Podziękujmy Bogu za tę okazję do przebywania tu dziś razem, za ten dar pokoju, który przypomina nam, że zostaliśmy stworzeni, by żyć w pokoju, i że Jezus stał się człowiekiem, by przynieść tę dobrą nowinę ubogim.

On, będąc Bogiem, stał się podobny do nas we wszystkim oprócz grzechu i głosił wyraźnie, że przyszedł, aby przynieść nam dobrą nowinę. Nowiną tą był pokój dla wszystkich ludzi dobrej woli i tego wszyscy pragniemy – pokoju serca. Bóg ukochał świat tak bardzo, że dał swego Syna – był to dar. Był tak wielki, że mogliśmy powiedzieć, iż Bóg został przez to zraniony, ale kochał świat tak bardzo, że dał swego Syna. Dał Syna Dziewicy Maryi, i co Ona uczyniła?

Gdy tylko w Jej życiu pojawił się Jezus, natychmiast pospieszyła dzielić się dobrą nowiną. I kiedy weszła do domu swej krewnej, dziecko – dziecko nienarodzone – dziecko w tonie Elżbiety poruszyło się z radości. To maleńkie, nienarodzone jeszcze dziecko było pierwszym zwiastunem pokoju. Rozpoznało Księcia Pokoju; zrozumiało, że Chrystus przyszedł, by przynieść dobrą nowinę tobie i mnie. Ale jakby nie dość było tego, nie wystarczyło, że stał się człowiekiem – umarł na krzyżu, by pokazać nam największą miłość. Umarł za ciebie i za mnie, za trędowatego, za tego, który umiera z głodu, za nagiego człowieka leżącego na ulicy nie tylko w Kalkucie, ale także gdzieś w Afryce albo w Nowym Jorku, w Londynie czy w Oslo. I nalegał, byśmy kochali się wzajemnie, jak On kocha każdego z nas. I czytamy o tym w Ewangelii bardzo jasno: „Miłujcie się, jak Ja was umiłowałem; jak was miłuję; jak mój Ojciec mnie umiłował, tak Ja was miłuję”. Im bardziej Ojciec miłował Swego syna, tym bardziej pragnął dać Go nam. I w tej mierze, w jakiej się wzajemnie miłujemy, winniśmy dawać siebie bliźnim – aż poczujemy ból.

To zbyt mało, gdy powiemy: „Kocham Boga, ale mojego bliźniego – nie”. Święty Jan powiada, że jesteś kłamcą, gdy mówisz, że kochasz Boga, a nie miłujesz swego bliźniego. Jak możesz kochać Boga, którego nie widzisz, jeśli nie kochasz twego bliźniego, którego widzisz, dotykasz, obok którego żyjesz? Dlatego też jest bardzo ważne, byśmy uświadomili sobie, że miłość – co jest prawdą – łączy się z cierpieniem.

Jezus odczuwał ból miłując nas. Ta miłość raniła Go. I aby upewnić się, że będziemy pamiętać o Jego wielkiej miłości, uczynił z siebie Chleb Żywota, by nasycić nasz głód Jego miłości – nasz głód Boga – zostaliśmy bowiem stworzeni dla takiej miłości. Zostaliśmy stworzeni na Jego obraz i podobieństwo. Zostaliśmy stworzeni, by kochać i być kochanymi, a On stał się człowiekiem, byśmy mogli kochać tak, jak On nas umiłował. Jezus wcielił się w głodującego, nagiego, bezdomnego, chorego, uwięzionego, samotnego, odrąconego i mówi:

„Mnieście to uczynili”. Pragnie naszej miłości tak samo, jak pragną jej nasi ubodzy. To jest głód, który ty i ja winniśmy odnaleźć. Może być on nawet w naszym własnym domu. [...]

Myślę, że to coś ważnego: to, że musimy żyć pięknie, że mamy przy sobie Jezusa i że On nas kocha. Jeśli tylko będziemy pamiętać, że Bóg nas kocha, i mamy możliwość kochać innych tak, jak On nas kocha – nie poprzez wielkie czyny, lecz drobne sprawy poparte wielką miłością – wówczas w Norwegii zamieszka miłość. I jakie to będzie piękne, że powstanie tu, centrum pokoju, a nie wojny; że stąd rozchodzi się radość życia nienarodzonych dzieci. Jeśli staniecie się jasnym światłem niosącym ziemi pokój, wówczas Pokojowa Nagroda Nobla będzie prawdziwym darem narodu norweskiego. Niech Was Bóg błogosławi!

BIBLIOGRAFIA

Literatura:

1. ŁZY kamieni / Danuta Bartosz. – Białystok : Wydawnictwo Prymat Mariusz Śliwowski, 2008. – 109 s.
2. MATKA Teresa / Navin Chawla; przekł. Paweł Lipszyc. – Warszawa : Prószyński i S-ka, 1998. – 192 s. : il.
3. MATKA Teresa : autoryzowana biografia / Kathryn Spink; przeł. Maria Grabska-Ryńska, Andrzej Wojnowski. – Katowice : „Książnica”, 2001. – 375 s. : il.
4. MATKA Teresa : blask Miłości / [Maria Di Lorenzo; przeł. Maciej Kubiak]. – Poznań : Drukarnia i Księgarnia Świętego Wojciecha, 2005. – 147 s.
Bibliogr. s. 143-146.
5. MATKA Teresa z Kalkuty / Malcolm Muggeridge. – Warszawa : „Pax”, 1973. – 141 s.
6. MYŚLI Matki Teresy / wybór i zest. Angelo Devananda; przekł: Ryszarda Grzybowska, Urszula Łada-Zabłocka. – Wyd. 6. – Warszawa : Verbinum – Wydawnictwo Księży Werbistów, 2010. – 161 s.
7. „PÓJDŹ, bądź moim światłem” : prywatne pisma „Świętej z Kalkuty” / Matka Teresa; oprac. i koment. Brian Kolodiejchuk; przekł. Michał Romanek. – Kraków : Społeczny Instytut Wydawniczy Znak, 2008. – 524 s.

Muzyka:

1. THE Very Best Of Enya [Dok. dżw.]. – Warner Music Poland, 2009. – 1 płyta CD
Utwory: Amarantine; One By One.

2. BEST Of 1990-2010 Gregorian [Dok. dźwięk.]. – Edel, 2011. – 1 płyta CD
Utwory: Moment Of Peace; So Sad.
3. ANTONIO Vivaldi [Dok. dźwięk.]. – Agencja Artystyczna MTJ, 2003. –
1 płyta CD
Utwór: Concerto for Violin & Orchestra No.1 G minor op.6

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ANDRYSIAK Ewa

Alfons Parczewski (1849-1933) : kaliszanie – rektor Wszechnicy Wileńskiej. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2010. – 67 s. : il. – (Kaliszanie; 1)

Prawnik i publicysta związany z Kaliszem. Publikacja otwiera serię wydawniczą poświęconą ludziom zasłużonym dla miasta.

BOJARSKI Piotr

Kryptonim Posen. – Poznań: Wydaw. Media Rodzina, 2011. – 312 s.

Sensacyjna powieść fantastyczno-polityczna dot. m.in. Poznania w latach 30. XX wieku.

CO dobrego w poznańskiej kulturze : kalendarium wydarzeń kulturalnych 2011 / Urząd Miasta Poznania. Wydział Kultury i Sztuki. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2010. – [34] s. : fot., il., portr.

Program imprez kulturalnych na 2011 rok oraz wizytówki instytucji i organizacji kulturalnych działających w Poznaniu.

CZASOPISMA naukowe bibliotek, archiwów, muzeów : tradycje – role – perspektywy / pod red. Agnieszki Królczyk. – Kórnik: Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk, 2010. – 185 s. : il.

Materiały konferencji naukowej zorganizowanej przez Bibliotekę Kórnicką PAN w Kórniku w 2010 roku. Dot. m.in. czasopism naukowych instytucji poznańskich.

GAJEWICZ Elżbieta, STEFANIAK Małgorzata

„Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami” : Juliuszowi w dwusetną rocznicę urodzin. – Miłostów, 2009. – 28 s. : fot., portr.

Opis i uroczystość odsłonięcia pomnika Juliusza Słowackiego w Miłostowie w 1899 roku. M.in. sylwetki fundatora – Józefa Kościelskiego (1845-1811) i rzeźbiarza – Władysława Marcinkowskiego (1858-1947).

HANDKE Waldemar

Solidarność leszczyńska 1980-1990. – Leszno: Instytut im. gen. Stefana „Grota” Roweckiego, [2010]. – 288, XL s. : fot., il., portr. – (Biblioteka „Grota”; t. 40)

Historia NSZZ „Solidarność” w regionie leszczyńskim. W aneksach wykaz internowanych w 1981 r. i skład Komitetu Obywatelskiego w 1989 r.

HISTORIA życia konsekrowanego w archidiecezji poznańskiej / pod red. Leszka Wilczyńskiego. – Poznań: Wydaw. „Rys”, 2010. – 183 s.

Znaczenie i miejsce zakonów i zgromadzeń zakonnych na terenie archidiecezji poznańskiej. Materiały konferencji naukowej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu w 2009 r.

JUDEK Mirosław

Ochotnicza Straż Pożarna w Śmiglu 1895-2010 : kalendarium historii / Urząd Miejski Śmigla. – Śmigiel: UM, 2010. – 56 s. : fot.

Historia jednostki.

KALISZ 2011 : informator : kultura, sport, rekreacja, turystyka / Urząd Miejski w Kaliszu. Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki. – Kalisz: Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka, 2011. – 272 s.

Informator o imprezach kulturalnych i sportowych oraz obchodach rocznic i wydarzeń planowanych w 2011 roku.

KASPRZAK Krzysztof, RASZKA Beata

Powidzki Park Krajobrazowy / fot. Zbigniew Szmidt. – Poznań: Wydaw. WBPICAK, 2010. – 353 s. : fot., il., pl. – (Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza; nr 40)

Walory krajoznawcze, przyroda, zabytki i ludzie związani z terenem parku.

KICMAN Wojciech

Podporucznik Jan Strosin powstaniec wielkopolski 1918/1919 z Glesna. – Piła, 2010. – 55 s. : fot., il., portr.

Weteran Powstania Wielkopolskiego (1888-1979). W załącznikach wybór dokumentów.

KROTOSZYN i okolice : opracowania i materiały źródłowe. T. 6 : praca zbiorowa / red. Józef Zdunek. – Krotoszyn: Towarzystwo Miłośników i Badaczy Ziemi Krotoszyńskiej, 2010. – 335 s. : fot., il., pl., portr.

Opracowania historyczne i biograficzne oraz wybór dokumentów źródłowych.

MILUŚKA-STASIAK Jadwiga

90 lat temu... : z dziejów opatowskiego harcerstwa. – Opatówek: Gminna Biblioteka Publiczna im. Braci Gillerów, 2010. – 41 s. : fot., portr.

Historia harcerstwa w Opatówku w latach 1920-1947. Dot. m.in. członków organizacji.

NEUMANN Leon

Wiatraczny poeta : (wiersze) / red. Wiesław Nowicki. – Nowy Tomyśl: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Nowym Tomyślu, 2010. – 83 s. : fot., portr.

Nauczyciel Szkoły Podstawowej im. Powstańców Ziemi Opalenickiej w Urbanowie (1912-1988), poeta. Na fotografiach m.in. uroczystość odsłonięcia tablicy pamiątkowej.

PAKOSŁAW : kraina wypoczynku mlekiem, miodem, wędlinami i koźmi słyńca : [informator] / tekst i fot. Honorata Dmyterko; Stowarzyszenie Kwaterodawców Wiejskich „Gospodarstwa Gościnne” w Pakosławiu. – [B.m.]: Agencja Reklamowa „Powerart”, [2010]. – [16] s. : fot., mapa

Walory turystyczne gminy.

PAŁĘCKI Hubert Stanisław, BEZWIUK Piotr

Rozwój komunikacji miejskiej w Kaliszu w latach 1945-2010. – Kalisz: H.St. Pałęcki, 2011. – 27 s. : fot.

Publikacja okolicznościowa.

PARKI i pałace Gościnnej Wielkopolski / Międzygminny Związek Turystyczny „Wielkopolska Gościnna”; red. Andrzej Kuźmiński. – [Pępowo: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gościnna Wielkopolska”, b.r.]. – 28 s. : fot., pl.

Informator krajoznawczy.

[PIĄTA] V kadencja samorządu miasta Poznania : Poznań w latach 2006-2010 / oprac. red. Katarzyna Budzyńska; fot. Mariusz Forecki [i in.]; Urząd Miasta Poznania. Wydział Rozwoju Miasta. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2010. – 278 s. : fot., tab., wyk. – (Poznan*. Miasto Know-How)

Bilans rozwoju miasta w latach 2006-2010.

PILAWSKI Władysław

Czarnków : szkolnictwo, pomniki, tablice pamiątkowe, urzędy, instytucje, zakłady. – Czarnków: Studio Prograf, 2010. – 52 + 62 + 92 s. : fot., il.

Przedruk trzech publikacji W. Pilawskiego wydanych w latach 2005-2009 na temat historii i współczesności Czarnkowa i okolic ilustrowany czarno-białymi fotografiami.

PODPOZNAŃSKIE „tu i tam” : zobacz, dotknij, zapamiętaj : folder gmin członkowskich Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej / tekst Patrycja Owczarzak; oprac. graf. Waldemar Pluta. – Poznań: PLOT, 2010. – 17 s. : fot.

Informator krajoznawczy.

PORTRET miasta : architektura Kalisza w dokumentach archiwalnych / red. i oprac. graf. Grażyna Schlender, Jerzy A. Splitt; tłum. Caryl Swift, Robert E. Kotschmarow. – Kalisz: Archiwum Państwowe w Kaliszu, 2010. – 315 s. : fot., il.

Zawiera fotografie i opisy dokumentów ze zbiorów Archiwum Państwowego i Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej. Publikacja towarzysząca wystawom – plenerowej i muzealnej. Tekst także w jęz. angielskim.

POWSTAŃCY wielkopolscy... : biogramy uczestników powstania wielkopolskiego 1918/1919 / pod red. Bogusława Polaka. T. 7. – Poznań: Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. Zarząd Główny, 2010. – 263 s. : portr.

Słownik biograficzny. W aneksie spis biogramów zamieszczonych w: „Powstańcy wielkopolscy... Biografie uczestników Powstania Wielkopolskiego 1918/1919” t. 1-7.

POZNAN* Strategia 2030 : wyzwania – cele – programy strategiczne / Urząd Miasta Poznania. Wydział Rozwoju Miasta; fot. Marek Kaczmarczyk [i in.]. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2010. – 29 s. : fot., tab., wykr. – (Poznan*. Miasto Know-How)

Skrócona wersja planu rozwoju miasta.

POZNAŃ 2009 : sytuacja społeczno-gospodarcza / Urząd Miasta Poznania. Wydział Rozwoju Miasta; fot. Adam Ciereszko [i in.]; oprac. graf. Anna Wybierała. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2010. – 28 s. : fot., tab., wykr. – (Poznan*. Miasto Know-How)

Bilans rozwoju miasta w 2009 roku.

POZNAŃ : miasto z duszą : [album] / fot. Marzena Olejniczak; tekst Katarzyna Baranowska. – Poznań: Wiekim, 2010. – 132 s. : fot.

Poznań w fotografii Marzeny Olejniczak.

POZNAŃ : warto zobaczyć : [informator] / fot. Dariusz Krakowiak [i in.]; Miasto Poznań. – [Poznań, 2010]. – 28 s. : fot., mapy. – (Poznań*. Miasto Know-How)

Informator dla turystów.

POZNAŃCZYCY w wojnie polsko-bolszewickiej 1919-1921 : [album] / oprac. Bartosz Kruszyński; przew. kolegium red. Zbigniew Pilarczyk. – Poznań: Dom Wydaw. Rebis, 2010. – 510 s. : fot., il., portr.

Oddziały wielkopolskie w dokumentacji fotograficznej i materiałach ikonograficznych.

PRZESZŁOŚĆ dla przyszłości – problemy edukacji muzealnej : materiały konferencji z okazji Jubileuszu 40-lecia Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Lednica 11-13 września 2009 roku / red. Jacek Wrzesiński, Andrzej Marek Wyrwa. – Lednica: Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, 2010. – 244 s. : fot., il., wykr. – (Biblioteka Studiów Lednickich; t. 18)

M.in. opracowania dot. Muzeum Archeologicznego w Poznaniu i Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy.

PUSZCZA Pyzdrska : olęderskie dziedzictwo : [informator] / tekst Wiesława Kowalska, Zbigniew Chodyła; oprac. graf. Agnieszka Jankowska; rys. Agnieszka Świerniak. – [B.m.], 2010. – 49 s. : fot., rys.

Projekt popularyzacji dziedzictwa osadników olęderskich. M.in. sylwetki lokalnych działaczy i liderów.

ROCZNIK Statystyczny Województwa Wielkopolskiego / red. Tomasz Klimanek. – 2010. – Poznań: Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2010. – 378 s. : tab. Informacje statystyczne za rok 2009. Tekst także w jęz. angielskim.

RYCINY kaliskie XIX-XX wiek : rysunek, grafika : [katalog wystawy] / Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej. – Kalisz: MOZK, 2010. – [46] s. : fot., il.

Wystawa ikonografii kaliskiej z okazji jubileuszu 18,5 wieków miasta. Tekst także w jęz. angielskim.

SKOROWIDZ historyczny nazw ulic miasta Poznania / oprac. Jolanta Niezborąta; Archiwum Państwowe w Poznaniu, Stowarzyszenie Societas Archivi

Posnaniensis w Poznaniu. – Poznań: Archiwum Państwowe w Poznaniu, 2010. – 179 s. : fot., il., pl.

Nazwy polskie i niemieckie. Wykaz ilustrowany dawnymi pocztówkami i fotografiami.

SMAK Poznania : [informator] / Miasto Poznań. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2010. – 40 s. : fot., mapa

Kuchnia regionalna oraz restauracje, kawiarnie i bary w informacji teleadresowej. Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim.

SPRUNGALA Martin

Wsie na pograniczu głogowsko-wielkopolskim : zarys dziejów wybranych miejscowości / tłum. Przemysław Zielnica; konsultacja naukowa Zdzisław Włodarczyk. – Sława; Wijewo: Towarzystwo Przyjaciół Sławy, 2010. – 336 s. : fot., il., pl.

Historia wybranych miejscowości na pograniczu polsko-niemieckim do 1945 roku. Tekst także w jęz. niemieckim.

STRATEGIA Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 / red. Urząd Miasta Poznania. Wydział Rozwoju Miasta pod kier. Janusza Meissnera i Małgorzaty Felczak; fot. Kazimierz Fryś, Marek Kaczmarczyk. – Poznań: Wydaw. Miejskie, 2010. – 278 s. : fot., tab., wykr. – (Poznan*. Miasto Know-How)

Plan rozwoju miasta.

[STULECIE] 100-lecie Kościoła św. Gotarda na kaliskim Rypinku / red. Jolanta Delura. – Kalisz, 2010. – 96 s. : fot., il.

Historia i wyposażenie kościoła, sylwetki proboszczów i budowniczych, życie parafii i uroczystości jubileuszowe.

SZAMOTULSKA Księga Ławnicza z lat 1567-1579 / wyd. Antoni Gąsiorowski, Tomasz Jurek, Izabela Skierska. – Szamotuły: Muzeum Zamek Górków w Szamotułach, Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, 2010. – 299 s. + płyta CD

Życie miasta i jego mieszkańców w XVI wieku w świetle procesów sądowych.

SZLAKIEM wiatracznym w Wielkopolsce / tekst Jarosław Jankowski; fot. Jarosław Jankowski, Katarzyna Synoradzka, Aleksandra Warczyńska; Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury. Pracownia Krajoznaw-

cza w Poznaniu. – Poznań: Wydaw. WBPiCAK, 2010. – 21 s. : fot. – (Zwiedzamy Wielkopolskę)

Historia i trasy wycieczek szlakiem wielkopolskich wiatraków.

ŚPIJ tanio w Poznaniu : [informator]. – Poznań: Miasto Poznań, 2010. – 21 s.

Hotele, pensjonaty, schroniska młodzieżowe, campingi, domy studenckie i pokoje gościnne – informacja teleadresowa. Tekst także w jęz. angielskim i niemieckim.

[TRZYDZIEŚCI pięć] XXXV lat Wielkopolskiego Parku Etnograficznego w Dziekanowicach. Przeszość, teraźniejszość, przyszłość / red. Antoni Pelczyk, Andrzej M. Wyrwa. – Dziekanowice – Lednica: Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, 2010. – 127 s. : fot., pl. – (Biblioteka Studiów Lednickich; t. 19)

Historia i działalność muzeum od 1975 r.

WALCZAK Krzysztof

Adam Chodyński (1832-1902) : historyk Kalisza. – Kalisz: Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2010. – 84 s. : il. – (Kaliszanie; 2)

Kaliszki historyk, regionalista i literat, badacz dziejów miasta.

WIŚNIEWSKI Józef

Dzieje parafii pw. św. Krzyża w Poznaniu 1929-2009. – Poznań: [Zakł. Poligraficzny Przemkodruk], 2009. – 99 s. : fot., il., portr.

Historia parafii i kościoła pw. św. Krzyża w Poznaniu i sylwetki proboszczów.

ZABYTKI sakralne Gościnnej Wielkopolski / Międzygminny Związek Turystyczny „Wielkopolska Gościnną”; red. Andrzej Kuźmiński. – [Pępowo: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gościnną Wielkopolska”, b.r.]. – 28 s. : fot., pl.

Informator krajoznawczy.

ZRÓB to w Poznaniu! / Natalia Mazur [i in.]; red. Aleksandra Przybylska; fot. Łukasz Cynalewski [i in.]. – [Poznań: Agora S.A.], 2010. – 236 s. : fot., il., portr. – (Biblioteka Gazety Wyborczej)

Odrębności, ciekawostki i osobliwości miasta w alternatywnym przewodniku ku Poznaniu. Tekst także w jęz. angielskim.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(grudzień 2010–luty 2011)

Biblioteki publiczne w województwie wielkopolskim organizowały liczne imprezy z okazji św. Mikołaja, świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Odbywały się spotkania opłatkowe, podczas których śpiewano kolędy, wystawiano jasełka oraz zapoznawano się z tradycyjnymi zwyczajami i obrzędami. Dzieci wykonywały ozdoby choinkowe, dekoracje i kartki świąteczne.

Podczas ferii zimowych proponowano dzieciom i młodzieży m.in. zajęcia plastyczne, gry i zabawy, konkursy, najczęściej jednak głośne czytanie. Uroczyscie obchodzono Dzień Babci, Dzień Dziadka oraz walentynki.

Odbywały się spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki. Liczne formy popularyzatorskie poświęcone były rocznicy Powstania Wielkopolskiego oraz inauguracji Roku Czesława Miłosa.

Grudzień

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Mała Galeria Wielkich Umiejętności: „Pejzaż zimowy” – haft krzyżykowy
- Cykl historyczny dla klas V-tych „Bojanowo wczoraj i dziś” (również w lutym)

Burdzew (pow. Turek)

- Twórczość Marii Konopnickiej – konkurs czytelniczy i recytatorski (Filia Koźmin)

Chocz (pow. Pleszew)

- Koncert utworów Marka Grechuty z okazji uroczystego otwarcia lokalu biblioteki po modernizacji w ramach zadania „Unowocześnienie lokalu BPGCh – remont i zakup wyposażenia” w programie „Infrastruktura bibliotek”

Czempiń (pow. Kościan)

- Wystawa aniołów (figurki wiszące i stojące) – eksponaty ze zbiorów czytelniczek

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- Warsztaty dla dzieci „Każde dziecko to potrafi”
- Zajęcia „Świąteczne anioły”

Dąbie (pow. Koło)

- Powiatowy Przegląd Jasełek

Gniezno

- Otwarcie wystawy pt. „Exlibrisy w zbiorach Janusza Kubackiego-Gorweckiego”

Gostyń

- Wystawa „Dziecko 2008” (do końca stycznia)
- Konferencja dla bibliotekarzy powiatu gostyńskiego oraz warsztaty z elementami biblioterapii „Zielone banany są smaczne” – prowadzone przez Annę Sabiło

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Konkurs krasomówczy dla uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej

Kalisz

- Spotkanie ze Stanisławem Beresiem – w ramach Salonu Literackiego Arkadiusza Pacholskiego
- Spotkanie z Miłozsem Kamilem Manasterskim – w ramach Salonu Literackiego Arkadiusza Pacholskiego
- „Była sobie piosenka” – spotkanie Piotra Łuszczkiewicza (UAM) z osadzonymi w Zakładzie Karnym (Filia nr 3)
- „Choinka poetycka” – wieczór słowno-muzyczny (Filia nr 7)
- Wystawy:
 - ~ „Boże Narodzenie na znaczkach” (Filia nr 3)
 - ~ „Boże Narodzenie w tradycji i kulturze (Filia nr 9)
 - ~ „Marian Orłóń i jego książki” (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Otwarcie wystawy Warsztatów Terapii Zajęciowej ze Słupia
- Otwarcie wystawy pt. „Tacy sami” – wystawa fotografii Dominiki Dobrogowskiej i Janusza Smiatacza. Promocja wydawnictwa „Nie jestem inny”
- Wieczór poetycki Krystiana Jankiewicza. Promowano dwa tomy poezji pt. „Słowa niewypowiedziane” oraz „Prawa miłości”

Koło

- Promocja Rocznika Kolskiego nr 3/2010 – współdział: Muzeum Technic Ceramicznych, Miejski Dom Kultury, Stowarzyszenie Przyjaciół Miasta Koła nad Wartą
- Spotkanie Koła Przyjaciół Biblioteki i zaproszonych gości w ramach obchodów Roku Kazimierzowskiego – „Koło w czasie panowania króla Kazi-

mierza Wielkiego” – prelekcja Janusza Miłowskiego połączona z pokazem multimedialnym

Kościan

Biblioteka Publiczna Gminy

- „Czy znasz Harry’ego Pottera?” – konkurs czytelniczy
- „Czy znasz baśnie Andersena?” – konkurs czytelniczy (Filia w Starym Luboszu)
- „Moje wymarzone Święta” – konkurs dla uczniów klasy II na najciekawsze opowiadanie

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ „Magia świąt Bożego Narodzenia”
 - ~ „Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego” – wystawa fotograficzna (również w styczniu)
- Spotkanie z Janem Hyjkiem – pedagogiem, kompozytorem, autorem Wierszy, aforyzmów, opowiadań
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej – Kazimierz Zimniewicz: „Józef Świątkiewicz 1948-2009. Regionalista i działacz społeczny”
- Zajęcia biblioterapeutyczne dla osób przebywających w Środowiskowym Domu Pomocy Społecznej w Kościanie (również w styczniu i lutym)

Koźmin (pow. Krotoszyn)

- „Czytam i nie tylko...” – wystawa koronek frywolitkowych i spotkanie z autorkami prac: Marią Ignasiak i Barbarą Pietrowską
- „Dobry wieczór, monsieur Chopin...” – wieczór poetycko-muzyczny poświęcony Fryderykowi Chopinowi na zakończenie Roku Chopinowskiego

Krobia (pow. Gostyń)

- Spotkanie autorskie ze Zbigniewem Gordziejem
- Montaż słowno-muzyczny o Fryderyku Chopinie w wykonaniu Zbigniewa Walerysia
- Wystawy:
 - ~ „Chopin w naszych sercach”
 - ~ „Chopin w oczach dzieci”
- Podsumowanie gminnego konkursu literacko-plastycznego „W zwierciadle przyrody”

Krotoszyn

- Wystawa obrazów – pastele olejne Władysława Patysiaka
- Wystawa „Wycinanki chińskie”
- Wystawa tematyczna „Powstanie Wielkopolskie”

- „Dzieje i zagadki Muru Chińskiego” – wykład Henryka Brandysa
- „Śpiewamy kolędy” – X Wieczór Wigilijny; kolędy w wykonaniu uczniów z Ogniska Muzycznego
- Koncert Zespołu Pieśni Myśliwskiej „Nemrod”
- Oddział dla Dzieci i Młodzieży:
 - ~ „Malowanie hieroglifów” – warsztaty prowadzone przez Henryka Brandysa
 - ~ Odwiedziny wychowanków ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. ks. Jana Twardowskiego z Konarzewa – zapoznanie z tradycjami świąt Bożego Narodzenia

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Pysznie jak makiem zasiał” – spotkanie regionalne (Izba Regionalna w Pawłowicach)

Krzywiń (pow. Kościan)

- IV Przegląd Twórców „Krzywiniacy dla Krzywinia” – prezentacja lokalnych talentów

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Moje miejsce na ziemi” – wystawa prac nagrodzonych i wyróżnionych w konkursie sztuk plastycznych, którego organizatorem było Leszczyńskie Stowarzyszenie Dzieciom Niepełnosprawnym przy współpracy z MBP („Galeria Recto Verso”; również w styczniu)
 - ~ „Kobiety w różnym wieku” – obrazy i grafiki Antoniego Suchaneckiego („Galeria Lochy” i „Recto Verso”; również w styczniu)
 - ~ „Ziemia Święta 2000 lat po narodzeniu Chrystusa” – wystawa fotografii Janusza Hereźniaka („Galeria za Regałami”; również w styczniu)
- Spotkanie autorskie dla dzieci z Krystyną Gryś
- „Poetycka choinka” – wiersze prezentowali leszczyńscy poeci: Eleonora i Ryszard Biberstajn, Krystyna Gryś, Tadeusz Hofmański, Stanisław Kruk, Maria Urban. Wieczór w „Restauracji Eden” w Rydzynie prowadził Stanisław Kruk, a poezji towarzyszyły muzyka i śpiew w wykonaniu Ałły Tomaszewskiej

Luboń (pow. Poznań)

- Spotkanie z cyklu „POrozmawiajmy o...”
- „Magiczny wieczór z wróżką Halszką”
- Działania plastyczne dla dzieci „Kolorowe malowanie” pod okiem plastyka Anny Przybylskiej (również w styczniu i lutym)
- Spotkanie Klubu Szachowego (również w styczniu i lutym)

- „Bałwankowa opowieść” – spektakl dla dzieci (powyżej 3 roku życia) w wykonaniu Teatru Promyk z Poznania
- „Wokół wychowania” – cykliczne spotkania dla rodziców dotyczące pogłębiania relacji z dzieckiem pod kierunkiem Anny Kurelskiej, pedagogiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Luboniu (również w styczniu i lutym)
- „Pod skrzydłami anioła...” – wernisaż gwiazdkowej sztuki użytkowej. Dedykacja muzyczna w wykonaniu Kajtka, Bartka i Mikołaja Szal
- Oplatkowe spotkanie Klubu Ludzi Niewidomych i Słabowidzących „PRO-MYK”
- Filmowe Bożonarodzeniowe Popołudnie z lekturą – gwiazdkowa opowieść pewnego skąpca – projekcja „Opowieści wigilijnej”

Malanów (pow. Turek)

- IV Konkurs Wiedzy o Gminie Malanów

Nowy Tomyśl

- Klub Miłośników Podróży *Przez Kontynenty*: „Przenieść Wilno do serca. Portret miasta” – spotkanie z Romualdem Mieczkowskim, poetą, prozaikiem, dziennikarzem, felietonistą, wydawcą i animatorem kultury polskiej w Wilnie
- Z cyklu „Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne”: „Oto narodził się człowiek” – świąteczny koncert zespołu In Hope
- „To, co lubię...” – otwarcie wystawy fotografii i prac malarskich Stanisława Kasprzyka
- „Spotkanie o zmierzchu” – spotkanie czytelnicze wokół sagi „Zmierzch”

Oborniki

- Wystawa prac plastycznych Wiesławy Drożdż
- Wystawa „W anielskim świecie Basi Zielińskiej”
- „Aniele, tyś mi dany” – wieczór poetycko-muzyczny połączony z promocją tomiku wierszy Barbary Zielińskiej
- Koncert kołęd w wykonaniu uczniów Małgorzaty Forsyjak

Pleszew

- Spotkanie z poetką Jolantą Nowak-Węklarową w ramach Bibliotecznego Saloniku Kulturalnego „Boże Narodzenie w poezji i prozie”
- Promocja książki wydanej przez BPMiG „Solidarność Ziemi Pleszewskiej 1980-1990” Edwarda Kubisza

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- „Śladami Mikołaja” – impreza czytelnicza o zimie (Mochy)

Przykona (pow. Turek)

- Spektakl teatralny „Świąteczne tradycje”

Rawicz

- „Papuga króla Heroda” – teatr kukielkowy z Poznania
- Galeria Jednego Obrazu: „Dmuchawce” – Barbara Kokot

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Wernisaż wystawy prac plastycznych dzieci z Przedszkola „Kubuś Puchatek” ze Strzałkowa
- W cyklu „Spotkania Ludzi Ciekawych Świata”: prelekcja podróżnika Krzysztofa Kryzy na temat „Filipiny”

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Dwie Małgosie” – spektakl kukielkowy przygotowany dla dzieci przez bibliotekarki i pracowników Centrum Kultury w Śmiglu
- Hubert Zbierski „Śmigielskie abc...” – spotkanie autora z czytelnikami

Trzcianka

- „Wilk i zając w mieście” – przedstawienie dla dzieci Teatru „Duet” z Krakowa z okazji mikołajek
- Spotkanie autorskie z Izabellą Klebańską dla dzieci ze szkół podstawowych z okazji obchodów Roku Fryderyka Chopina
- „Chrońmy bociana naszego kompana” – prelekcja Marka Maluśkiewicza z Nadnoteckiego Koła Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra” dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych
- Spotkanie autorskie z Łukaszem Wierzbickim w Trzciance i filii w Siedlisku dla dzieci ze szkół podstawowych
- Powiatowe Spotkanie Bożonarodzeniowe przy choince dla dzieci – przedstawienie jasełkowe dzieci ze szkoły podstawowej w Niekursku

Turek

- Warsztaty literackie – prowadzenie A. Jurgawka (również w styczniu)
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy, Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ ABC świąt Bożego Narodzenia
 - ~ Tworzymy świąteczny alfabet
 - ~ Tradycje świąt Bożego Narodzenia
- Program 50+:
 - ~ Spotkanie „W krainie opery i operetki”

- ~ Rozstrzygnięcie powiatowego konkursu plastycznego dla uczniów gimnazjów ph. „Fryderyk Chopin w podróży”

Witkowo (pow. Gniezno)

- Gminny konkurs plastyczny ph. „Uzależnieniom mówimy NIE!” – przeprowadzony w dwóch kategoriach wiekowych: dla uczniów klas VI szkół podstawowych i szkół gimnazjalnych

Włoszakowice (pow. Leszno)

- „Tradycje Bożonarodzeniowe w moim domu” – konkurs literacki dla gimnazjalistów (Filia w Bukówcu Górnym)

Zagórów (pow. Sępólno)

- Prezentacja Programu Rozwoju Bibliotek i działalności biblioteki na naradzie bibliotekarzy powiatu ziemskiego w Kaliszu

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Spotkanie z Gwiazdami i Gwiazdą Betlejemską” – prezentacja multimedialna – spotkanie dla członkiń Zdunowskiego Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy
- „Porozmawiajmy o książkach” – spotkanie dla uczniów klasy IV Szkoły Podstawowej (Filia Baszków)

Styczeń

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Inscenizacja z okazji 60-lecia PTTK w wykonaniu uczniów SP w Bojanowie – członków szkolnego koła
- Spotkanie z Jerzym Omelczukiem, malarzem malującym ustami

Gostyń

- Spotkanie z Andrzejem Aleksandrakiem o Seszelach – współpraca z Gostyńskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku
- Prelekcja Jana Markowskiego „Życie i działalność społeczna Karola Marcinkowskiego” – współpraca z Gostyńskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku
- Prelekcja Sławomira Rolaka „Moje ukraińskie fascynacje” – współpraca z Gostyńskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku
- Wystawa „Międzynarodowy Rok Lasów”
- Konkurs plastyczny dla dzieci i młodzieży „Las żyje” oraz konkurs ankietowy dla dzieci i młodzieży „Tajemnice lasu” (również w lutym)

Kalisz

- „Jak powstaje książka” – pogadanka dla dzieci z Publicznego Przedszkola nr 18 (Filia nr 9, Oddział dla dzieci)
- Wystawy:
 - ~ „Stefan Szolc-Rogosiński (1861-1896), podróżnik, odkrywca, etnograf”
 - ~ „Zimowe krajobrazy” – wystawa prac plastycznych uczniów Szkoły Podstawowej Przystosobniającej do Pracy Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego (Filia nr 1)
 - ~ „Ryby awaryjne na znaczkach pocztowych” – wystawa ze zbiorów Andrzeja Stefaniaka (Filia nr 3)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Sztab Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy mieszczący się w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kępnie zorganizował XIX Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Hali Widowiskowo-Sportowej Kępińskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kępnie
- Spotkanie opłatkowe Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych
- Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki z Bartoszem Suwińskim, poetą i krytykiem literackim pochodzącym z Kępna. Liryk zaprezentował swój debiutancki tomik „Sehir”, a także najnowsze niepublikowane wiersze
- Wystawa Poplenerowa Dyskusyjnego Klubu Książki w Galerii na Piętrze – tematem przewodnim było pszczelarstwo. Członkowie klubu odwiedzili pszczelarzy, zwiedzili pasieki
- W Galerii na Piętrze Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kępnie nastąpiło przekazanie Kępińskiego Złotego Serduszka przez złotnika Zenona Wróbla na ręce przedstawicieli kępińskiego sztabu WOŚP
- Wystawa fotograficzna Emilii Kremer „Piękno przyrody”

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Wystawa prac wizualizacji rynku i budynku Urzędu Gminy w Kiszkowie wykonanych przez studentów III roku Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Rok Czesława Miłosza – konkurs na plakat oraz wystawa

Koło

- Finał konkursu plastycznego (wykonanie szkatułki) „Sezam” oraz wystawa prac pokonkursowych (Filia dla dzieci)

- Spotkanie Koła Przyjaciół Biblioteki: „Kuba: przyroda – ludzie – architektura” – prelekcja Rafała Oleszkiewicza połączona z pokazem multimedialnym

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna:

- Wystawa „Są tacy co mają rozum – a są tacy, co go nie mają i już” – Kubaś Puchatek z okazji 55 rocznicy śmierci Alana Alexandra Milne’a
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej – Krzysztof Kujawa: „Wpływ elektrowni wiatrowych na ptaki”

Koźmin (pow. Gniezno)

- „Jest taki dzień...” – spotkanie kolędowo-pastorałkowe dla czytelników w różnym wieku, wspólne śpiewanie kolęd i biesiada świąteczna

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ „Powstanie Wielkopolskie”
 - ~ „Rok 2011 – Rokiem Czesława Miłosza”
- Oddział dla Dzieci i Młodzieży:
 - ~ „Bezpieczne Ferie” – zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, prowadził Łukasz Rabenda, specjalista do spraw BHP
 - ~ „Taniec moją pasją” – warsztaty tańca prowadziła trenerka Katarzyna Wicenciak z Centrum Tańca „Showdance” w Krotoszynie
 - ~ „Rycerskie przygody” – spotkanie z Bractwem Rycerskim Ziemi Kaliskiej Poczet Wierzbęty z Krotoszyna, czyli turniej rycerski, zabawy, konkursy
 - ~ „Potyczki kulinarne” – dzień potraw kulinarnych, gość specjalny kucharz z restauracji „Ratuszowa”, quiz gastronomiczny i konkurs na specjalną potrawę
 - ~ „Komputerowy świat” – Dzień komputerów w bibliotece; organizator firma komputerowa „Hardbit”, prezentacja najnowszych gier na CD, konkursy, oglądanie filmów i bajek na dużym ekranie
 - ~ „Tropami zwierząt” – spotkanie z przedstawicielami Nadleśnictwa Krotoszyn: konkursy, quizy i zabawy
 - ~ „Wspinaczka górską” – prowadził Leszek Witek, prezentacja multimedialna oraz pokaz przyrządów niezbędnych do wspinaczki wysokogórskiej
 - ~ „Bliżej Świata”: Republika Południowej Afryki – mozaika kultur i obyczajów; spotkanie z Albertem Mlazem, lektorem języka angielskiego z Republiki Południowej Afryki, poznanie innych narodowości i kultur, prezentacja multimedialna
 - ~ „Ważne sprawy małych ludzi” – bajkoterapia

- ~ Literacki Atlas Polski – spotkania gimnazjalistów z miejscowymi autorami wydawnictw książkowych: spotkanie z Józefem Zdunkiem, autorem wielu opracowań o Krotoszynie
- Konkurs czytelniczy na temat sagi „Zmiercz” (Filia Chwaliszew)
- „Ważne sprawy małych ludzi” – spotkanie z bajką terapeutyczną pt. „Mróweczka” (Filia Chwaliszew)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Kolęda łączy pokolenia”, „Radość, śmiech i zabawy to życia przypraw” – spotkania integracyjne (Filia w Pawłowicach)
- „Śladami Powstania Wielkopolskiego 1918-1919” – wystawa (Izba Regionalna w Pawłowicach)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Malwy” – wystawa obrazów Macieja Piotrowskiego z cyklu „Kwiaty polskich ogrodów” („Galeria Lochy”; również w lutym)
- W ramach „Rodzinnych Wieczorów” odbył się spektakl dla dzieci i ich rodziców pt. „Zima u Kubusia Puchatka” w wykonaniu aktorów Art-Re Studia Małych Form Teatralnych, Scenografii i Reżyserii z Krakowa
- „Ludwig Kalisch: między Leszkiem a... kankanem” – spotkanie z Marcinem Błaszczewskim, który przedstawił uczestnikom postać i dorobek twórcy Ludwiga Kalischa, filologa, pisarza oraz wydawcy urodzonego w Lesznie. Podczas wieczoru zaprezentowana została aktorsko-recytatorska interpretacja jednego z utworów żydowskiego pisarza w wykonaniu Dawida Jaworskiego i Adama Stróżyńskiego

Luboń

- „Pada śnieg...” – koncert kolęd i piosenek świątecznych w wykonaniu Michaliny Brudnowskiej (śpiew) i Jacka Skowrońskiego (fortepian)
- Spotkanie z cyklu „Świat na wyciągnięcie ręki: Życie w Brukseli”. Gościem spotkania był Lech Kaseja, mieszkaniec Brukseli
- „Lisek Urwisek” – spektakl dla dzieci (powyżej 3 lat) w wykonaniu Teatru Narwał z Białegostoku
- Spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabowidzących „Promyk”
- „Kobieta – ukryte piękno” wernisaż malarstwa Mirosława Kubisia. Dedykacja muzyczna w wykonaniu Laury Stieler
- „Kawiarniany gwar” – pokaz filmu w reżyserii Joanny Humerczyk
- „Marynarze w Powstaniu Wielkopolskim 1918-1919” – prelekcja Teofila Różańskiego, prezesa Kola Marynarzy Powstania Wielkopolskiego 1918-

-1919". Spotkanie organizowane przy współpracy z PTTK Koło nr 2 „Lubonianka”

- „Requiem Pana Cogito” – spektakl w interpretacji Janusza Andrzejewskiego, aktora Teatru Nowego w Poznaniu
- Filmowe Popołudnie z lekturą – projekcja filmu „Pippi Langstrumpf. Pippi wśród piratów”
- „Skrzat Titelitury” – spektakl dla dzieci (powyżej 3 lat) w wykonaniu Teatru Art-Re z Krakowa (Agnieszka Kupczyk, Sławomir Grabiec)
- Spotkanie Bibliotecznego Klubu Filmowego – film „Matka Teresa od kotów”, reż. Paweł Sala

Łubowo (pow. Gniezno)

- Rok Czesława Miłosza, Rok Prymasa Wyszyńskiego, Rok Marii Skłodowskiej-Curie – wystawy książek i materiałów prasowych
- „Wieczór kawalerski” – teatr z Gniezna dla czytelników

Malanów (pow. Turek)

- Spotkanie z teatrem: przedstawienie w wykonaniu Studia Małych Form Teatralnych z Krakowa oraz warsztaty teatralne

Nowy Tomyśl

- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: „Melodie sceny i wielkiego ekranu” – program piosenki musicalowo-filmowej w wykonaniu Michaliny Brudnowskiej (śpiew) i Jacka Skowrońskiego (instrumenty klawiszowe)
- Z cyklu Ludzie, języki, literatura: „Quo vadis homo” – wykład Tomasza Ragini z dziedziny psychologii
- „Nie tylko literackie wizje Rafała Ziemkiewicza” – spotkanie z polskim dziennikarzem, publicystą, komentatorem politycznym i ekonomicznym, pisarzem science fiction
- Noworoczne spotkanie Gminnej Koalicji na Rzecz Rozwoju Bibliotek z udziałem Kwintetu Akordeonowego i Kwartetu Klarinetowego PSM I st. w Nowym Tomyślu i Zespołu Instrumentów Dętych Poznańskiej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II st.
- IV Spotkanie ekumeniczne
- „Poznaj teorię – potwierdź praktyką!” – warsztaty fotograficzne (również w lutym)

Oborniki

- „Spłyń do nas kołodo” – koncert w wykonaniu Ewy Tuskowskiej, Justyny Mroczkiewicz i chóru Accellerando

- „Moje granie dają Ci, malutki Panie” – wieczór kolędowy w wykonaniu uczniów Aliny Forsyśiak i Rogozińskiego Chóru Kameralnego pod dyr. Witolda Zielińskiego
- „W karnawałowym nastroju” – wieczór poetycko-muzyczny
- Wystawa pokonkursowa „Młodzież mówi STOP uzależnieniom”

Orchowo (pow. Słupca)

- Spotkanie z dyrektorem Leader School z Gniezna w ramach projektu Aktywne kobiety w Orchowie, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
- Szkolenie informatyczne, zajęcia teoretyczne z kursu prawa jazdy, kurs wizażu

Perzów (pow. Kępno)

- Koncert kolęd i pastorałek dla mieszkańców gminy Perzów w kościele parafialnym w Turkowach

Pępowo (pow. Gostyń)

- Prezentacja Haliny Radoły „Kuba – wyspa jak wulkan gorąca” – dla młodzieży

Piaski (pow. Gostyń)

- „Poznajemy zawody” – zgaduj-zgadula dla dzieci

Pleszew

- Dzień Kubusia Puchatka – impreza czytelnicza (Filia w Taczanowie)

Poniec (pow. Gostyń)

- Konkurs dla dzieci „Hit dekady”
- Prezentacja Haliny Radoły „Kuba – wyspa jak wulkan gorąca” – dla seniorów

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- Czas kolędowania – koncert kolęd w wykonaniu absolwenta Ogniska Muzycznego we Włoszakowicach (Bucz)
- „O ptasich nowinach i nowinkach” – pogadanka dla dzieci (Kaszczor)

Słupca

- Podsumowanie konkursu plastycznego „Jak na Zawiszy” (Filia Cienin Kościelny)

Turek

- „Słownik Gwary Uczniowskiej” – rozstrzygnięcie powiatowego konkursu dla gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych na zredagowanie,

opracowanie i wydrukowanie słownika. Występ grupy beatboxowej Hapaszamy

- Kiermasz Wydawnictw MiPBP w Turku
- Zajęcia z elementami biblioterapii w Świetlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy i Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia Nr 2):
 - ~ W świecie dziadka i babci. Ja i moi dziadkowie
 - ~ Marzenia nasze, marzenia innych
 - ~ Wielkie łamanie głowy

Zagórów (pow. Słupca)

- Spotkanie z Tomaszem Frankowskim, podróżnikiem, twórcą i głównym organizatorem Ekspedycji Nadwarciańskiej, pokaz slajdów i gawęda o wędrówkach górskich, pokaz sprzętu do wspinaczki

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Przyjaźń wielkie słowo” – spotkania z członkiniami Zdunowskiego Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy

L u t y

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Wystawa obrazów Jerzego Omelczuka
- Wieczór poezji Czesława Miłosza w wykonaniu Zbigniewa Walerysia
- Spotkania organizacyjne w sprawie powstania Stowarzyszenia Rodzin oraz Przyjaciół Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Razem Raźniej” w Bojanowie

Borek Wielkopolski (pow. Gostyń)

- Podsumowanie konkursu plastycznego pt. „Uroki zimy, czyli zima lubi dzieci” i wystawa pokonkursowa
- Zbiórka maskotek w ramach akcji „Mam haka na raka”

Chocz (pow. Pleszew)

- Konkurs dla młodzieży gimnazjalnej „Czytać każdy może” – zespoły trzyosobowe wykażą się wiedzą ze współczesnej literatury dla młodzieży (w tym „Harry Potter” i „Zmierzch”)

Czarniejewo (pow. Gniezno)

- Zajęcia z okazji Międzynarodowego Dnia Kota: konkurs plastyczny pod hasłem „Kot, jakiego nie ma” oraz konkurs na wypisanie jak największej liczby tytułów i autorów książek o kotach

Dąbie (pow. Koło)

- Konkurs recytatorski „Czerwieńcie zieleńcie się słowa” – eliminacje gminne i rejonowe
- Wystawa malarstwa artysty lokalnego Adama Grabowskiego

Gniezno

- Spotkanie autorskie z Dawidem Jungiem i Krzysztofem Szymoniakiem, prezentacja pokonkursowej publikacji „Krzycki 2010 – antologia”
- Otwarcie wystawy fotograficznej studentów III roku Wyższej Szkoły Humanistyczno-Menedżerskiej „Milenium” pt. „Fotoigrce”

Gostyń

- Spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim dla młodzieży
- Wystawa „3 czerwca 1979 roku w historii Gniezna”
- Zbiórka maskotek dla dzieci ze szpitala onkologicznego w ramach akcji „Mam haka na raka”

Jutrosin (pow. Rawicz)

- Spotkanie w Muzeum Ziemi Jutrosińskiej, pogadanka pt. „Podania i legendy o wielkopolskiej ziemi”

Kalisz

- „Kaliszanie – narodziny serii” – spotkanie z Ewą Andrysiak (UŁ) oraz Krzysztofem Walczakiem (UW)
- Spotkanie Andrzeja Zmyślonego z uczestnikami zimowiska – w ramach projektu „Cała Polska czyta dzieciom” (Filia nr 5)
- „Najpiękniejsze wiersze o miłości” – wieczór literacki dla członków Koła Przyjaciół Bibliotek (Filia nr 5)
- „Ślady osadnictwa plemion celtyckich Bojów pod Kaliszem a kwestia Kalisii przedrzymskiej” – lekcje historyczne dla uczniów IV LO przeprowadzone przez archeologa i badacza regionu Leszka Ziąbkę (Filia nr 9)
- „Ilustrujemy książki Alana Alexandra Milne” – konkurs plastyczny dla uczestników zimowiska organizowanego przez Klub KSM (Filia nr 2)
- Wystawy:
 - ~ „Język polski dla wszystkich” – wystawa z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego (Filia nr 7)
 - ~ „Była raz KULTURA... Jerzy Giedroyc – 105. rocznica urodzin, Zofia Hertz – 100. rocznica urodzin” – wystawa (Filia nr 9)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Promocja trzynastej publikacji Kępińskiego Towarzystwa Edukacyjnego DROGA pt. „Droga. Przegląd historyczno-kulturalny Kępna i Południowej Wielkopolski”
- Spotkanie w „Galerii na Piętrze” z walentynkową poezją Eugeniusza To-ruńskiego – na gitarze grali uczniowie Państwowej Szkoły Muzycznej im. Aleksandra Tansmana w Kępnie
- Z okazji Międzynarodowego Dnia Kota – głośne czytanie wierszy dla dzie- ci połączone z wystawą fotografii kotów pracowników starostwa

Kiszkowo (pow. Gniezno)

- Wystawa prac *decuopage* wykonanych przez członków działającego przy bibliotece Stowarzyszenia „Promyk”

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- „Nie taki straszny język polski” – konkurs
- „Spacerkiem po mieście” – historia zabytkowych budynków; wizyta w Urzędzie Miejskim i w Urzędzie Poczty Polskiej
- „Jak to kiedyś z pocztą bywało” – o swojej pracy opowiadała Krystyna Jankowska, długoletni pracownik poczty w Kobylinie

Koło

- Wystawa prac pokonkursowych „Kotyliny”
- Ogłoszenie plebiscytu na „Kolską Osobowość Roku 2010”
- Finał konkursu „Mistrz pięknego czytania powiatu kolskiego 2010” (Filia dla dzieci)

Kościan

Miejska Biblioteka Publiczna

- Wystawy:
 - ~ „Baśniowym szlakiem braci Grimm” – z okazji 225. rocznicy urodzin Wilhelma Grimma
 - ~ „Miłosz o Miłoszu. 2011 – Rok Czesława Miłosza” – ze zbiorów MBP w Kościanie
- Wykład Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej: Zdzisław Witkowski i Kazimierz Zimniewicz – „50. lat Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościań- skiej”
- „Podróż do zaczarowanej zagrody” – zabawa literacko-plastyczna
- Spotkanie: „Ekspres do zdrowia... czyli – co dolega Twojej dziecie i o ak- tywnym życiu słów kilka”. Prowadzenie Maria Bielak (Centrum Rekreacji

i Terapii Ruchowej Recreo). Spotkanie promujące zdrowe odżywianie oraz sport rekreacyjny (znaczenie, zalety i różnorodność)

Krobia (pow. Gostyń)

- Konkurs dla dzieci na najładniejszy wiersz walentynkowy

Krotoszyn

- „Obrazy i rysunki Dariusza Gajewskiego” – wystawa prac
- Zawsze Aktywni – aktywizacja seniorów, spotkanie ph. „Zdrowa żywność”
- Oddział dla Dzieci i Młodzieży:
 - ~ Literacki Atlas Polski – spotkania gimnazjalistów z miejscowymi autorami wydawnictw książkowych: spotkanie z Pawłem Płócienniczakiem, autorem tomików poezji
 - ~ Akademia przyrody – warsztaty literacko-przyrodniczo-plastyczne
- „Opowieści z Narnii” – na podstawie obejrzanego filmu, najciekawsze sceny przedstawione w formie plastycznej (Filia Orpiszew)
- „Niegrzeczniaki” G. Kasdepke – spotkanie z przedszkolakami (Filia Orpiszew)
- Dzień Języka Polskiego – konkurs pięknego czytania (Filia Orpiszew)
- „Bibliolada” – konkurs biblioteczny (Filia nr 1 i Filia w Chwaliszewie)
- „Ważne sprawy małych ludzi – spotkanie z bajkami terapeutycznymi: „Bal motyli” i „Nasze sposoby na szkolne dokuczanie” (Filia nr 1) oraz „Najpiękniejszy uśmiech” (Filia Chwaliszew)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Staropolskie dania znane z literatury” – spotkanie regionalne i wystawa (Izba Regionalna w Pawłowicach)
- „Dni sztuki z fantazją i rozrywką” – zajęcia plastyczne, wykonywanie prac techniką origami, kusudama, przygotowanie potraw na podstawie książek kulinarnych, gry i zabawy muzyczne (Filia w Pawłowicach)

Leszno

- Wystawy:
 - ~ „Z aparatem fotograficznym przez życie” – fotografie Jarosława Jurkiewicza, fotoreportera, korespondenta wojennego („Galeria za Regałami”)
 - ~ „Plakaty I inne zbiory muzyczne Leszka Jankowskiego” - plakaty, płyty, programy koncertów, bilety, fotografie („Galeria Recto Verso”, „Galeria Lochy”)
- XXII Leszczyńskie Dni Literatury:
 - ~ Promocja książki „Leszczyńskie cmentarze” pod red. Janiny Małgorzaty Halec, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Cicer MBP

- ~ „Parnas Leszczyński XIV” z udziałem poetów: Ireny Bajserowicz, Eleonory i Ryszarda Biberstajna, Tadeusza Hofmańskiego, Krystyny Grys, Stanisława Kruka, Marii Urban. Wieczór w „Folwarku Milla” w Krzycku Wielkim prowadził Leszek Barszcz, muzyka w wykonaniu Grzegorza Hermana
- ~ Spotkanie dla młodzieży z Dariuszem Rekoszem, autorem książek detektywistyczno-przygodowych

Lipno (pow. Leszno)

- „Literatura obozowa w utworach Seweryny Szmaglewskiej” – prelekcja dla młodzieży (Filia w Wilkowicach)

Luboń (pow. Poznań)

- Z cyklu „Świat na wyciągnięcie ręki” Mozambik” – spotkanie z podróżnikiem Krzysztofem Kryżą
- „Rok Metalowego Zająca” – Wieczór chiński – spotkanie z Jackiem Krygiem oraz promocja książki „2011 – Rok Metalowego Zająca”
- „Baśń o rycerzu bez konia” – spektakl dla dzieci (powyżej 3 lat) w wykonaniu Teatru TeatrRyle z Poznania (Mariola i Marcin Ryl-Krystianowscy)
- Walentynkowe spotkanie w Klubie Ludzi Niewidomych i Słabowidzących „Promyk”. Gościem spotkania była poetka Stanisława Łowińska
- „Piosenki kabaretu dwudziestolecia międzywojennego” – koncert w wykonaniu aktora Mirosława Kowalczyka
- „Poza fotografią” – wernisaż fotografii Tomasza Warzyńskiego
- Filmowe Popołudnie z lekturą – projekcja filmu „Akademia Pana Kleksa”
- „Osobliwości przyrodnicze w fotografii” – wernisaż prac VIII edycji konkursu organizowanego przez PTTK. Dedykację muzyczną wykonali bracia Kajtek, Bartek i Mikołaj Szal
- „O dwóch takich co ukradli księżyc” – spektakl dla dzieci (od 3 lat) w wykonaniu Teatru Art-Re z Krakowa (Katarzyna Więcek, Katarzyna Pasławska, Jacek Stefańczyk)
- Spotkanie z dobrym kinem w Bibliotecznym Klubie Filmowym – film „Scott Pilgrim kontra świat”

Łubowo (pow. Gniezno)

- Tydzień Pluszaka – wystawa maskotek i książek o futerkowych zwierzątkach

Nowy Tomyśl

- Dyskusyjny Klub Filmowy 16: „Nienormalni” w reżyserii Jacka Bławuta
- Klub Małego Odkrywcę: „Co w trawie piszczy?” – spotkanie dla ciekawskich
- „Galeria na płocie”: wystawa prac Dagny Dembieckiej

- Z cyklu Ludzie, języki, literatura: „USA w oczach Polaków” – wykład Macieja Laskowskiego z dziedziny realizmizmu
- Z cyklu Czwartkowe wieczory literacko-muzyczne: „Być uczniem miłości” – koncert zespołu ARETE
- „Drugie życie metalu” – otwarcie wystawy rzeźb Edwarda Kupca

Oborniki

- Spotkanie z medycyną niekonwencjonalną. Gość – bioenergoterapeuta Krzysztof Malengowski
- Wystawa obrazów Aleksandra Bergandego
- Wystawa zakładki do książek z kolekcji Marcina Radomskiego
- „Wilk u dentysty” – inscenizacja w wykonaniu dzieci z Przedszkola nr 2 w Obornikach

Piaski (pow. Gostyń)

- Spotkanie z Żółciem Franklinem – impreza edukacyjna dla dzieci przedszkolnych w wykonaniu aktora Piotra Witonia
- Spotkanie autorskie z Arkadiuszem Niemirskim dla młodzieży (Filia Szelejowo)

Pleszew

- „Nie trać werwy, baw się bez przerwy!” – zajęcia czytelnicze dla dzieci podczas ferii zimowych
- Prelekcja Barbary Sienkiewicz „Miłosz znany i nieznan” w ramach Bibliotecznego Saloniku Kulturalnego
- Konkurs Pięknego Czytania „Czytanie jest sztuką”

Pogorzela (pow. Gostyń)

- Konkurs plastyczny „Bohater literacki” – dla dzieci ze szkoły podstawowej

Przemęt (pow. Wolsztyn)

- „Łapy, łapy cztery łapy” – pogadanka o pieskach (Bucz)

Rawicz

- „Jak rycerz Walduś uratował królestwo” – spektakle teatru „Maska” z Krakowa
- „Złośliwości Jej Królewskiej Mości” – spektakl teatru „Maska” z Krakowa
- Funfaktoria – Gawędy historyczne:
 - ~ Życie codzienne i wojna w średniowieczu
 - ~ Turnieje rycerskie
- W świecie Księżniczek i Rycerzy:
 - ~ kodeks rycerski
 - ~ pasowanie na rycerza
 - ~ uczta rycerska

- ~ wykonanie stroju rycerza i księżniczki – warsztaty manualne
- Galeria jednego obrazu:
 - ~ „Bluszcz” – Krystyna Formanowicz
 - ~ „Portret” – Daniel Wiatrowski
 - ~ „Pejzaż” – A. Starska

Strzałkowo (pow. Słupca)

- W cyklu „Spotkania Ludzi Ciekawych Świata” prelekcja na temat: „Chrześcijananie Bliskiego Wschodu”, autor Michael Abdalla
- Cykliczne zajęcia biblioterapeutyczne dla mieszkańców DPS w Strzałkowie (grudzień – luty)

Śmigiel (pow. Kościan)

- „Czy znasz swoje miasto” – przygotowanie tras do zwiedzania Śmigla
- „Dokarmiamy ptaki w zimie” – pogadanka dla przedszkolaków (Filia w Czaczu)

Święciechowa (pow. Leszno)

- Promocja „Wspomnień” Henryka Wojciecha
- Spotkanie autorskie z Dariuszem Rekoszem – dla młodzieży

Trzcianka

- XXVIII Tydzień Kultury Chrześcijańskiej – spotkanie z Markiem Fijałkowskim, historykiem, kustoszem Muzeum Okręgowego w Pile i ks. Jarosławem Wąsowiczem, dyrektorem Archiwum Salezjańskiego pt. „Z dziejów kościoła katolickiego Świętych Janów w Pile”

Turek

- Zajęcia w Świątlicach Terapeutycznych, Środowiskowym Domu Samopomocy i Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (Filia nr 2):
 - ~ Z jakiej to bajki – quiz literacki
 - ~ Mądre przysłowie – przysłowia, powiedzenia zimowe
 - ~ W świecie marzeń
- Program 50+:
 - ~ Spotkanie ze Zbigniewem Michalakiem, autorem książki „Kościelne dzieje Turku”
 - ~ Sylwetki X Muzy: „Polański – ścigany i pożądanym” – wykład Leszka Czujewicza

Wijewo (pow. Leszno)

- Promocja książki Martina Sprungali „Wsie na pograniczu głogowsko-wielkopolskim”

Zagórow (pow. Słupca)

- Biblioteczne zajęcia dla dzieci (2-4 lat) i rodziców – zajęcia z książkami-zabawkami połączone z zajęciami z rytmiki, prowadzonymi przez instruktorów Szkoły Muzycznej Yamaha w Słupcy
- Wernisaż wystawy malarstwa Zofii Wawrzyniak z Łądu
- Spotkanie z Wandą Różycką-Zborowską, reżyserem i Beatą Czerniak, dyrektor Muzeum Regionalnego w Słupcy oraz projekcja filmu dokumentalnego „Przyjaciółki” w rocznicę premiery
- Gminny Konkurs Recytatorski „Czerwieńcie, zieleńcie się słowa...”
- Spotkanie z Natalią Kuszka, mieszkanką Trąbczyna – zajęcia z dziećmi (Filia Trąbczyn)
- Spotkanie z Marzeną Matuszak, radną Rady Miejskiej Zagórowa – zajęcia z biblioterapii (Filia Trąbczyn)
- Spotkanie Marcina Uryckiego, radnego Rady Miejskiej Zagórowa z dziećmi (Filia Trąbczyn)

Zduny (pow. Krotoszyn)

- „Książka mój przyjaciel” – prezentacja multimedialna dla przedszkolaków
- Spotkanie autorskie z Krystyną Śmigielką
- „Bliżej człowieka” – rozmowy o samotności – spotkanie z członkiniami Zduńskiego Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy
- „Planety i Gwiazdy” – prezentacja literatury popularnonaukowej
- „Zaczarowany świat fotografii” – warsztaty fotograficzne dla dzieci (Baszków)
- „Moja mała ojczyzna” – pogadanka dla dzieci o Baszkowie (Baszków)
- „Co mówią gwiazdy, jaki wpływ na nasze życie mają znaki zodiaku” – prezentacja multimedialna Alicji Rynkiewicz

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

BIBLIOGRAFIA Regionalna Wielkopolski i e-learning w WBPiCAK w Poznaniu / Aneta Szczepaniak-Głębocka, Urszula Cimoch // Pan. Wielkop. Kult. – 2011, nr 6, s. 4

Tworzenie katalogu rozproszonego i wdrożenie platformy e-learningowej w ramach projektu pt. „Budowa zintegrowanego katalogu rozproszonego z zastosowaniem platformy e-learningowej”. Przeprowadzenie szkolenia pt. „Bibliografia regionalna bez tajemnic” na platformie e-learningowej.

BIBLIOTECZNE podsumowania w Poznaniu // *j a p i* – 2011, nr 1, s. 13

Relacja z Konferencji podsumowującej pierwszy rok realizacji Programu Rozwoju Bibliotek, zorganizowanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

BIBLIOTEKARKA z duszą regionalisty – Maria Zelek : z życia Towarzystwa Przyjaciół Konina / Bartosz Kielbasa // *Prz. Konin.* – 2010, nr 50, s. 32

Sylwetka bibliotekarki Marii Zelek i opis prowadzonej przez nią filii Starówka Miejskiej Biblioteki Publicznej w Koninie, wyróżnionej pozaregularnie w konkursie zorganizowanym przez WBPiCAK w 2004 r.

BIBLIOTEKI // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd.1, 2). – 2010, nr 294, s. 25

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa fotograficzna „Wielkopolska Press Photo 2010”.

BIBLIOTEKI // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd.1, 2). – 2010, nr 300, s. 21

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa fotograficzna „Wielkopolska Press Photo 2010”.

BIBLIOTEKI // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd.1, 2). – 2010, nr 305, s. 16

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa fotograficzna „Wielkopolska Press Photo 2010”; wycieczka śladami powstania wielkopolskiego pt. „Herbatka u generała Taczaka”.

BIBLIOTEKI // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd.1, 2). – 2011, nr 4, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu: wystawa fotograficzna „Wielkopolska Press Photo 2010”, wernisaż „Fotografie Krystyny Łyczywek”; wycieczka „Herbatka u generała Taczaka”.

BIBLIOTEKI // *Polska Głos Wielkop.* (Wyd.1, 2). – 2011, nr 10, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: wycieczka „Herbatka u generała Taczaka”; wystawa „Fotografie Krystyny Łyczywek”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2011, nr 16, s. 23

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: wystawa „Fotografie Krystyny Łyczywek”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2011, nr 22, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: wystawa „Fotografie Krystyny Łyczywek”, wycieczka „O czym piszą w gazetach?” w ramach cyklu „Poznań bez tajemnic”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2011, nr 28, s. 23

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: wystawa „Fotografie Krystyny Łyczywek”, wycieczka „O czym piszą w gazetach?”; warsztaty metodyczne w ramach projektu „Czego nas uczy Czesław Miłosz?”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2011, nr 34, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: wystawa „Fotografie Krystyny Łyczywek”, wycieczka „O czym piszą w gazetach?”; warsztaty metodyczne w ramach projektu „Czego nas uczy Czesław Miłosz?”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2011, nr 40, s. 24

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: „Portret” – wernisaż Kolskiego Klubu Fotograficznego Fakt połączony z promocją tomiku z serii Fotografowie Wielkopolski: „Mariusz Forecki – mówię językiem obrazu”; warsztaty metodyczne w ramach projektu „Czego nas uczy Czesław Miłosz?”; konkurs plastyczny „Książka witrażem malowana”.

BIBLIOTEKI // Polska Głos Wielkop. (Wyd.1, 2). – 2011, nr 46, s. 23

Imprezy w bibliotekach woj. wielkopolskiego organizowane m.in. przez WBPICAK w Poznaniu: z cyklu „Seryjni poeci” spotkanie „Wiersze MLB – stereodram” – w wykonaniu Miłosza Biedrzyckiego i Małgorzaty Tekiel, prowadzenie Piotr Śliwiński; „Cicho-sza. Czytamy Miłosza” – warsztaty literackie w Dyskusyjnych Klubach Książki w ramach projektu „Czego nas uczy Czesław Miłosz?” z udziałem Piotra Śliwińskiego; seminarium dla bibliotekarzy o współ-

czesnej literaturze dla dzieci i młodzieży z prelekcją Agnieszki Wolny-Hamkała w ramach X Poznańskich Spotkań Targowych Książki dla Dzieci i Młodzieży; wystawa pokonkursowa „Portret” – Kolskiego Klubu Fotograficznego Fakt.

BIOLOGICZNE jest polityczne / Anna Kałuża // *Nowe Książki*. – 2011, nr 3, s. 42

Recenzja książki Kiry Pietrek „Język korzyści” wydanej przez WBPICAK w Poznaniu.

CZŁOWIEK widziany zza... migawki / Agnieszka Gonczar // *Polska Głos Wielkop.* – 2011, nr 40, dod. Pasaż Pozn. s.11

Wojewódzki Przegląd Wystaw Fotograficznych, IX Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Portret 2010” i promocja tomiku z serii *Fotografowie Wielkopolski* „Mariusz Forecki – Mówię językiem obrazu” zorganizowane przez WBPICAK w Poznaniu.

DIGITALIZACJA w WBPICAK / Hanna Grygiel // *Pan. Wielkop. Kult.* – 2010, nr 6, s. 5

Działania podjęte w ramach projektu Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej (WBC).

DWIE wystawy w Poznaniu : Wschowa : Fotografik Adam Śliwiński z wyróżnieniami / (kab) // *Pan. Leszcz.* – 2011, nr 7, s. 10

Sylwetka wschowskiego fotografika, prezentującego swoje prace na pokonkursowej wystawie „Portret 2010” w galerii WBPICAK.

FOLDER o wiatracznym szlaku : Rydzyna. Kolejna publikacja Jarosława Jankowskiego / (ama) // *Pan. Leszcz.* – 2011, nr 7, s. 5

Sylwetka Jarosława Jankowskiego, autora wydanego przez WBPICAK folderu z serii *Zwiedzamy Wielkopolskę*, pn. „Szlakiem wiatracznym w Wielkopolsce”.

JAK minął rok? / Lucyna Kończal-Gnap // *Suplement* – 2010, nr 3-4, s. 3-5

Korzyści płynące z udziału w Programie Rozwoju Bibliotek oraz współpraca z WBPICAK. Udział Marii Giemzy-Żurawskiej z WBPICAK w spotkaniu inauguracyjnym Gminną Koalicję na Rzecz Rozwoju Bibliotek.

JAROCIŃSKA biblioteka w Poznaniu : konferencja regionalna / (em) // *Życie Jarocina*. – 2010, nr 28, s. 13

Udział bibliotekarzy z Jarocina w konferencji, zorganizowanej przez WBPiCAK, w ramach Programu Rozwoju Bibliotek

KONFERENCJA Regionalna Programu Rozwoju Bibliotek / AK // *Pan. Wielkop. Kult.* – 2010, nr 6, s. 3

Spotkanie zorganizowane przez WBPiCAK w Poznaniu i Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

NOWOŚCI wydawnicze / oprac. Witold Gostyński // *Kron. Wielkop.* – 2010, nr 3, s. 137-144

M.in. informacja o albumie Macieja Fiszera „Metamorphosis” Wydawnictwa WBPiCAK w Poznaniu

PIOTR Laurentowski / Stefan Markowski // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2010, nr 214, s. 10

Biografia pochodzi ze „Słownika bibliotekarzy wielkopolskich 1918-2000” pod red. Franciszka Łozowskiego, wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

PO DRUGIEJ stronie chwili / Rafał Rżany // *Nowe Książki.* – 2011, nr 1, s. 44

Recenzja książki „Ucieczka z Elei” Macieja Woźniaka wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

[POKONKURSOWA wystawa „Portret”] // *Gaz. Wybor. – Poznań.* – 2011, nr 46, dod. Co Jest Grane, s. 9

Wystawa prac Kolskiego Klubu Fotograficznego „Fakt” w siedzibie WBPiCAK w Poznaniu.

TRIK / Przemysław Owczarek // *Gaz. Wybor.* – 2011, nr 53, s. 27

Wiersz Przemysława Owczarka, którego tom poezji „Pasja” zostanie wydany nakładem WBPiCAK w Poznaniu.

URODZINY wągrowieckiej księżnicy : Miejska Biblioteka Publiczna obchodziła w czwartek swoje 65-lecie / Miłosz Drażkiewicz // *Głos Wągrowiecki.* – 2010, nr 51, s. 17

Obchody jubileuszowe z udziałem przedstawicieli WBPiCAK w Poznaniu.

W OBIEKTYWIE / RJ // *Monitor Wielkop.* – 2011, nr 3, s. 11

Konkursy fotograficzne „Moja Wielkopolska” i „Wielkopolska Press Photo” organizowane przez WBPiCAK w Poznaniu.

WCHODZĄC w pustkę / Anna Kałuża // Nowe Książki. – 2010, nr 12, s. 18

Recenzja książki „Koncentrat” Krzysztofa Siwczyka wydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

WIELKOPOLSKA 2010 zatrzymana w kadrze / ABO // Monitor Wielkop. – 2010, nr 12, s. 8-9

Publikacja wybranych zdjęć z konkursów „Moja Wielkopolska” i „Wielkopolska Press Photo” organizowanych przez WBPiCAK w Poznaniu.

[WIELKOPOLSKA Press Photo 2010] // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2010, nr 276, nr 288, nr 294, dod. Co Jest Grane, s. 14; nr 300, dod. Co Jest Grane, s. 7; nr 305, dod. Co Jest Grane, s. 10

Informacja o wystawie w siedzibie WBPiCAK w Poznaniu.

[WIELKOPOLSKA Press Photo 2010] // Gaz. Wybor. – Poznań. – 2011, nr 4, dod. Co Jest Grane, s. 11; nr 16, dod. Co Jest Grane, s. 10

Informacja o wystawie w siedzibie WBPiCAK w Poznaniu.

Z WIZYTĄ bibliotekarzy w Kaliszu : zagórowska biblioteka ma się czym pochwalić! / DR // Kur. Słupiecki. – 2011, nr 1, s. 13

Udział bibliotekarek z Zagórowa w naradzie bibliotekarzy z powiatu kaliskiego, poświęconej promocji drugiej tury Programu Rozwoju Bibliotek, podczas której Maria Gienza-Żurawska z WBPiCAK szczegółowo omawiała zasady działania programu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Medal Młodej Sztuki** 2011 w dziedzinie literatury otrzymał *Piotr Śnie-dziwski* „za otwarcie polonistyki na świat i tłumaczenie świata na polski”.
- **Order Orła Białego** w 2011 roku otrzymała *Wisława Szymborska*, poetka, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury.
- **Nagrodeę Nowych Książek** za 2010 rok otrzymał *Andrzej Bieńkowski* za książkę „1000 kilometrów muzyki”.
- **Literacką Nagrodeę Europy Środkowej Angelus** w 2010 roku otrzymał pisarz węgierski, *György Spiro* za powieść „Mesjasze”.
- **Nagrodeę Złotego Berła** w 2010 roku otrzymał *Józef Wilkoń*, malarz, rzeź-biarz, scenograf, autor ilustracji do książek dla dzieci.
- **Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”** w 2010 roku otrzymał *Zygmunt Bauman*, socjolog, filozof, eseista.
- **Nagrodeę Paszport Polityki** 2010 w dziedzinie literatury otrzymał *Ignacy Karpowicz* za powieść „Balladyny i romanse”.
- **Nagrodeę Specjalną Polityki** 2010 przyznano *Tadeuszowi Różewiczowi* „za wierność poezji i sobie”.
- **Nagrodeę im. Beaty Pawlak** w 2010 roku otrzymał *Marek Kęskrawiec* za książkę „Czwarty pożar Teheranu”.
- **Nagrodeę im. Jana Długosza** w 2010 roku otrzymał *Mieczysław Nurek* za książkę „Gorycz zwycięstwa”.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Francuski Order Sztuki i Literatury** w 2010 roku otrzymała *Maja Komorowska* za promocję literatury i sztuki we Francji i na świecie.
- **Nagrodeę Booker Prize** 2010 otrzymał *Howard Jacobson*, pisarz brytyjski pochodzenia żydowskiego, za powieść „The Finkler Question”.

C. Z m a r l i

- **Bella Achmadulina** (28.11.2010), poetka zaliczana do twórców anty-stalinowskich, tzw. pokolenia XX Zjazdu KPZR [Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego]
- **Zbigniew Jerzyna** (29.11.2010), poeta, dramaturg, eseista
- **Zbyszko Bednorz** (29.11.2010), pisarz, poeta, publicysta
- **Jerzy S. Sito** (4.01.2011), poeta, dramatopisarz, tłumacz, krytyk
- **Jerzy Nowosielski** (21.02.2011), malarz, rysownik